

วารสารรามคำแหง
ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)
Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education
(Humanities and Social Sciences)

ISSN 2673-0138 (Print)
ISSN 2697-3758 (Online)

วารสารรามคำแหง

ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education (Humanities and Social Sciences)

วัตถุประสงค์

วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของนักศึกษาและคณาจารย์ ส่งเสริมให้คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัยและผู้ทรงคุณวุฒิมีผลงานทางวิชาการ เพื่อเผยแพร่ตามสาธารณชนในรูปแบบของบทความวิจัยและบทความวิชาการ และเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนผลงานทางวิชาการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวารสารวิชาการ เพื่อประกอบการศึกษาอ้างอิงค้นคว้าทางการศึกษา

ชื่อวารสาร

ภาษาไทย : วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ภาษาอังกฤษ : Ramkhamhaeng University Journal: Faculty of Education (Humanities and Social Sciences)

ขอบเขต : วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ตีพิมพ์บทความในสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์

กำหนด 1. ตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

2. การสมัครสมาชิก สามารถสมัครได้ที่ <http://www.edujournal.ru.ac.th>

เจ้าของ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หมายเหตุ : บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทวิจารณ์หนังสือในวารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ของคณะผู้จัดทำและมีใช้ความรับผิดชอบของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในกรณีการทำวิจัยมนุษย์ผู้ทำการวิจัยต้องผ่านการอบรมจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์และนำหลักฐานมาแสดง

สารจากคณบดี

วารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ฉบับนี้ ได้จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเป็นเวทีที่แสดงผลงานทางด้านสังคมศาสตร์และศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหงรวมทั้งเผยแพร่ผลงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ด้วย

วารสารฉบับนี้คณะกรรมการพยายามปรับปรุงให้ทันสมัยและน่าสนใจจนสำเร็จด้วยความร่วมมือจากคณะผู้บริหารของคณะและคณาจารย์อื่น ๆ จึงขอขอบคุณในความร่วมมือไว้ ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอให้วารสารศึกษาศาสตร์ได้รับความนิยมในวงการศึกษาอย่างกว้างขวางต่อไป

(รองศาสตราจารย์นพคุณ คุณาชีวะ)

รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน รักษาการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

บทบรรณาธิการ

“วารสารรวมคำแห่ง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)” เป็นวารสารที่รวบรวมผลงานด้านสาขาวิชามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ ทางคณะศึกษาศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยมีทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาคัดกรองผลงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีความถูกต้องสมบูรณ์และความทันสมัยกับยุคปัจจุบัน

ฉบับนี้ เป็นฉบับที่จัดทำขึ้นเป็น ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562) ที่ได้รวบรวมผลงานทั้งบทความวิจัย บทความวิชาการและบทความปริทัศน์ที่น่าสนใจ มารวมไว้ด้วยกัน จำนวน 10 บทความ โดยเป็นบทความวิจัย จำนวน 9 เรื่อง และบทความปริทัศน์ จำนวน 1 เรื่อง อาทิ บทความวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน คิทธิวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ ที่สามารถเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ การอ่าน การคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีผลงานเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจรวบรวมไว้ในวารสารฉบับนี้ โดยผลงานทั้งหมดที่ตีพิมพ์เผยแพร่สามารถใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อยอดหรือเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงเพื่อการศึกษาวิจัยต่อไป ท่านใดสนใจจะส่งบทความลงตีพิมพ์ใน “วารสารรวมคำแห่ง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)” สามารถส่งบทความหรือดูรายละเอียดได้ทางเว็บไซต์ <http://www.edujournal.ru.ac.th> ทั้งนี้ จะตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน) และ ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงกช ทองเอี่ยม
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์
รองศาสตราจารย์นพคุณ คุณาชีวะ
รองศาสตราจารย์ ดร.อรนุช ลิ้มศิริ
ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

อธิการบดี
รองอธิการบดีฝ่ายนโยบายและแผน
กรรมการสภามหาวิทยาลัย

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บงกช ทองเอี่ยม

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประจำกองบรรณาธิการ

Professor Michael Marquardt, Ph.D.
Professor Susan Walsh, Ph.D.
ศาสตราจารย์ ดร.ศรียา นิยมธรรม
ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ร่องวางนิจ
ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี
รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพร ทิพย์คง
รองศาสตราจารย์ ดร.รชชงพร โกมลเสวิน
รองศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ ลักษณะพิสุทธิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรรณิษศักดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลินี บุญยรัตพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพันธ์ วรพงษ์ธร
รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา วิเศษสาร
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิชนนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์ ญานุประเสริฐ

George Washington University
University of West Florida
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผู้จัดการ

อาจารย์ ดร.อัญชลี วัฒนศิลป์

ฝ่ายศิลป์

อาจารย์ยงยุทธ ขุนแสง

ประจำกองจัดการ

นางสาวธนัชพร เกตุมณี

นางสาวเบญจรัตน์ รัตนกุล

เหรียญก

นางสาวนิภา ศรีสุโขทัย

สถานที่พิมพ์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับ
ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา	วิเศษสาธิต	ภาควิชาจิตวิทยา
รองศาสตราจารย์ พ.ต.ท. ดร.ศิริพงษ์	เศาภายน	ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ	วัฒนพานิช	ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์พันธุ์	วรพงศธร	ภาควิชาพลานามัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ	ศักดิ์เจริญ	ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่องและอาชีวศึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลินี	บุญรัตน์พันธุ์	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
รองศาสตราจารย์ จุไรรัตน์	ลักษณะศิริ	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
รองศาสตราจารย์ ร.ท. ฐิรัชย์	หงษ์ยันตรชัย	ภาควิชาจิตวิทยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน	จันทร์เจริญ	คณะบดีคณะพัฒนาศาสตร์มนุษย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นดาว	ชลวิทย์	ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี	เกสทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา	ปิ่นธนาพันธ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.หญิง ดร.พนมพร	พุ่มจันทร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์	ณัฐประเสริฐ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

บทความวิจัย

The Influence of Education Philosophy Upon High School

Students' Performance in Bangkok Metropolitan.....1-10

Krisda Tanchaisak

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ.....11-20

สร้อยญา ปัญญาสุทธิ, นพคุณ คุณาชีวะ, วรณัฐ แทยมแสง และคณะ

ความสัมพันธ์และการทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ต

ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี.....21-30

ชนิษฐา วิเศษสาร และเจนจิรา จิตรไพบลีย์

ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กระบวนวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.....31-39

ปทุมพร เปียถนอม

แนวทางการพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชน.....40-46

กัมปนาท บริบูรณ์

การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

และปริมณฑล.....47-53

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21.....54-60

กมลทิพย์ ทองกำแหง

การประเมินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำหุ่นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพ

ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีกับชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ประจำปีการศึกษา 1/2559 โดยใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก.....61-71

เมธาวรร อินคำ

การศึกษาประสิทธิผลของยาพอกเข้าจากเมล็ดลำไยในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ	
อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา.....	72-81
จรัสเดช ไชยทอง, อัมพกา ตุ่มกา และศศิธร ยอดเยี่ยม	

บทความปริทัศน์

บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5 กระบวนการคิดและการเขียนร้อยแก้ว.....	82-84
ชาตรี พร้อมเพรียง	

The Influence of Education Philosophy Upon High School

Students' Performance in Bangkok Metropolitan

อิทธิพลของหลักปรัชญาการศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

ของนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

Krisda Tanchaisak

กฤษดา ตั้งชัยศักดิ์

E-mail: krisda2009@yahoo.com

Abstract

Educational philosophy is the guiding principle for education administration. It is the way educators perceive and interpret the world. Hence, they organize the administration of teaching and learning accordingly. The way teachers teach depends on the way they belief in the truth of the world. Educational philosophy is categorized into 5 taxonomies namely Essentialism, Perennialism, Progressivism, Social Reconstructionism, and Existentialism.

In Thailand, many researchers supported one more philosophy, namely, Buddhism based on Buddhism religion which is pervasively adopted in Thailand. Essentialists believe that learning should be performed through memorizing the materials of subjects and traditional knowledge and wisdom are deemed valuable. Perennialists believe that educators should teach the fact about nature. Progressivists believe in the process of knowledge creation. Reconstructionists aim to educate learners with the knowledge to change the society. Existentialists believe that learners have freedom to choose what and how they learn. Buddhism philosophy believes that education should assist people to think logically and help the society. This research aimed to investigate the educational philosophies high school principals use and to assess the influence of educational philosophy and students' performance, specifically GPA. Samples consist of 559 principals of schools in Bangkok under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission in Thailand. The samples were asked to identify the educational philosophy they were using. Moreover, average GPAs of all students in the respective school were collected as the measure of students' achievement in each school. One-way ANOVA was utilized to investigate the influence of education philosophy upon student's achievement. Results suggested that Buddhism educational philosophy yielded lowest GPAs. School followed Existentialism yielded highest GPA followed by Social Reconstructionism, Essentialism, Progressivism, Perennialism, and Buddhism philosophies respectively. Tests of statistical significance revealed that Existentialism and Social Reconstructionism philosophies yielded better results than other philosophies.

Keywords: Educational Philosophy; Student's Achievement; Bangkok Metropolitan; High School

บทคัดย่อ

ปรัชญาการศึกษาเป็นสิ่งที่ชี้นำการจัดการศึกษา นักการศึกษามองและเข้าใจโลกจากแนวทางของปรัชญาที่ตนเชื่อ ดังนั้นจึงจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญานั้น ครูอาจารย์ทำการสอนตามแนวทางที่ตนเชื่อเกี่ยวกับความเป็นจริงของโลก ปรัชญาการศึกษานั้นแบ่งออกเป็น 5 แบบคือ ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม (Essentialism) นิรันดรนิยม (Perennialism) พัฒนาการนิยม (Progressivism) ปฏิรูปนิยม (Social Reconstructionism) และอัตถิภาวนิยม (Existentialism) นอกจากนี้นักวิชาการในประเทศไทยยังยอมรับหลักปรัชญาพุทธปรัชญาการศึกษา (Buddhism) เพิ่มขึ้นอีก 1 ปรัชญา เนื่องจากประเทศไทยยอมรับพุทธศาสนากันอย่างกว้างขวาง สารัตถนิยมนั้นเชื่อว่าความรู้เกิดจากการจำความรู้และภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา นิรันดรนิยมเชื่อว่าควรสอนความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ พัฒนาการนิยมเน้นที่กระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาการเรียนรู้ ปฏิรูปนิยมเน้นการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนสภาพสังคม อัตถิภาวนิยมเชื่อว่าผู้เรียนมีอิสระในการเลือกสิ่งที่ตนต้องการเรียน และพุทธปรัชญาการศึกษาเชื่อว่าการศึกษามีเพื่อทำให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นตรรกะและช่วยเหลือสังคม งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักปรัชญาการศึกษาของผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมตอนปลาย และเพื่อศึกษาอิทธิพลของหลักปรัชญาการศึกษาที่มีต่อผลการเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 559 คน ในเขตกรุงเทพมหานครที่สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามที่ออกแบบมาเพื่อจำแนกหลักปรัชญาการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนคิดจากคะแนน GPA (Grade Point Average) หรือคะแนนสะสมเฉลี่ย โดยนำคะแนน GPA ของนักเรียนทั้งหมดในแต่ละโรงเรียนมาเฉลี่ยรวมกันเพื่อใช้เป็นคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนแต่ละโรงเรียน งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์การแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างคะแนนสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนภายใต้ผู้อำนวยการที่ใช้หลักปรัชญาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธปรัชญาการศึกษาให้ผลที่ดีที่สุด โรงเรียนที่ดำเนินการศึกษาภายใต้หลักปรัชญาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) มีผลสัมฤทธิ์สูงที่สุดตามด้วยปฏิรูปนิยม (Social Reconstructionism) สารัตถนิยม (Essentialism) พัฒนาการนิยม (Progressivism) นิรันดรนิยม (Perennialism) และพุทธปรัชญาการศึกษา (Buddhism Philosophy) ตามลำดับการทดสอบระดับนัยสำคัญทางสถิติพบว่า อัตถิภาวนิยมและปฏิรูปนิยมนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ดีกว่าปรัชญาการศึกษาแบบอื่น

คำสำคัญ: ปรัชญาการศึกษา; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; กรุงเทพมหานคร; มัธยมศึกษา

Introduction

Learning results in knowledge. People can retain and accumulate information learned. This information can be compiling and selected for utilization in an appropriate situation. Although a handful of variables create knowledge (Lockett, Kerr, & Robinson, 2008), formal and informal education is one of the essential instruments to cultivate knowledge and perceptions of people. Alauddin & Ashman (2014) performed a multivariate analysis of variance on data obtained from a leading Australian university and reported students' beliefs and attitudes towards learning varied based on their study philosophy. Hence, it is important that educators understand major philosophy in order to organization the teaching and learning process appropriately.

Thinkers of the world have been examining the fact of the nature and propose their conclusion regarding the truth about the world. However, their conclusions varied. Likewise, educators seek to examine fact regarding the essentials of teaching and learning in order to come up with the constitution of good teaching and learning approaches (Henniger, 2004). Educator's philosophies toward the "good" teaching and learning approaches lay the basis for the design of the curriculum and teaching and learning systems. There

are various educational philosophical thoughts. Unfortunately, there are sparse research papers on educational philosophy in Thailand. Most of the research papers in Thailand regarding philosophy describe the application of education philosophy in the organization of teaching and learning, for example, Panorum (2016) described the application of various education philosophy in one high school in Buriram province; Ruenglertboon (2006) compared the educational philosophy under the sufficiency economic system with western taxonomies; Wongduen (2015) examined the utilization of education philosophy of the sufficiency economy among schools in Srisaket province.

Research Objective

This paper aims to investigate major educational philosophies used by educators in Thailand and test the relationship between educational philosophy and students' performance. An application of philosophies suitable for the modern world is essential to the learning motivation of students. A better understanding of the issue could help to enhance the development of teaching and learning process suitable for the modern world for Thai students.

Literature

Philosophy

The Greek coined the word *philosophos* which means "love of wisdom" (Harold, 2004). People seeking wisdom was called Philosophers. Four branches of studying philosophy were classified namely Metaphysics, Epistemology, Logic and Axiology (Ozman & Craver, 1999). Metaphysics branch aims to determine what is real and what is not. In other words, Metaphysics investigate what is real and what is the truth of the world. Epistemology raises questions about knowledge and knowing. An important question is how knowledge is created or how do people know what we know and whether what we know is true or not. Logic is a branch of philosophy that focuses on the systems of reasoning and argument in order to find a conclusion about knowledge. Lastly, Axiology branch relates to the examination of ethical and aesthetic values. All of these philosophical branches are related directly to knowledge, and hence, education.

Philosophy refers to the study about the ways people seek knowledge and wisdom. Education is founded from the root of philosophy. Early philosophers such as Socrates, Plato and Aristotle were great teachers who established schools to teach about knowledge and wisdom. Modern education system is deeply rooted in the ancient philosophers' approach towards knowledge and wisdom.

The discipline of education has adopted various philosophies or schools of thought: Essentialism, Perennialism, Progressivism, Social Reconstructionism and Existentialism (Bernard, 2006). In Thailand, because Buddhism is the major religion guiding the Thai nation for more than 700 years (Komolsevin, Knutson, & Tanchaisak, 2011), another educational philosophy was adopted the educational perspective based on Buddhism (Wongthamma, 2012). It is not surprising that the religion would influence the people's mindsets and their beliefs, and also the beliefs about education system. The Buddhism's teaching covers a magnitude of issues including educational approach. The discussion of Buddhism in this paper looks at Buddhism as a philosophy guiding the ways people do things i.e., manage the education system not as a religion. Recently, based on the late His Majesty King Bhumibol Adulyadej's sufficiency economy theory, Thai educators are adopting a new approach towards education aiming at sustainability and sufficiency (Oxford Business Group, 2016).

Essentialism is a philosophy that believes there is an ultimate truth in the world. This nature or essence maintains constant (Mautner, 1996). Human seeks to learn this Truth. Perennialism believes that the world is unchanging and permanent. What was truth in the past is still the same today. Classical thoughts should be maintained (Kneller, 1971). Progressivism believes that the world is constantly changing. Truth at a moment in time might not be true in the future. People are different and obtain knowledge in different manner. What is true for one person may not be so for others. Social Reconstructionism believes that the society must make significant changes in how it operates and that the schools are one of the best agents for implementing the transformations needed (Webb et al., 2000). Existentialism believes in self-identity and the responsibility of choice (Solomon, 2005). The philosophy views each person as an individual with the freedom and responsibility of their own rather than having the same essential core set of universal characteristics (Webb et al., 2000). Buddhism believes in the development of the mind against superficial greed through reasoning and the maintenance of harmony in the society.

Educational Philosophy

Education process was classified based on perspectives of educators (Christopher, 1999). These perspectives were derived from the basic above mentioned philosophical beliefs. Educators with certain perspectives would manage and administer the teaching and learning process as well as curriculum based on their philosophical beliefs.

Henniger (2004) concluded that educational philosophy was composed of the study of 4 components: the beliefs about teaching and learning, perceptions of students, an understanding of knowledge, and the determination of what worth knowing. Educators with different philosophy would approach these four components in different manners. So, they were used as the frameworks to study different schools of philosophy in education. Each school or perspective paved the way educators approach the components.

Essentialists believe that teachers should be strict with students and students need to be disciplined to work hard. Teachers are considered the center of learning to motivate students. Learning should be performed through memorizing the materials of subjects. Traditional knowledge and wisdom are deemed valuable.

Perennialists believe that all students learn and grow in similar ways. Fact about nature is the major content for learning. Teachers should order and articulate the teaching process properly. Wisdom and knowledge are created through experience and age. The elders have accumulated wisdom and dispensed knowledge to students. Materials worth learning are traditional subjects. Teachers are the elders who distribute knowledge to students.

Progressivists believe that each student are different and has a unique set of needs and interests. They are active and self-motivated. Teachers should serve as a facilitator for learning. The best ways for students to learn is from active involvement. Knowledge is constructed from what students see, hear and do through their interaction with people and things. Progressivists emphasize the process of knowing rather than the materials themselves. Teachers should figure out the topics that would interest the students.

Reconstructionists believe that students would form the future. They are capable of changing the society. Teachers should emphasize the democratic models and excite students about the needs for social

change. Students should learn skills in life and become the change agents in the society. Materials related to the understanding of social justice and equity is important as well as strategies to implement social change.

Existentialists believe that each student is an individual and they have freedom to choose. Individualized educational experiences should be promoted. Teachers have the responsibility to demonstrate the importance of discipline in pursuing academic goals. Teachers should supply information for students so that they could discover who they are as individuals. Individual curriculum should be designed to help students understand selves and life's meanings.

Buddhism philosophy suggests that education is the development of people to be logical, tolerate, and able to analyze information in order to think and behave righteously towards others in the society. Perseverance is valued for learning.

Methodology

This study focused on schools in Bangkok. A list of high schools was obtained from the Office of the Basic Education Commission in Thailand. 1000 high schools were randomized through computerized program. A Questionnaire was mailed to the school's principals. The data collection instrument consisted of 3 parts. First, demographic data of the respondents were elicited. Second, description of each education philosophy was given to the samples. They were asked to select an education philosophy they perceived as matching their beliefs the most in order to group them into each educational philosophy taxonomy. Third, although several aspects could be used to measure students' performance, this study used schools' test scores to measure students' performance. Average grade point average of the highest class of the school was used as the indicator for students' performance. 559 sets of usable questionnaires were obtained. Data were cleaned and edited. The average grade point averages (GPA) were categorized by philosophical group and One-way ANOVA analysis was performed in order to compare the students' performance under each taxonomy of education philosophy.

Results

The samples consisted of 105 (18.8%) male and 443 (79.2%) female principals. The majority belongs to the 36-50 age groups (74.4%) and the rest was in 20-35 age group (25.6%). The majority of the principals was classified as utilizing Buddhism educational philosophy (354 persons, 63.3%) followed by Progressivism educational philosophy (141 persons, 25.2%). The third group was Perennialism educational philosophy (32 persons, 5.7%). 11 people (2.0%) reported they were Essentialism, 11 (2.0%) Social Reconstruction, and 10 (1.80%) Existentialism. The frequencies and percentages are shown in table 1.

Table 1

Classification of principals based on the taxonomy of educational philosophy

	Frequency	Percent
Buddhism	354	63.3
Progressivism	141	25.2
Perennialism	32	5.7

Table 1 (cont.)

	Frequency	Percent
Essentialism	11	2.0
Social Reconstructionism	11	2.0
Existentialism	10	1.8

Significant Chi-square test between gender and belief revealed that male and female used different philosophical approaches (Chi-square = 28.796, $p < .05$) (table 2).

Table 2

A Comparison of male and female principals using different educational philosophy

	Male	Female	Total
Buddhism	61	282	343
Progressivism	44	97	141
Perennialism	0	32	32
Essentialism	0	11	11
Social Reconstructionism	0	11	11
Existentialism	0	10	10
Total	105	443	548

Note: There were 11 cases which the respondents did not identify gender.

Chi-square test between age and belief also revealed that principals in different age groups had different philosophical approaches (Chi-square = 48.951, $p < .05$) (table 3).

Table 3

A comparison of principals in different age group using each taxonomy of educational philosophy

	Age 20-35	Age 36-50	Total
Buddhism	255	99	354
Progressivism	119	22	141
Perennialism	21	11	32
Essentialism	11	0	11
Social Reconstructionism	0	11	11
Existentialism	10	0	10
Total	416	143	559

The investigation of the philosophical beliefs also yielded indifferent results in mark of students ($F = .012$, $p > .05$) (table 4). Average GPA's of students classified by philosophy were displayed in table 5. Post-hoc analysis using LSD procedure is shown in table 6.

Table 4

One-way ANOVA test for the students' marks classified by philosophical beliefs

ANOVA					
GPA					
	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	3083.156	5	616.631	7.282	.000
Within Groups	46824.986	553	84.674		
Total	49908.142	558			

Table 5

Descriptive data of students' GPA's classified by philosophy

Philosophy	N	Average GPA
Buddhism	354	76.1370
Progressivism	141	79.3079
Perennialism	32	78.7956
Essentialism	11	82.6700
Social Reconstructionism	11	86.2800
Existentialism	10	86.3000
Total	559	77.5990

Table 6

Differences in students' GPAs based on philosophical taxonomy

Philosophy	Philosophy	Mean Difference	Std.Error	Sig.
Reconstruction	Perennial	0.299375	3.21617	.020
	Progressive	0.278882	2.88066	.016
Existential	Perennial	0.300175	3.33370	.025
	Progressive	0.279682	3.01131	.021
Buddhism	Existential	-0.40652	2.81725	.021
	Progressive	-0.12684	0.91636	.001
	Reconstruction	-0.40572	2.81725	.000
	Existential	-0.26132	2.95070	.001

Discussion and Conclusion

Most of the samples reported they used Buddhism educational philosophy. It is very likely that they are Buddhists and follow Buddhism beliefs; hence, they perceived the description in the Buddhism philosophy matched their beliefs so they reported they follow Buddhism philosophy. Buddhism beliefs had an influence on the approach they administered their schools.

Male and female principals reported different beliefs. Probably, the significant result might be due to the data that no males reported they were Perennialism, Essentialism, Reconstructionism, and Existentialism while some females reported the beliefs. Differences between principals aged 20-35 and 36-50 age groups might also be due to the zeros among the groups.

Different educational philosophy yielded different levels of achievement. Existentialism resulted in statistically significant higher GPAs than Progressivism and Perennialism respectively. Social Reconstructionism resulted in higher GPAs than Progressivism and Perennialism respectively. However, Existentialism and Reconstructionism were not different in GPAs. This implies that either one matches the learning styles of students, though Existentialism yielded a little better result than Reconstructionism. Both perceive students are the center of learning and focus on motivating students to learn by themselves. This is different from Progressivism which also center on individual students but Progressivism leave students to motivate themselves. It is evident that students involved in this study did not like to motivate themselves. Teacher's allowance of students to think on their own, supply the students with information and encourage them to study yielded better results. In this regards, experiential learning (Kolb, 2015) seems to be suitable for Thai students. Leal-Rodriguez and Albort-Morant (2018) performed an experiment with Spanish students and supported the influence of experiential learning practices upon academic performance. Students liked group works and were more enthusiastic and motivated in getting involved in group activities. Hence, it resulted in better performance. Guardia, Gentile, Grande, Ottaviano, & Allegra (2014) proved that game-based learning improved students' achievement in similar manner.

An interesting and important insight is discovered in this research project. The results also revealed that Buddhism educational philosophy yield significant lower GPAs than Existentialism, Reconstructionism, and Progressivism respectively. Average GPA under Buddhism philosophy was lowest among all. Buddhism philosophy suggests educators to emphasize tolerance and perseverance in the administration of teaching and learning. While most principals had this perspective, it resulted in the lowest achievement among the philosophies. It is very likely that students in the modern world do not share similar perspective with the principals. In other words, the leadership's perspective did not match the followers.

Suggestion and Recommendations

Findings from this research project support the utilization of Existentialism and Reconstructionism in which students are allowed with freedom to think and to choose their own ways of learning. Curriculum should be designed to reflect individualized learning and aims at creating self and life's meaning. The proportion of male principals was rather low compared to female in this study which might affect the result (105 vs. 443 or 19.16% vs. 80.84%) future research project should use quota sampling to obtain equivalent numbers between male and female principals. Furthermore, a research project should elaborate more on the mechanism of the above mentioned philosophies in attaining high performance results.

References

- Alauddin, M., & Ashman, A. (2014). The changing academic environment and diversity in students' study philosophy, beliefs and attitudes in higher education. *Higher Education Research & Development*, 33(5), 857-870.
- Bernard, W. (2006). *Philosophy as a humanistic discipline*. Princeton: Princeton University Press.
- Christopher, W. (1999). *Key concepts in the philosophy of education*. London: Routledge.
- Guardia, D. L., Gentile, M., Grande, V. D., Ottaviano, S. & Allegra, M. (2014). *A game-based learning model for entrepreneurship education*. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 141, 195-199.
- Harold, A. J. (2004). *An Introduction to the love of wisdom: An essential and existential approach to philosophy*. Lanham, Maryland: Rowman and Littlefield.
- Henniger, M. L. (2004). *The teaching experience: An introduction to reflective practice*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Kneller, G. (1971). *Introduction to the philosophy of education*. NY: John Wiley & Sons.
- Kolb, D. A. (2015). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* (2nd ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson FT Press.
- Komolsevin, R., Knutson, T., Tanchaisak, K. (2011). *A comparison of elephants and eagles: Thai and American communication behavior*. Bangkok, Thailand: Wang Aksorn Press.
- Leal-Rodriguez, A., & Albort-Morant, G. (2018). Promoting innovative experiential learning practices to improve academic performance: Empirical evidence from a spanish business School. *Journal of Innovation & Knowledge*, 4(2), 97-103.
- Lockett, N., Kerr, R., & Robinson, S. (2008). Multiple perspectives on the challenges for knowledge transfer between higher education institutions and industry. *International Small Business Journal: Researching Entrepreneurship*, 26(6), 661-681.
- Mautner, T. (1996). *A dictionary of philosophy*. Cambridge, MA: Blackwell.
- Oxford Business Group. (2016). *The report: Thailand 2016*. Retrieved September 20, 2018, from <https://oxford-businessgroup.com/thailand-2016/sustainability>
- Ozman, H., & Craver, S. (1999). *Philosophical foundations of education* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Panorum, P. (2016). The action research in order to access the efficiency of the instructional management under the Thai education philosophy standard in the high school in Buriram province. *Journal of Research and Development Buriram Rajabhat University*, 11(1), 81-92. [in Thai]
- Ruenglertboon, F. (2006). *Higher education philosophy of his majesty King Bhumibol Adulyadej* (Doctoral Dissertation). Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand. [in Thai]
- Solomon, R. C. (2005). *Introducing philosophy: A text with integrated readings*. London: Oxford University Press.
- Webb, L., Metha, A., & Jordan, K. (2000). *Foundations of American education* (3rd Ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/Prentice Hall.

- Wongduen, D. (2015). *The education philosophy of sufficiency economy in secondary schools under the jurisdiction of 28 districts* (Master Thesis). Faculty of Education Administration, Rajabhat Srisaket University, Srisaket, Thailand. [in Thai]
- Wongthamma, T. (2012). *The basics of educational philosophy: Western vs. eastern wisdoms*. Bangkok: Odean Store. [in Thai]

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)
ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ
A Comparison of the Analytical Ability in the Thai Subject of Matthayom Sueksa
Three Students at Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School
(Secondary) Using Problem-Based Learning and Traditional Method

สรัญญา ปัญญะสุทธิ^{1*}, นพคุณ คุณาชีวะ², วรณช แหยมแสง³ และ สุวรรณีย์ ยะฮอร์⁴

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Sarunya Punyasut^{1*}, Noppakun Kunacheewa², Woranuch Yeamseang³ and Suwannee Yahakorn⁴

E-mail: ku_koyka@hotmail.com^{1*}

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติและเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับนักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 2 ห้อง จากนั้นจับสลากให้ห้องที่ 1 เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และห้องที่ 2 เรียน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบปกติเครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการสอนแบบปกติ และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่า (t-test) แบบ dependent sample และแบบ independent sample

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่เรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานและที่เรียนโดยใช้การสอนแบบปกติ ต่างก็มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์; การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Abstract

In this thesis, the researcher compares the analytical reading ability in the Thai subject of selected matthayom sueksa three students at Srinakharinwirot University Prasammit Demonstration School (Secondary) (SUPDS-S) using problem-based learning and traditional methods, and also compares the analytical reading ability of students prior to the commencement and after the completion of the study using problem-based learning and traditional method.

Using the simple random sampling method, the researcher selected a sample population consisting of two classrooms of matthayom sueksa three students at SUPDS-S enrolled in the first semester of the academic year 2017. In order to determine that the students in the first classroom were instructed using problem-based learning and those in the second classroom were taught utilizing traditional methods, the researcher had the students to draw lots.

The research instruments consisted of lesson plans for problem-based learning and traditional methods in addition to a test for measuring analytical reading ability in Thai as tested by experts, who determined the test's index of congruence (IOC).

Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.) the dependent samples and the independent samples t tests were also employed by the researcher.

Findings are indicated that in comparing analytical reading ability between the two groups, the researcher found that the group instructed through problem-based learning and the group taught by traditional methods did not exhibit differences. Both of the Students instructed through problem-based learning and traditional method displayed higher scores in the analytical reading of Thai after the completion of the study than prior to its commencement at the statistically significant level of .05.

Keywords: Analytical Ability; Problem-Based Learning

บทนำ

โลกยุคศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน เด็กและเยาวชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้อย่างทันทั่วถึงที่ จนบางครั้งอาจขาดการพิจารณา แยกแยะ วิเคราะห์ข้อมูลให้รอบคอบและทำให้หลงเชื่อหรือทำตามอย่างผิด ๆ การคิดจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้และแยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดีได้อย่างมีเหตุผล ดังที่ สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2554, หน้า 8) ได้กล่าวว่า “การคิดเป็นส่วนสำคัญที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในปัจจุบันและอนาคตเป็นคุณลักษณะสำคัญยิ่งที่ต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นในเด็กไทยเพื่อให้เป็นผู้มีทักษะกระบวนการคิดและการนำการคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านดี”

จากการประเมินการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของ PISA พบว่า การอ่านของนักเรียนไทยอายุ 15 ปี ยังด้อยกว่าเพื่อนวัยเดียวกันจากประเทศอื่น ๆ ไม่อยู่ในสถานะที่น่าพึงพอใจ โดยดูจากการตอบคำถามที่แสดงความคิดของตนเองจากข้อความในข้อสอบผลการประเมินจึงอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งจำเป็นต้องเร่งยกระดับการอ่านของนักเรียนไทย (สุนีย์ คล้ายนิล, ปรีชาญ เดชศรี และอัมพิกา ประโมจน์, 2550, หน้า 17, 58-59)

การคิดวิเคราะห์เป็นทักษะที่ทุกคนสามารถพัฒนาได้จากการฝึกหัด ฝึกฝนการอ่านและการลงมือปฏิบัติ ดังที่ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2554, หน้า 50) กล่าวว่า “การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการทางสมองเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจาก

การรับรู้จากสารหรือสิ่งเร้าที่เข้ามา การคิดวิเคราะห์เป็นวิธีการหรือทักษะความสามารถที่สามารถส่งเสริมพัฒนาได้” และได้มีนักการศึกษา นักจิตวิทยาหลายคนได้ศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ เช่น ในปี ค.ศ. 1956 Bloom (1956, pp. 6-9) ได้เสนอทฤษฎีการคิดวิเคราะห์โดยแบ่งการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 3 ด้าน คือ วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการ และในปี ค.ศ. 2001 Marzano (2001, p. 60) ได้เสนอทฤษฎีการคิดของ Marzano โดยจำแนกการคิดวิเคราะห์ออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการจำแนก ด้านการจัดหมวดหมู่ ด้านการสรุป ด้านการประยุกต์และด้านการคาดการณ์ เป็นต้น

การคิดวิเคราะห์มีความสำคัญเพราะเป็นความคิดพื้นฐานที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนมีหลากหลายวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning หรือ PBL) เป็นการจัดการเรียนการสอนอีกวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการกลุ่มในการเรียนรู้และแก้ปัญหา โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2545, หน้า 13) มีขั้นตอนในการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นสังเคราะห์ความรู้ ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นนำเสนอและประเมินผลงานดังที่ ประกายมาศ ทองหมื่น (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมระหว่างเรียนและเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ในการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ในการอ่านสูงกว่าก่อนเรียน และยังส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีในการเรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเปรียบเทียบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติทำให้ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอน แบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติมีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยแตกต่างกัน
2. นักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติมีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 6 ห้อง รวมนักเรียนทั้งหมด 323 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 45 คน รวมทั้งหมด 90 คน โดยทั้งสองกลุ่มมีความสามารถใกล้เคียงกัน จากนั้นจับสลากให้ห้องที่ 1 เรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และห้องที่ 2 เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบปกติ

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables)

3.1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

3.1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

4.1 คำประพันธ์จากวรรณคดี

4.2 บทความ

4.3 ความเรียงเสนอแง่คิด

4.4 ข่าวสถานการณ์ปัจจุบัน

4.5 โฆษณา

5. ระยะเวลาในการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมใช้เวลากลุ่มละ 10 คาบ (คาบละ 45 นาที)

วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยคู่ขนานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน และกลุ่มควบคุมการสอนแบบปกติ

2. ดำเนินการสอนนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2 กลุ่ม ๆ ละ 5 แผน ๆ ละ 2 คาบ รวมกลุ่มละ 10 คาบ

3. นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยคู่ขนานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

4. นำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียน มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ

2. เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าก่อนเริ่มการเรียนการสอนของทั้ง 2 รูปแบบ นักเรียนทั้ง 2 ห้องมีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน จึงนำเสนอตารางต่อไปนี้

ตาราง 1

การเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนด้านความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ

การอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>sig.</i>
การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	45	18.76	3.607	88	.649	.518
การสอนแบบปกติ	45	19.24	3.543			

จากตารางพบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนด้านความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ตาราง 2

การเปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติ

การอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>S.D.</i>	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>sig.</i>
การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	45	21.69	2.745	81.358	.162	.871
การสอนแบบปกติ	45	21.58	3.683			

จากตารางพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนด้านความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ตาราง 3

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

การอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>S.D.</i>	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>sig</i>
แบบทดสอบก่อนเรียน	45	18.76	3.607	44	8.269*	.000
แบบทดสอบหลังเรียน	45	21.69	2.745			

* $p < .05$

จากตารางพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนด้านความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ

ตาราง 4

การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ

การอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย	<i>n</i>	$\bar{x}$	<i>S.D.</i>	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>sig</i>
แบบทดสอบก่อนเรียน	45	19.24	3.543	44	3.812*	.000
แบบทดสอบหลังเรียน	45	21.58	3.683			

* $p < .05$

จากตารางพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบหลังเรียนด้านความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลจากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการสอนแบบปกติไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อ 1 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทำงานกลุ่มพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นในการเรียนรู้เมื่อนำการจัดการเรียนรู้ อาจทำให้ได้ผลไม่เต็มที่เพราะผู้เรียนยังขาดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบนี้ อีกทั้งการวิเคราะห์ปัญหาการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง การรวบรวมหรือสรุปความรู้ที่ได้รับจากการค้นคว้าอาจยังไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาเพื่อนำไปสู่กระบวนการหาคำตอบที่ถูกต้องได้ และไม่คุ้นเคยกับการเรียนการสอนที่ผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำไม่ได้บอกความรู้หรืออธิบายเนื้อหาทั้งหมดให้กับผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับ อัญชลี ชยานุวัชร (2554, หน้า 15) ที่กล่าวว่าเมื่อนำการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ ผู้สอนบางคนที่ผ่านมาประสบการณ์มาแล้ว อาจสรุปว่าได้ผลน้อยเพราะผู้เรียนชินกับการฟัง

ผู้สอนและอาจไม่มั่นใจในความรู้ที่กลุ่มสรุปร่วมกัน ประกอบกับผู้เรียนจำนวนหนึ่งไม่ชินกับการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง บางคนไม่ขยันหรือเอาเวลาที่มีไปทำงานในรายวิชาอื่นจึงใช้ข้อมูลของเพื่อนทำให้ไม่เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริง

1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานใช้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ตามรูปแบบของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550, หน้า 6-8) คือ ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ขั้นดำเนินการศึกษาค้นคว้าขั้นสังเคราะห์ความรู้ ขั้นสรุปและประเมินค่าของคำตอบ และขั้นนำเสนอและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้ แต่ละขั้นอาจใช้เวลาแตกต่างกันจึงส่งผลต่อกิจกรรมในขั้นตอนอื่น ๆ เช่น ขั้นทำความเข้าใจปัญหา ผู้เรียนต้องอภิปรายปัญหาร่วมกันซึ่งจากการสังเกต การทำงานกลุ่มของผู้เรียนขั้นตอนนี้ผู้เรียนที่เป็นผู้นำในการทำงานยังไม่สามารถกระตุ้นให้เพื่อนสมาชิกบางคนให้ร่วมแสดงความคิดเห็นได้มากนัก ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้คอยกระตุ้นให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและแสดงความคิดเห็นซึ่งค่อนข้างใช้เวลานานในการรวบรวมความคิด ส่งผลมาถึงขั้นสังเคราะห์ความรู้ซึ่งถือเป็นขั้นสำคัญสำหรับกระบวนการคิดวิเคราะห์เพราะผู้เรียนต้องนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน อภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใดในการทำกิจกรรมจริงในชั้นเรียน ขั้นตอนนี้ยังให้เวลาน้อยกว่าขั้นอื่น จึงทำให้ขั้นตอนการสังเคราะห์ความรู้ยังทำไม่ได้เต็มที่ หากผู้สอนชี้แจงและจัดสรรเวลาในแต่ละขั้นตอนให้เหมาะสมชัดเจนอาจส่งผลให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่สมบูรณ์มากขึ้น

1.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความคิดของผู้เรียนสามารถใช้สอนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ แต่ผู้สอนจำเป็นจะต้องพิจารณาเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในการใช้การสอนแนวทางนี้ไปพร้อมกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ผู้สอนควรใช้เทคนิคอื่น ๆ เข้ามาแทรกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้มีความหลากหลายตามความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 16) ดังนั้นหากจะนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทยอาจจะต้องมีเทคนิคต่าง ๆ มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยกระตุ้นความคิด เช่น การใช้ mind mapping การใช้เทคนิคการพูดรอบวง (round robin) การใช้เทคนิค Think-Pair-Share คิดคนเดียว คิดเป็นคู่ หรือคิดร่วมกัน หรือเทคนิค round table เป็นต้น (วิเชียร ไชยบัง, 2558, หน้า 158-160)

1.4 นอกจากการเรียนการสอนที่ต้องเน้นทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์แล้วการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์อาจต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนผู้เรียน โดยระยะเวลาในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลอง 10 คาบเรียน อาจยังน้อยไป สำหรับการฝึกฝนผู้เรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ คำเบาเมือง (2553) ที่เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดวิเคราะห์แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ โดยใช้เวลาเรียนทั้งหมด 17 คาบ นอกจากนี้ จิราภรณ์ คงคุ้ม และชินวุฒิ วิจิษฐ์ประเสริฐ (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ซึ่งใช้เวลาศึกษาเป็น 3 ช่วง ตลอดปีการศึกษา พบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากเรียนครบแล้วทำให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงที่สุด ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์ในช่วงแรกค่อนข้างคงที่แต่เมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษากลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงมากขึ้นหลังจากจบภาคการศึกษานักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงที่สุด ดังนั้น การฝึกการคิดวิเคราะห์ด้วยการใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอาจต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนมากกว่า 10 คาบเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิดวิเคราะห์มากขึ้น

1.5 การจัดการเรียนรู้แบบปกติในการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติที่เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ กิจกรรม

ในการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบปกติได้ใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ เช่น การใช้กิจกรรมอภิปรายเป็นกลุ่ม การใช้ทักษะการดู การฟัง และการพูดนำเสนอ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ มีผู้สอนเป็นผู้ให้คำปรึกษาและอธิบายช่วยเหลือทุกขั้นตอน ผู้เรียนอาจจะคุ้นเคยกับการสอนแบบปกตินี้ จึงส่งผลให้การจัดการกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปด้วยดีและส่งผลให้ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมีทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบปกติควรเป็นกิจกรรมที่ใช้การบรรยายของผู้สอนมากขึ้น ปรับกิจกรรมให้หลากหลายแต่ไม่คล้ายคลึงกับกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอาจทำให้เห็นความแตกต่างของการสอนทั้งสองรูปแบบชัดเจนขึ้น

2. จากการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังจะเห็นได้จากคะแนนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีคะแนนก่อนเรียนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 18.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.607 และคะแนนหลังเรียนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 21.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.745 จากคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าหลังเรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์แตกต่างกันระหว่างบุคคลน้อยลง ส่วนผู้เรียนกลุ่มที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบปกติ มีคะแนนก่อนเรียนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 19.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.543 และคะแนนหลังเรียนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 21.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 3.683 แสดงว่าความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ยังคงมีความแตกต่างกันมากเหมือนเดิมดูจากคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ไม่ได้ลดไปจากเดิมมากนัก

นั่นแสดงให้เห็นว่าการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านคิดวิเคราะห์เพิ่มขึ้นโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดและการทำงานเป็นกลุ่ม จากข้อมูลการเขียนแสดงความคิดเห็นหลังเรียนของผู้เรียนพบว่าผู้เรียนชอบการทำงานเป็นกลุ่มและการหาข้อมูลเองก็ทำให้ได้ความรู้ ความเข้าใจและจำได้ดีกว่าผู้สอนบอก มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้การค้นหาคำตอบจากปัญหายังท้าทายสำหรับหลาย ๆ คน กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ใช้จัดการเรียนรู้นี้จะเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดผู้เรียนจึงสนุกที่ได้เห็นเพื่อน ๆ ร่วมกันแสดงความคิดเห็น แต่ก็มีบางคนที่รู้สึกว่าการเรียนและงานค่อนข้างมากไป ซึ่งสอดคล้องกับ พนิตพิมพ์ ไชจิศรีกุล (2552) ที่ได้นำการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้ในการสอนภาษาโดยทดลองออกแบบบทเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาภาษาอังกฤษที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะทางด้านการเขียนความเรียงให้กับนักศึกษาพร้อมสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการเรียนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการเรียนด้วยวิธีดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านการเขียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้ปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนได้ความรู้เพิ่มขึ้นจากการอภิปรายในห้องเรียนและชอบการทำงานเป็นกลุ่มเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทำให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาและการคิดวิเคราะห์ การค้นคว้าด้วยตนเอง การได้คิดและแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ จึงทำให้ผู้เรียนมีคะแนนความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน และค่าความแตกต่างระหว่างบุคคลลดลง

3. ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์วิชาภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนโดยการสอนแบบปกติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติจะเน้นออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในการเรียนการสอนจึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิด การอภิปรายร่วมกันทั้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียนสอดคล้องกับ นพณา อ็อกด้วง (2547) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำและหน้าที่ของคำ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติว่า การสอนแบบปกติเป็นการเรียนทั้งชั้นที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น เพราะมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจ และสอดคล้องกับวิจัยของ ขวัญใจ

นวลปาน (2551) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษหลังเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นเนื่องจากกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมผู้สอนมีการนำเข้าสู่บทเรียนมีการฝึกปฏิบัติและมีการสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนโดยผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน นำวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายมาจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ซึ่งการจัดการเรียนรู้โดยการสอนแบบปกติ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กระบวนการเรียนรู้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่ไม่ซับซ้อนและไม่ให้ผู้เรียนฝึกฝนและทบทวนความรู้ด้วยแบบฝึกหัดหลังเรียนโดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในทุกขั้นตอน จึงทำให้ความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิเคราะห์ข้อค้นพบจากบันทึกผลหลังสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ได้เสนอแนะดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผู้สอนควรมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรศึกษาเนื้อหาให้ละเอียดและควรมีความรู้ในเรื่องที่สอน เข้าใจในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูต้องสามารถให้คำแนะนำได้ทันที
2. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานปัญหาที่นำมาควรเป็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน หรือเป็นประเด็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและท้าทายความสามารถของผู้เรียน หรืออาจเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทเรียนหรือปัญหาที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน
3. การจัดการเรียนการสอนทั้งการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และการสอนแบบปกติ ควรมีบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนและสนุกกับการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น
4. การจัดการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี ควรเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่หลากหลายผู้สอนควรกำหนดเวลาในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปตามระยะเวลาที่กำหนดและนักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการจัดการเรียนการสอนควรเลือกเนื้อหาที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบปกติให้เหมาะสมตามหัวข้อเพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของนักเรียน
2. ควรมีการเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานกับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดแก้ปัญหา ความคงทนของการเรียนรู้
3. ควรใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมากกว่า 10 คาบ เช่น ควรจัดการเรียนรู้ตลอดเทอม และควรมีการวัดความสามารถในการอ่านคิดวิเคราะห์เป็นระยะเพื่อพัฒนาการของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญใจ นวลปาน. (2551). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษและเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT) กับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- จิราภรณ์ คงคุ้ม และชินวุฒิ วิวัชษ์ประเสริฐ. (2553). การศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับปริญญาตรีที่สอนโดยการจัดกิจกรรมแบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับบรรยาย. สถาบันการเรียนรู้. สำนักวิจัยและบริการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

- ธนวัฒน์ คำเข้าเมือง. (2553). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เรื่องรูปสี่เหลี่ยม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นพนภา ออังก์. (2547). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำและหน้าที่ของคำในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือกันเทคนิค STAD กับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประกายมาศ ทองหมื่น. (2554). การใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ในการอ่าน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พนิตพิมพ์ ไชยศิริกุล. (2552). การใช้วิธีการเรียนการสอนแบบการใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อช่วยพัฒนาการเขียนความเรียงภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษาภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ ภาควิชา ๓ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 26(1), 99-124.
- มณฑรา ธรรมบุญ. (2545). การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ โดยใช้ PBL (Problem-Based Learning), วารสารวิชาการ 5(2), 11-17.
- วิเชียร ไชยบัง. (2558). โรงเรียนกบนอกทะเล: ภาคปฏิหารีย์. บุรีรัมย์: เรือนนอกทะเล.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุนัย คล้ายนิล, ปรีชาญ เดชศรี และอัมพิกา ประโมจน์. (2550). มองคุณภาพการศึกษาตะวันออกจากการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2554). ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน: ฉบับปรับปรุงตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. นนทบุรี: ซี.ซี.นอลลิติจลิ้งค์.
- สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. (2554). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- อัญชลี ชยานุวัชร. (2554). แนวคิดและกระบวนการการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning). นครศรีธรรมราช: โรงพิมพ์ศิษย์.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives, handbook 1: Cognitive domain*. London: Longman.
- Marzano, R. J. (2001). *Designing a new taxonomy of educational objective*. Calif. Corwin Press.

ความสัมพันธ์และการทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ต ของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี

The Relationship and Influence of Internet User's Characteristic on Internet Addiction among Undergraduate Students

ชนิษฐา วิเศษสาร^{1*} และ เจนจิรา จิตรไพบูลย์²

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Khanitha Wisessathon^{1*} and Jenjira Jitpaiboon²

Email: wiessathorn@gmail.com^{1*}

*Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์และทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน และระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี จำนวน 258 คน (เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.6 และเพศชาย ร้อยละ 19.4) มีอายุระหว่าง 18-25 ปี และเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถาม Internet Addiction Test (IAT) ผลจากการศึกษา พบว่า อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ตและระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันมีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_{xy} = -.131$, $p\text{-value} < .05$ และ $r_{xy} = .283$, $p\text{-value} < .01$ ตามลำดับ) โดยระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันสามารถทำนายการติดอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = .296$, $p\text{-value} < .001$) ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการออกแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก เพื่อพัฒนาไปเป็นบุคคลยุคดิจิทัลที่รู้เท่าทันเทคโนโลยี

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต; การติดอินเทอร์เน็ต; นักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี

Abstract

The study aimed to investigate the relationship and predict Internet user's characteristic (i.e. age at the start using the Internet, the longevity of Internet usage from the beginning to the present, and the average internet usage time per day) that influence on Internet addiction among undergraduate students. Samples were 258 undergraduate students (80.6% females and 19.4 males) whose age ranged from 18-25 years old and they were able to connect to the Internet. All of the samples were asked to complete questionnaires including general information and Internet Addiction Test (IAT). The results revealed that 'age at the start using the Internet' and 'the average internet usage time per day' were significantly correlated with

¹รองศาสตราจารย์ นักวิชาการอิสระ

²อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

the Internet addiction ($r_{xy} = -.131$, $p\text{-value} < .05$ and $r_{xy} = .283$, $p\text{-value} < .01$, respectively). 'The average internet usage time per day' was also shown as a significant predictor of Internet addiction at the level of .01 ($\beta = .296$, $p\text{-value} < .001$). Our findings, hence, benefit for a practitioner to gain basic knowledge for designing health-related program emphasizing on promoting healthy Internet usage behavior since childhood. This promotion program would be able to enhance individual to grow maturely in the era of advancing technology and digital.

Keywords: Internet User's Characteristic; Internet Addiction; Undergraduate Students

บทนำ

จากสถานการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยพบว่ามีผู้ใช้งานมากขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปีเช่นเดียวกับรายงานการใช้อินเทอร์เน็ตจากทั่วโลกโดยช่วงวัยที่มีรายงานการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุดคือวัยรุ่นถึงผู้ใหญ่ตอนต้น หรือ Gen Y (อายุระหว่าง 18-32 ปี) มีชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยประมาณ 7 ชั่วโมง/วัน ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุด ในขณะที่ Gen Z (อายุต่ำกว่า 18 ปี) มีชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยในวันธรรมดา 5 ชั่วโมง/วัน และวันหยุด 7 ชั่วโมง/วัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัยนี้เป็นวัยเรียน ในวันธรรมดาเด็กจึงต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนการเรียนการสอนของโรงเรียน และใช้เวลาวันหยุด เพื่อทำกิจกรรมในอินเทอร์เน็ต ส่วน Gen X (อายุระหว่าง 33-47 ปี) มีชั่วโมงการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยประมาณ 5 ชั่วโมง/วัน (The Statistics Portal, 2018) การใช้งานอินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ใช้สมาร์ทโฟน และพบว่าวัยรุ่นหรือวัยเรียนมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตทำกิจกรรมออนไลน์ที่หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่ไม่ใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน นำไปสู่การใช้งานมากเกินไปจนรบกวนกิจวัตรประจำวันและการทำหน้าที่อื่น ๆ ของตนและเกิดเป็นปัญหาด้านพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ตตามมา (Liu & Potenza, 2007, Young, 2013)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือสามารถทำนายการใช้อินเทอร์เน็ตของบุคคลแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) ปัจจัยภายในตัวบุคคล (Intrapersonal Factors) เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต เช่น บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ความรู้สึกโดดเดี่ยว วุฒิภาวะทางอารมณ์ การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม รวมไปถึงกระบวนการทางจิตใจของบุคคลในการจัดการกับความเครียด ความวิตกกังวล ภาวะซึมเศร้า สมาธิสั้น และย่ำคิดย้ำทำ เป็นต้น (Boumosleh & Jaalouk, 2017; Chen, et. al., 2017; Choi, et. al., 2015; Demirci., Akgönül., & Akpinar, 2015; Kuss, et. al., 2013; Laconi., Tricard., & Chabrol, 2015; Wong., Yuen., & Li, 2015) 2) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล (interpersonal factors) เกี่ยวข้องกับการสร้างและรักษาสัมพันธภาพกับบุคคลรอบข้างที่มีผลกระทบให้บุคคลใช้งานอินเทอร์เน็ต เช่น สัมพันธภาพกับพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัว จากรายงานการวิจัยในต่างประเทศพบว่า ครอบครัวที่มีปัญหาแตกแยก พ่อแม่แสดงอารมณ์ทางลบต่อกันให้ลูกรับรู้ การขาดการแนะนำจากพ่อแม่ การขาดการสื่อสารและกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว ส่งผลกระทบบังคับให้ลูกใช้เน็ตสูงขึ้นเพราะเป็นทางออกสำหรับการระบายความรู้สึกอัดอั้นตันใจหรือหลีกเลี่ยงอารมณ์ทางลบในชีวิตจริง (Koo & Kwon, 2014) ในขณะที่สัมพันธภาพกับเพื่อนก็ส่งผลต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ตเช่นกัน จากรายงานการวิจัยพบว่า บุคคลที่ต้องการการยอมรับจากกลุ่มสูงหรือมีเพื่อนสนิทในชีวิตจริงน้อยมีแนวโน้มจะใช้งานอินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนในโลกเสมือนในอินเทอร์เน็ตทดแทน (Jantatam, 2003 cited in Wanajak, 2011) และ 3) ปัจจัยจากความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยี (Internet Factors) เช่น ระยะเวลาที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต จากรายงานการวิจัยพบว่าผู้ที่ติดและไม่ติดอินเทอร์เน็ตมีระยะเวลาเฉลี่ยในการใช้งานอินเทอร์เน็ตต่อวันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ยาวนาน รบกวนการทำหน้าที่และกิจวัตรประจำวันของบุคคล (Wisessathorn, 2015; Wong, Yuen, & Li, 2015; Young, 1996) นอกจากนี้ ประเภทของกิจกรรมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ตของบุคคลเช่นกัน โดยกิจกรรมออนไลน์อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมออนไลน์ที่อาศัยการสื่อสารทางเดียว เช่น การค้นหาข้อมูล การดูหนัง/ซีรีส์การฟังเพลง เป็นต้น และกิจกรรมออนไลน์ที่อาศัยการสื่อสารสองทาง เช่น โซเชียลมีเดีย เกมออนไลน์ เป็นต้น

ผลจากการวิจัยพบว่ากิจกรรมออนไลน์ที่อาศัยการสื่อสารสองทางนำไปสู่ การติดอินเทอร์เน็ตได้ง่ายกว่ากิจกรรมออนไลน์ที่อาศัยการสื่อสารทางเดียว (Kuss, et. al., 2013; Young, 1996) ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลร่วมกัน และเป็นสาเหตุของการใช้อินเทอร์เน็ตของแต่ละบุคคล

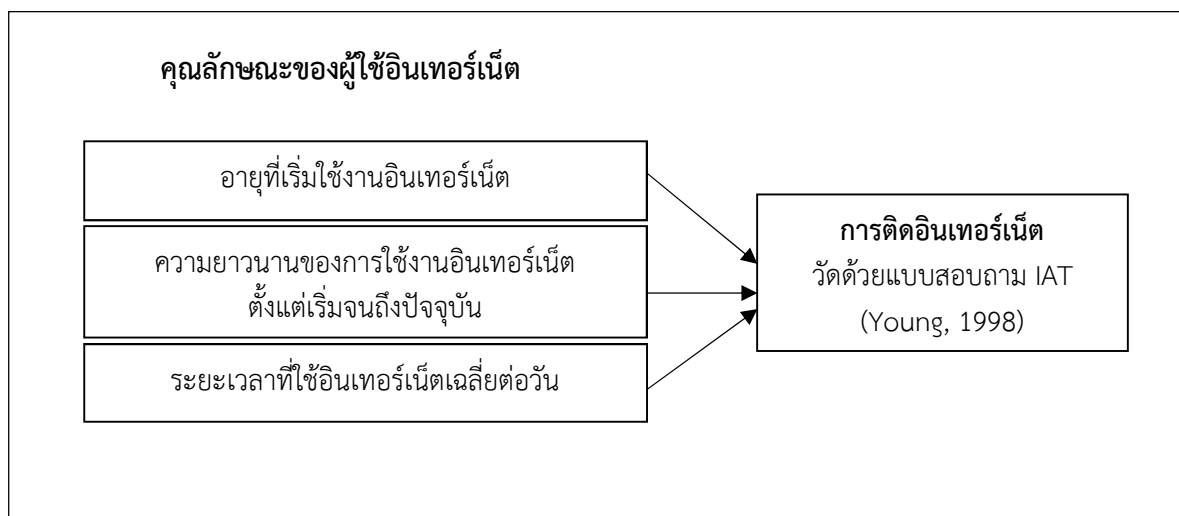
การใช้งานอินเทอร์เน็ตมากเกินไปจนนำไปสู่ “การติดอินเทอร์เน็ต หรือ Internet Addiction (IA)” ยังไม่มีเกณฑ์วินิจฉัยโรคที่เป็นสากล แต่จะอาศัยเกณฑ์การวินิจฉัยที่เทียบเคียงกับการวินิจฉัยโรคติดสารเสพติด (Substance Dependence or Substance Pathology ใน DSM-IV, DSM-IV-TR) การติดการพนัน (Pathological Gambling ใน DSM-IV/DSM-IV-TR) หรือการติดเกมออนไลน์ (Internet Gaming Disorder ใน DSM-5) โดยมีเกณฑ์ร่วมกัน คือ ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากเกินไปจนนึกถึงกิจกรรมอื่น ๆ มีอาการถอน (เช่น กระวนกระวาย ขาดสมาธิ ง่วงงุน) เมื่อไม่สามารถใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ ต้องการใช้เวลาอยู่กับอินเทอร์เน็ตนานขึ้นเรื่อย ๆ ขาดความสามารถในการควบคุมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของตน หมกมุ่นกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตแม้จะทราบถึงข้อเสียของการใช้งานที่มากเกินไป ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อหลีกเลี่ยงอารมณ์ทางลบ รวมไปถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตจนรบกวนการทำหน้าที่ด้านการเรียน การทำงาน การทำกิจวัตรประจำวัน หรือสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างในชีวิตจริง (American Psychiatric Association, 1994; 2000; 2013; Cho, et. al., 2014; Wanajak, 2011; Wisessathorn, 2017) โดยแนวทางการให้ความช่วยเหลือผู้ที่ติดอินเทอร์เน็ตมีหลายวิธี เช่น การให้คำปรึกษารายบุคคล หรือกลุ่มจิตบำบัดรายบุคคล หรือกลุ่มครอบครัวบำบัด หรือการให้สุขภาพจิตศึกษา เป็นต้น

ถึงแม้จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจะพบว่า มีปัจจัยต่าง ๆ มากมายทั้งจากภายในตัวบุคคล ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และปัจจัยจากความก้าวหน้าของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีที่ล้วนส่งผลต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ตของบุคคล อย่างไรก็ตาม การศึกษาเพื่อสร้างมุมมองเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ยังมีผู้ศึกษาไว้ไม่มากนัก งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นปัจจัยภายในตัวบุคคลด้านบุคลิกภาพ การรู้คิด อารมณ์ความรู้สึก และภาวะสุขภาพจิต (Boumosleh & Jaalouk, 2017; Choi, et. al., 2015; Kuss, et. al., 2013; Laconi, Tricard, & Chabrol, 2015; Wong, Yuen, & Li, 2015) ในขณะที่การศึกษารังนี้ จะนำตัวแปรเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มต้น ได้แก่ 1) อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต 2) ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบันและ 3) ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน มาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์และทำนายการติดอินเทอร์เน็ต โดยศึกษากับกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายงานการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่ากลุ่มอายุอื่น ๆ ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการออกแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก ฝึกหัดให้เด็กสร้างสมดุลระหว่างการทำกิจกรรมในอินเทอร์เน็ตกับกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันช่วยให้บุคคลทำหน้าที่ของตนทั้งด้านการเรียน การเข้าสังคมและการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข เป็นบุคคลยุคดิจิทัลที่รู้เท่าทันเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกับการติดอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี
2. เพื่อทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ตของนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบ Cross-sectional study เก็บข้อมูลกับประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี อายุระหว่าง 18-25 ปี ที่สามารถเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้ มีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (sample size)

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี จำนวน 258 คน โดยพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับงานวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลครั้งเดียวและมีประชากรขนาดใหญ่ กำหนด confidence level = 99%, confidence interval = 10 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำ ไม่น้อยกว่า 166 คน (The Survey System, 2012)

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (sampling methods)

ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling method) โดยระบุเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) ดังนี้

1. มีอายุระหว่าง 18-25 ปี
2. กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี
3. เป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้
4. ยินดีเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบสอบถามออนไลน์ แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วยข้อความถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุที่เริ่มใช้อินเทอร์เน็ต ครั้งแรก เวลาที่ใช้ในการเล่นอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน กิจกรรมออนไลน์ที่ใช้บ่อย ๆ อุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น
2. แบบสอบถาม Internet Addiction Test (IAT) พัฒนาขึ้นโดย Young (1998) มีข้อความถาม 20 ข้อ เป็นระดับมาตรวัดลิเคิท 6 ระดับ (0 คือ ไม่เคยเลย จนถึง 5 คือ ทุกครั้ง) ในการวิจัยนี้ได้แปลข้อความถามเป็นฉบับภาษาไทยและตรวจสอบความถูกต้องของภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา เมื่อนำมาทดสอบกับผู้ที่มิมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 30 คน พบว่า มีค่าความสอดคล้องภายใน (α) เป็น .904 (ระดับสูง) ทั้งนี้ เวลาที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามออนไลน์ ทั้งฉบับประมาณ 5-10 นาที

วิธีดำเนินการวิจัย

มีขั้นตอนเป็นดังนี้

1. ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์โครงการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์คัดเลือก โดยกลุ่มตัวอย่างที่สนใจจะเข้าร่วมงานวิจัยจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับโครงการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการและขั้นตอนในการเก็บข้อมูล
2. กลุ่มตัวอย่างที่ประสงค์เข้าร่วมงานวิจัยจะได้รับ QR code หรือ URL เพื่อตอบข้อมูลในแบบสอบถามออนไลน์ โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามทั้งฉบับ ประมาณ 5-10 นาที
3. ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถถอนตัวจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า จะไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการยุติหรือถอนตัวจากงานวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำการเป็นภาพรวม ไม่มีการระบุตัวตนของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตด้วยสถิติพรรณนา เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกับการติดอินเทอร์เน็ตด้วยสถิติ Pearson product moment correlation
3. วิเคราะห์การทำนายและสร้างสมการทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ตด้วยสถิติ multiple regression analysis วิธีการ forward method

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (2) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกับการติดอินเทอร์เน็ต และ (3) การทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ต ซึ่งผลการศึกษาเป็นดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี ที่มีอายุระหว่าง 18-25 ปี และสามารถเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ต จำนวน 258 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 208 คน (ร้อยละ 80.6) มีอายุเฉลี่ย 21.38 ปี ($SD = 1.94$) อายุเฉลี่ยที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ตครั้งแรก 12.77 ปี ($SD = 2.77$) มีชั่วโมงการใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน 8.10 ($SD = 4.20$) ชั่วโมง/วัน ประเภทของกิจกรรมที่ใช้ในอินเทอร์เน็ตมากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่ โซเชียลมีเดีย (ร้อยละ 86) กิจกรรมบันเทิงออนไลน์ (ร้อยละ 70.5) และเกมออนไลน์ (ร้อยละ 29.8) โดยผู้เข้าร่วมวิจัยใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านอุปกรณ์สมาร์ตโฟนมากที่สุด (ร้อยละ 90.7) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 258)

ลักษณะทั่วไป	จำนวน (ร้อยละ)
เพศ	
ชาย	50 (19.4%)
หญิง	208 (80.6%)
อายุเฉลี่ย (ปี)	21.38 (SD = 1.94); Min = 18 / Max = 25
อายุที่ใช้อินเทอร์เน็ตครั้งแรกเฉลี่ย (ปี)	12.77 (SD = 2.77); Min = 4 / Max = 22
จำนวนชั่วโมงที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน (ชม./วัน)	8.10 (SD = 4.20); Min = 1 / Max = 20
ประเภทของกิจกรรมที่ใช้ในอินเทอร์เน็ต ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ	
โซเชียลมีเดีย เช่น Facebook, Instagram, Line	222 (86.0%)
กิจกรรมบันเทิงออนไลน์ เช่น ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ ดูซีรีส์ ฯลฯ	182 (70.5%)
เกมออนไลน์	77 (29.8%)
ค้นหาข้อมูลไปเรื่อย ๆ ไม่เฉพาะเจาะจง	64 (24.8%)
ติดตามข่าวสาร	57 (22.1%)
ค้นหาข้อมูลที่สนใจ เช่น การทำอาหาร กีฬา รถยนต์ ฯลฯ	55 (21.3%)
ค้นคว้าหาความรู้/ข้อมูลทางวิชาการ	48 (18.6%)
ติดตามความเคลื่อนไหวของดาราและคนดัง	28 (10.9%)
อ่านนิยาย/การ์ตูนออนไลน์	21 (8.1%)
ธุรกิจออนไลน์	19 (7.4%)
Email	17 (6.6%)
อื่น ๆ	7 (2.7%)
อุปกรณ์ที่ใช้ในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ	
โทรศัพท์มือถือ/สมาร์ทโฟน	234 (90.7%)
Notebook	13 (5.0%)
เครื่องคอมพิวเตอร์แบบ PC	10 (3.9%)
Ipad	1 (0.4%)

ส่วนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกับการติดอินเทอร์เน็ต

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน และระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันกับคะแนนการติดอินเทอร์เน็ตที่วัดด้วยแบบสอบถาม IAT พบว่า (1) อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและทิศทางผกผันกับการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ $-.131$ ($p\text{-value} < .05$) แสดงว่า การเริ่มต้นใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่อายุยังน้อยมีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ตสูง (2) ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและทิศทางเดียวกันกับการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ $.283$ ($p\text{-value} < .01$) แสดงว่า ยิ่งมีระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันมาก มีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ตมากตามไปด้วย ในขณะที่ (3) ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบันไม่มีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2

ความสัมพันธ์ระหว่างการติดอินเทอร์เน็ตกับคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต

ตัวแปร	(1)	(2)	(3)	(4)
(1) การติดอินเทอร์เน็ต	1	-.131*	.062	.283**
		(p = .045)	(p = .343)	(p < .001)
(2) อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต		1	-.748**	-.158*
			(p < .001)	(p = .028)
(3) ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน			1	.117
				(p = .105)
(4) ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน				1

หมายเหตุ * p-value < .05; ** p-value < .01

ส่วนที่ 3 การทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ต

การทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบันและระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันที่มีต่อคะแนนการติดอินเทอร์เน็ต ที่วัดด้วยแบบสอบถาม IAT ด้วยสถิติ multiple regression analysis วิธีการ forward method พบว่า ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวันเป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายการติดอินเทอร์เน็ตได้ที่ร้อยละ 8.3 โดยพบอิทธิพลของการทำนายการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\beta = .296$, p-value < .001) ส่วนอายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต และความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบันไม่สามารถทำนายการติดอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีนัยสำคัญและไม่เข้าสู่สมการทำนายดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3

อิทธิพลและการทำนายคุณลักษณะของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่มีต่อการติดอินเทอร์เน็ต

	Unstandardized		Standardized	t-value	p-value
	Coefficients		Coefficients		
	B	SE	Beta		
ตัวแปรที่เข้าสมการทำนาย					
ค่าคงที่ (Constant)	17.767	2.259	-	7.866**	<.001
ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน	1.065	.249	.296	4.283**	<.001
ตัวแปรที่ไม่เข้าสมการทำนาย					
อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต	-.085 ^a	-	-	1.219	.224
ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน	.024 ^a	-	-	.351	.726
R = .296; R ² = .088; Adjusted R ² = .083					

หมายเหตุ * p-value < .05; ** p-value < .01

วิเคราะห์สมการ ทำนายด้วยวิธีการ forward method: ตัวแปรที่ไม่เข้าสมการทำนาย ถูกวิเคราะห์จากสมการ (ค่าคงที่) และระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน โดยมีตัวแปรตาม คือคะแนนการติดอินเทอร์เน็ตที่วัดด้วย IAT

ทั้งนี้ สมการทำนายการติดอินเทอร์เน็ตในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นดังนี้

สมการทำนายการติดอินเทอร์เน็ตแบบ unstandardized regression equation

การติดอินเทอร์เน็ต = $17.761 + 1.065$ (ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน)

สมการทำนายการติดอินเทอร์เน็ตแบบ standardized regression equation

การติดอินเทอร์เน็ต = $.296$ (ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบประเด็นการอภิปรายที่สำคัญ ได้แก่

1. ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน มีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_{xy} = .283$, $p\text{-value} < .01$) และสามารถทำนายการติดอินเทอร์เน็ตได้ โดยคิดเป็น $.296$ (ระยะเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน) บ่งชี้ว่าผู้ที่ใช้เวลาไปกับกิจกรรมในอินเทอร์เน็ตเป็นเวลานาน มีแนวโน้มจะเป็นผู้ที่ติดอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับการศึกษาทั้งในและต่างประเทศหลายฉบับที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของระยะเวลาการใช้อินเทอร์เน็ตระหว่างผู้ที่ติดและไม่ติดอินเทอร์เน็ต จนสามารถจัดเป็นเกณฑ์หนึ่งของการติดอินเทอร์เน็ตได้ เช่น การศึกษาของ (Young, 1996) ที่พบว่า ผู้ที่ติดอินเทอร์เน็ตมีระยะเวลาการใช้งานมากกว่าผู้ที่ไม่ติดอินเทอร์เน็ตถึง 8 เท่า คือ 39 ชั่วโมง/สัปดาห์ และ 5 ชั่วโมง/สัปดาห์ตามลำดับ ส่วนการศึกษาของ (Wong, Yuen, & Li, 2015) ในวัยรุ่นฮ่องกง พบว่า ผู้ที่ติดอินเทอร์เน็ตมีระยะเวลาการใช้งานที่ 30 ชั่วโมง/สัปดาห์แตกต่างจากผู้ที่ไม่ติดอินเทอร์เน็ตที่มีระยะเวลาการใช้งาน 20 ชั่วโมง/สัปดาห์ ส่วนการศึกษาในประเทศไทยของ (Wisessathorn, 2015) พบว่า ผู้ที่ติดอินเทอร์เน็ตมีระยะเวลาการใช้งานเฉลี่ยต่อวันมากเป็น 3 เท่า ของผู้ที่ไม่ติดอินเทอร์เน็ต คือ 6 ชั่วโมง/วัน และ 2 ชั่วโมง/วัน

2. อายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในระดับต่ำ และทิศทางผกผัน ($r_{xy} = -.131$, $p\text{-value} < .05$) บ่งชี้ว่าผู้ที่เริ่มต้นใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่อายุยังน้อยมีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ต แต่ยังไม่ใช้ตัวแปรที่สามารถทำนายการติดอินเทอร์เน็ตได้ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างรายงานอายุที่ตนเองเริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ตอยู่ในช่วง 10 - 15 ปี และกิจกรรมที่เข้ามาที่สุดในช่วงอายุนั้น คือ เกมออนไลน์ กิจกรรมบันเทิงออนไลน์และโซเชียลมีเดีย ตามลำดับ ความแตกต่างของการทำกิจกรรมออนไลน์ของแต่ละช่วงอายุอาจส่งผลต่อการติดอินเทอร์เน็ตได้ชัดเจนกว่าการพิจารณาเพียงอายุที่เริ่มใช้งานประเด็นเดียว ทั้งนี้ มีการศึกษาก่อนหน้าที่รายงานความสัมพันธ์ของอายุที่เริ่มใช้งานอินเทอร์เน็ตกับการติดอินเทอร์เน็ตไม่มากนักแต่มีการศึกษาของ (Xin, & et al, 2018) ที่พบว่า มีปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการติดอินเทอร์เน็ต เช่น อายุของผู้ใช้งาน (OR: 1.22, 95% CI: 1.16-1.29) ความสัมพันธ์ทางลบระหว่างพ่อแม่ (OR: 1.23, 95% CI: 1.18-1.37) ความสัมพันธ์ทางลบกับครู (OR: 1.35, 95% CI: 1.20-1.53) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำ (OR: 1.22, 95% CI: 1.17-1.35) ในขณะที่การศึกษาของ Kuss and et al. (2013) เน้นความสำคัญของกิจกรรมออนไลน์ว่าผู้ที่เล่นเกมออนไลน์หรือโซเชียลมีเดียเป็นประจำ เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะติดอินเทอร์เน็ตมากกว่าการทำกิจกรรมออนไลน์อื่น ๆ ถึงร้อยละ 2.6 และร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

3. ความยาวนานของการใช้งานอินเทอร์เน็ตตั้งแต่เริ่มจนถึงปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r_{xy} = .062$, $p\text{-value} > .05$) และไม่สามารถทำนายการติดอินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Wanajak (2011) ที่พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตติดต่อกันเกิน 5 ปี จะมีแนวโน้มเป็นผู้ที่ติดอินเทอร์เน็ตสูงกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ใช้งานน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการพิจารณาความยาวนานของการใช้งาน

อินเทอร์เน็ตควรพิจารณาควบคู่กับความถี่ของการใช้งานและระยะเวลาการใช้งานของแต่ละครั้งด้วย อาจเป็นไปได้ว่า ผู้ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตมานานกว่า 5 ปี แต่ในแต่ละครั้งของการใช้งานไม่ยาวนาน สามารถหยุดกิจกรรมบนอินเทอร์เน็ต เพื่อไปทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันอื่น ๆ ได้ จึงทำให้ไม่พบความสัมพันธ์กับการติดอินเทอร์เน็ต

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้ให้ข้อสรุปที่สำคัญเกี่ยวกับปัจจัยภายในตัวบุคคลโดยเฉพาะคุณลักษณะของบุคคลตั้งแต่เริ่มต้นที่ส่งผลต่อการติดอินเทอร์เน็ต ความรู้จากการงานวิจัยนี้ช่วยสะท้อนให้นักจิตวิทยาหรือนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องมองเห็นความสำคัญและต้นตอต่อการป้องกันการเกิดพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมตั้งแต่เริ่มแรก ในขณะเดียวกันความรู้ดังกล่าว จะถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมป้องกัน และออกแบบโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมตั้งแต่วัยเด็ก ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

อย่างไรก็ตามงานวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ ดังนั้น งานวิจัยครั้งต่อไปอาจบูรณาการและออกแบบกระบวนการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้ดังนี้ (1) งานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาแบบเก็บข้อมูลครั้งเดียว (cross-sectional study) ที่รายงานผลการศึกษาในลักษณะค่าเฉลี่ยของกลุ่มมากกว่าการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นในการออกแบบงานวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้การออกแบบงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์และคุณลักษณะที่แตกต่างของแต่ละบุคคลที่นำไปสู่การติดอินเทอร์เน็ตได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น (2) ขนาดกลุ่มตัวอย่าง แม้จะใช้หลักการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสม แต่การเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างจะเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงไปสู่ประชากรได้แม่นยำยิ่งขึ้น ดังนั้น และในการออกแบบงานวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างควบคู่กับการใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยหลักความน่าจะเป็น เพื่อเพิ่มการขยายผล (generalization) และการเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร (3) งานวิจัยนี้ใช้เครื่องมือวัดการติดอินเทอร์เน็ตด้วยแบบสอบถาม Internet Addiction Test หรือ IAT ซึ่งเป็นฉบับที่นิยมใช้ทั่วโลก แต่มีข้อจำกัดที่มีการแปลผลตามเกณฑ์ปกติของวัยรุ่นอเมริกันดังนั้นในการออกแบบงานวิจัยครั้งต่อไปอาจพิจารณาเครื่องมือวัดการติดอินเทอร์เน็ตที่พัฒนาข้อคำถามหรือมีเกณฑ์ปกติเป็นวัยรุ่นไทย เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนไทยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC: Authors.
- American Psychiatric Association. (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed. Text Rev.). Washington, DC: Authors.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.
- Boumosleh, J. M., & Jaalouk, D. (2017). Depression, anxiety, and smartphone addiction in university students-A cross sectional study. *PLoS ONE*, 12(8), e0182239.
- Chen, B., Liu, F., Ding, S., Ying, X., Wang, L., & Wen, Y. (2017). Gender differences in factors associated with smartphone addiction: A cross-sectional study among medical college students. *BMC Psychiatry*, 17, 341-349.

- Cho, H., Kwon, M., Choi, J. H., Lee, S. K., Choi, J. S., Choi, S. W., & Kim, D. J. (2014). Development of the Internet Addiction Scale based on the Internet Gaming Disorder criteria suggested in DSM-5. *Addictive Behaviors*, 39, 1361-1366.
- Choi, S. W., Kim, D. J., Choi, J. S., Ahn, H., Choi, E. J., Song, W. Y., Kim, S., & Youn, H. (2015). Comparison of risk and protective factors associated with smartphone addiction and Internet addiction. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 308-314.
- Demirci, K., Akgönül, M., & Akpınar, A. (2015). Relationship of smartphone use severity with sleep quality, depression, and anxiety in university students. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(2), 85-92.
- Kuss, D. J., Van Rooij, A. J., Shorter, G. W., Griffiths, M. D., & Mheen, D. V. (2013). Internet addiction in adolescents: prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29, 1987-1996.
- Laconi, S., Tricard, N., & Chabrol, H. (2015). Differences between specific and generalized problematic Internet uses according to gender, age, time spent online and psychopathological symptoms. *Computers in Human Behavior*, 48, 236-244.
- Liu, T., & Potenza, M. (2007). Problematic Internet use: Clinical implications. *CNS Spectrums*, 12(6), 453-466.
- The Statistics Portal. (2018). *Number of internet users in Thailand*. Retrieved May 25, 2018, from <https://www.statista.com/statistics/553730/number-of-internet-users-thailand/>
- The Survey System. (2012). *Sample size calculation*. Retrieved May 25, 2018, from <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>
- Wanajak, K. (2011). *Internet use and its impact on secondary school students in Chiang Mai, Thailand*. (Ph.D. Dissertation). Edith Cowan University.
- Wisessathorn, M. (2015, 30 September-2 October). Personality, academic success and quality of life of undergraduate students with perceiving internet addiction. In *SEAAIR 2015 Conference Proceedings* (pp. 50-61). Paper presented at Internationalization and Inclusivity of Higher Education in South East Asia: Perspectives, Practices and Pragmatics. Hanoi: Labour Publishing House.
- Wissessathorn, M. (2017). The development of a Thai-Internet Dependency Scale (T-IDS) and its psychometric properties. *Journal of Institutional Research in South East Asia*, 3(15), 44-59.
- Wong, T. Y., Yuen, K. S. L., & Li, W. O. (2015). A basic need theory approach to problematic Internet use and the mediating effect of psychological distress. *Frontiers in Psychology*, 5, 1562.
- Xin, M., Xing, J., Pengfei, W., Houru, L., Mengcheng, W., & Hong, Z. (2018). Online activities, prevalence of Internet addiction and risk factors related to family and school among adolescents in China. *Addictive Behaviors Reports*, 7, 14-18.
- Young, K. S. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology and Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. S. (1998). *Caught in the net: how to recognize the signs of internet addiction and a winning strategy for recovery*. NY: Wiley.
- Young, K. S. (2013). Treatment outcomes using CBT-IA with Internet-addicted patients. *Journal of Behavioral Addictions*, 2(4), 209-215.

**ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
กระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**Effectiveness of Instructional Management through the Thailand Qualification
Framework on Educational Quality Assurance Management
Course Outlined in Faculty of Education,
Ramkhamhaeng University**

ปทุมพร เปียณอม

Patumphorn Platanom

E-mail: p.piatanom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาภาค 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน ที่ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ; ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน

Abstract

The purpose of this research was to investigate the effectiveness of instructional management through the Thailand Qualification Framework on Educational Quality Assurance Management course outlined by five domains of the Thailand Qualification Framework, including ethical and moral; knowledge; cognitive skills; interpersonal skills and responsibility; and numerical analysis, communication and

information technology skills. The study population was 29 students of the Bachelor of Education, enrolled in Educational Quality Assurance Management course during the second semester in the academic year 2017, obtained from the purposive sampling method. The instrument used in this study was an effectiveness questionnaire inquiring about learning in Educational Quality Assurance Management course during the second semester in the academic year 2017. The Cronbach's alpha was used to calculate the questionnaire's reliability. The coefficient value of the entire questionnaire was 0.88. Arithmetic mean, and standard deviation were used to analyze data.

The finding of this research found that the effectiveness of instructional management through the Thailand Qualification Framework on Educational Quality Assurance Management course outlined, the total and four domains, the ethical and moral; knowledge; cognitive skills; numerical analysis, communication and information technology skills were at high level except the interpersonal skills and responsibility was at highest level.

Keywords: Thailand Qualification Framework; Effectiveness of Instructional Management

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำความรู้ความสามารถไปเสริมสร้างความเจริญของสังคม การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและสังคม บัณฑิตผู้จบการศึกษาควรมีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติให้ครบถ้วนตามที่หลักสูตรกำหนดและตามความคาดหวังของสังคม การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสม จึงมีความจำเป็นต้องมีการประเมินประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและเป็นไปตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) เป็นไปตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (คุรุสภา, 2556) และเป็นไปตามอัตลักษณ์การผลิตครูของสถาบัน ที่กำหนดให้การจัดการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

กระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา รูปแบบที่ใช้ในการประกันคุณภาพและการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความหมาย ประโยชน์ และกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพกับมาตรฐานทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติในแต่ละระดับทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานการศึกษาโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (ปทุมพร เปียถนอม, 2561) นอกจากนี้กระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกัน

คุณภาพการศึกษา ยังสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูด้านมาตรฐานความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการในห้องเรียนสาระความรู้ประเด็นการประกันคุณภาพการศึกษา (คุรุสภา, 2556) ก่อเกิดสมรรถนะด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาและสามารถนำนวัตกรรมด้านความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยเฉพาะการประกันคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้

กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา นับเป็น องค์ประกอบสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ แม้ว่าหลักสูตรได้รับการพัฒนาตามขั้นตอนการร่างหลักสูตรอย่างดี แล้ว แต่ถ้าการจัดการเรียนการสอนขาดประสิทธิภาพ ย่อมมีผลต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา จึงมีความ จำเป็นต้องมีการประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการประเมินเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนา หลักสูตร กระบวนการวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกระบวนการ บริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อให้ได้ข้อมูลประสิทธิผล การจัดการเรียนการสอนกระบวนการวิชาการดังกล่าวนำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการในการจัด การเรียนการสอนที่จะช่วยเสริมสร้างให้นักศึกษามีคุณสมบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน ที่ได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (นงลักษณ์ วิรัชย์, 2552; วรณี แกมเกตุ, 2555)

2. การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ศึกษาแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

2.2 สร้างแบบประเมินประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกัน คุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ของไลเคอร์ท (Likert) ตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 17 ข้อ

2.3 หาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความ สอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะ และนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญใน แต่ละข้อมาหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง (Item-objective Congruency: IOC) พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.6

2.4 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.88

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจคุณภาพเครื่องมือแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 29 คน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและลงรหัสในแบบรายการของแบบสอบถาม

3.2 นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มาหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์สำหรับแปลความหมายของคะแนนตามเกณฑ์ในการสรุปผล (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

ผลการวิจัย

ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกระบวนวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยภาพรวมและรายด้าน มีดังนี้

ตาราง 1

ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกระบวนวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อ	กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านคุณธรรม จริยธรรม				
1.	นักศึกษานำความรู้ไปพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.34	.61	มาก
2.	นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายและอ้างอิงแหล่งที่มาทุกครั้ง	4.24	.64	มาก
3.	นักศึกษาระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4.48	.51	มาก
รวม		4.35	.41	มาก
ด้านความรู้				
4.	นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ใฝ่รู้และติดตามความก้าวหน้าในกระบวนวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา	4.31	.71	มาก
5.	นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพครู	4.55	.57	มากที่สุด
6.	นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์งานที่มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น	4.48	.57	มาก
7.	นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น	4.48	.57	มาก
รวม		4.46	.49	มาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ	ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านทักษะทางปัญญา				
8.	นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ ได้ตอบ อภิปราย และแสดงความคิดเห็น	4.03	.63	มาก
9.	นักศึกษาสามารถวิเคราะห์สภาพและแก้ปัญหาการประกันคุณภาพ การศึกษาอย่างสร้างสรรค์	4.14	.58	มาก
รวม		4.09	.54	มาก
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ				
10	นักศึกษาตรงต่อเวลาและสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียน	4.34	.55	มากที่สุด
11	นักศึกษามีสัมมาคารวะและมีมารยาทที่เหมาะสมในชั้นเรียน	4.69	.47	มากที่สุด
12	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้รับมอบหมาย	4.62	.49	มากที่สุด
13	นักศึกษามีความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามและให้ความร่วมมือ ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.48	.51	มาก
รวม		4.58	.35	มากที่สุด
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ				
14	นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในค้นคว้าข้อมูล และนำเสนอได้	4.34	.55	มาก
15	นักศึกษาสามารถสื่อสารทั้งในรูปแบบของการพูดการเขียน และนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.10	.49	มาก
16	นักศึกษานำความรู้ไปออกแบบการจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.31	.47	มาก
17	นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.28	.59	มาก
รวม		4.26	.41	มาก
โดยภาพรวม		4.35	.33	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กระบวนการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านและรายด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับมากยกเว้นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กระบวนการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมและรายข้อ ได้แก่ นักศึกษานำความรู้ไปใช้พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาจาก

แหล่งข้อมูลที่หลากหลายและอ้างอิงแหล่งที่มาทุกครั้ง และนักศึกษาตระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน พบว่า อยู่ในระดับมาก

2. ด้านความรู้ โดยภาพรวมและรายข้อ ได้แก่ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ใฝ่รู้และติดตามความก้าวหน้าในกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษานักศึกษาสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้สร้างสรรค์งานที่มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพครู พบว่า อยู่ในระดับมาก

3. ด้านทักษะทางปัญญา โดยภาพรวมและรายข้อ ได้แก่ นักศึกษาสามารถคิดวิเคราะห์ ได้ตอบ อภิปรายและแสดงความคิดเห็น และสามารถวิเคราะห์สภาพและแก้ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า อยู่ในระดับมาก

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยภาพรวมและรายข้อ ได้แก่ นักศึกษาตรงต่อเวลาและสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียน นักศึกษามีสัมมาคารวะและมีมารยาทที่เหมาะสมในชั้นเรียน และนักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นนักศึกษามีความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามและให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น พบว่า อยู่ในระดับมาก

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายข้อ ได้แก่ นักศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการค้นคว้าข้อมูลและนำเสนอได้ นักศึกษาสามารถสื่อสารทั้งในรูปแบบของการพูด การเขียนและนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปออกแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนักศึกษามีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการประเมินประสิทธิภาพผลการจัดการเรียนการสอนกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ประสิทธิภาพผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกระบวนการวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า อยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา นำไปสู่ความไว้วางใจ เชื่อใจ และมีความศรัทธาต่อกัน รวมทั้งการมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบในการสอน ซึ่งนับเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมทำให้นักศึกษาเกิดการซึมซับและตระหนักถึงคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ผู้สอนยังเน้นย้ำให้นักศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาที่เรียน โดยเฉพาะประเด็นการสร้างมาตรฐานคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา รูปแบบที่ใช้ในการประกันคุณภาพและการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความหมาย ประโยชน์ และกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพกับมาตรฐานทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษาของชาติในแต่ละระดับ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินการให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานการศึกษา และนำเสนอโดยเคารพ ความความคิดเห็นและอ้างอิงแหล่งที่มาทุกครั้งในการนำผลงานของบุคคลอื่นมาใช้จึงทำให้ประสิทธิภาพผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมใจ เจริญพงษ์ และคณะ (2556) พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนวจิตปัญญาศึกษา

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วิทยานิพนธ์ช่วย และสกลาเนตร ไทรแจ่มจันทร์ (2561) พบว่า ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาล ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก

2. ด้านความรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการชี้แนะให้นักศึกษาได้รับรู้ถึงความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาไม่ว่าจะในฐานะครูผู้สอนหรือผู้เกี่ยวข้องก็ตาม นักศึกษาจึงให้ความสำคัญกับการเรียน การค้นคว้า การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซักถามประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อนำความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไปประยุกต์ใช้ประโยชน์และสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการนำความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพครู รวมไปถึงการจัดการเรียนการสอนที่มีการกระตุ้นความคิดนักศึกษาเป็นระยะ ทำให้การเรียนในเนื้อหาที่จำเป็นต้องมองเห็นยากมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้นอีกด้วยจึงทำให้ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ศิราณีย์ อินทรหนองไผ่ และจุฑามาศ ศษโคตร (2560) พบว่า ผลการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับสุณิดา แสงอาวุธ และนพดล เจนอักษร (2559) พบว่า มาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของคณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก

3. ด้านทักษะทางปัญญา พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก การมุ่งเน้นให้นักศึกษาคิดวิเคราะห์ ได้ตอบอภิปราย และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล โดยให้นักศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และฝึกวิธีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแก้ปัญหาโดยให้นักศึกษาฝึกพูดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมมองการแก้ปัญหา รวมทั้งผลที่ตามมาหลังการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะทางปัญญา การเน้นการปรับเปลี่ยนความคิดของนักศึกษาที่ไม่กล้าแสดงออกด้วยการถามนำและให้นักศึกษาได้ร่วมแสดงความคิดเห็นโดยไม่ปิดกั้นความคิดว่าผิดหรือถูก แต่ใช้การกระตุ้นให้นักศึกษาได้คิด วิเคราะห์ ถ่ายทอดความคิดเห็น และร่วมวิเคราะห์สภาพและแก้ปัญหาไปด้วยพร้อม ๆ กัน ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะทางปัญญาเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับรุ่งกานจน์ วุฒิ และคณะ (2559) พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาพยาบาล ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อุบลวรรณ ส่งเสริม (2561) พบว่า ประสิทธิภาพของการใช้นวัตกรรมรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ด้านทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับมาก

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการวางแผนงานเพื่อสร้างพฤติกรรมความร่วมมือมารยาทที่เหมาะสมในชั้นเรียน รวมทั้งการตรงต่อเวลาและสม่ำเสมอในการเข้าชั้นเรียนโดยใช้แรงจูงใจทางสังคม เช่น คำชมเชยการให้คะแนนการมีส่วนร่วมเมื่อนักศึกษาปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดร่วมกัน ทำให้นักศึกษามีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายตรงต่อเวลา มีสมาธิและมารยาทที่เหมาะสมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน จึงทำให้ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเกียรติกานต์ กุศล และคณะ (2560) พบว่า ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาภาวะผู้นำและการจัดการทางพยาบาล ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ ศิราณีย์ อินทรหนองไผ่ และศษโคตร จุฑามาศ (2560) พบว่า ผลการเรียนรู้ของตนเองตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการ

พยาบาลชุมชน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดนี้เนื่องจาก การให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยการแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับกับประกันคุณภาพการศึกษาหรือตัวอย่างที่มีของการเขียนรายงานการประเมินตนเอง รวมทั้งมอบหมายงานให้นักศึกษาสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต การนำเสนอสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ผู้สอนใช้สถานการณ์จริงเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามาเป็นฐานในการเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลขโดยให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์และนำเสนอหลักการเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานคุณภาพของการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา รูปแบบที่ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพกับมาตรฐานทางการศึกษา และสนับสนุนให้นักศึกษานำไปใช้ให้เกิดประโยชน์จริงในการปฏิบัติงานจึงทำให้ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ปวีดา โพธิ์ทอง (2559) พบว่า ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาตามรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับ ศิราณี อินทรหนองไผ่ และจุฑามาศ คชโคตร (2560) พบว่า ผลการเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การที่จะพัฒนานักศึกษาหรือผู้เรียนให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนาสภาวะจิตใจภายในตนของนักศึกษาก่อน ซึ่งถ้ามีจำนวนนักศึกษาที่เหมาะสมจะทำให้เข้าถึงสภาวะจิตใจของนักศึกษาได้ดี ส่งผลให้การเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติประสบความสำเร็จ
2. ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในข้อดีที่ควรรักษาไว้ของการจัดการเรียนการสอนกระบวนวิชาการบริหารจัดการ การประกันคุณภาพการศึกษา คือ การสอนให้รู้จักการคิดวิเคราะห์และสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานการเปิดกว้างให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดในรายวิชาโดยไม่ยึดติดกับกรอบเนื้อหามากเกินไป เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้วิเคราะห์ด้วยตนเองสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้นักศึกษาเกิดความสนใจและรู้สึกมีความสุขที่ได้เรียนในสิ่งที่จำเป็นต้องมองเห็นได้ยากให้เป็นเรื่องที่สามารเรียนรู้ เข้าใจและนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติกระบวนวิชาการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณความร่วมมือจากนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชา EDA 4155 การบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์และได้ข้อมูลสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เนื้อหา รูปแบบ และวิธีการในการจัดการเรียนการสอน ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีคุณสมบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติกำจร กุศล, กำไล สมรักษ์, จันทร์จรัสย์ ถือทอง และธัญวลัย หองสำ. (2560). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานต่อการเสริมสร้างผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาภาวะผู้นำและการจัดการทางการพยาบาล. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 10(3), 39-55.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 และแนวทางปฏิบัติ*. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://www.mua.go.th/users/tqf_hed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf.
- คุรุสภา. (2556). *ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556*. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&did=254>.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เนรมิตกิจ อินเทอร์เน็ตโปรดักส์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2552). *วิจัยและสถิติ: คำถามชวนตอบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ปทุมพร เปียถนอม. (2561). *เอกสารประกอบการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอนการประกันคุณภาพการศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปวีดา โพธิ์ทอง. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ และผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(3), 124-132.
- รวิภา บุญชูช่วย และสกวเนตร ไทรแจ่มจันทร์. (2561). การศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(2), 161-169.
- รุ่งกาญจน์ วุฒิ, สมจิตร สิทิวังศ์ และจันทร์ธิดา ศรีกระจำง. (2559). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและการขึ้นต้นเองในการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารการพยาบาล การสาธารณสุข และการศึกษา*, 17(2), 69-80.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริณีย์ อินทรหนองไผ่ และจุฑามาศ คชโคตร. (2560). ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลชุมชน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต. *วารสารพยาบาลตำรวจ*, 9(2), 104-114.
- สมใจ เจียรพงษ์, พรณิกา ทองณรงค์, สุจินดา ศรีสุวรรณ, ปราณี แสดคง และกุสุมาลี ไชยเมือง. (2554). ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลด้วยการจัดการเรียนรู้แนวจิตปัญญาศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ในรายวิชา สม.1102 ทักษะชีวิต. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*, 10(2), 100-112.
- สุนิดา แสงอาวุธ และนพดล เจนอักษร. (2559). มาตรฐานการเรียนรู้ของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของคณะอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 7(1), 1-8.
- อุบลวรรณ ส่งเสริม. (2561). การพัฒนานวัตกรรมรูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อเสริมสร้างทักษะทางปัญญาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สำหรับนักศึกษาครู. *Veridian E Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(2), 1363-1373.

แนวทางการพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชน Guidelines for the Develop Model of School for Elderly in Community

กัมปนาท บริบูรณ์

Gumpanat Boriboon

Email: Gumpanat@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุในชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดโรงเรียนผู้สูงอายุ ดำเนินการในพื้นที่ เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย และเทศบาลตำบลทรายมูล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก กระบวนการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) ระยะเตรียมการ 2) ระยะดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (P-A-O-R) คือ การวางแผน การดำเนินการตามแผน การสังเกตผลการพัฒนา และการสะท้อนผล การพัฒนา และ 3) ระยะประเมินผลการวิจัยเก็บข้อมูลด้วยหลากหลายวิธีร่วมกัน ได้แก่ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ การบันทึกภาคสนาม การใช้แผนที่ความคิด การศึกษาเอกสาร การใช้แบบสอบถาม และการประชุม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้ สถิติร้อยละเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 พื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการโรงเรียนผู้สูงอายุ แตกต่างกันไปตามบริบทและวิถีชุมชนผ่านการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานร่วมกันกับคนในชุมชน ภายใต้บริบทวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชนและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิต

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; โรงเรียนผู้สูงอายุ; ในชุมชน

Abstract

The purpose of this participatory action research was to develop a model of School for Elderly in Thai Community using School for Elderly Program. This study was conducted in Chiangrai Municipal Chiangrai Province and Saimoon Municipal Ongkarak District Nakhon Nayok province. The study process was divided into 3 phases: 1) preparation phase 2) operation phase consisting of 4 steps (P-A-O-R) including planning, acting, observing and reflecting, and 3) evaluation phase. Data collections included observation, in-depth interview, natural interview, field note, concept mapping, document study, structured questionnaires and meeting. Statistical analysis was performed to produce percentages, means and standard deviations. Content analyses were done for qualitative data analyses. The results revealed various activities among 2 study sites depending on the context and participations of community aiming at good health by community exercises and financial security by cost reduction projects. Both activities were run by the stakeholders working together with caring, under the context of their own culture and lifelong learning activities.

Keywords: The Develop Model; School for Elderly; Community

บทนำ

ในช่วงระยะเวลา 25 ปี หลังของศตวรรษที่ 20 ประชากรสูงอายุในประเทศไทยขยายตัวร้อยละ 3.7 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราสูงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี พ.ศ. 2543 ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุร้อยละ 9.6 ซึ่งนับว่ามากที่สุดใเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สัดส่วนนี้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 11.5 ในปี พ.ศ. 2553 เมื่อเทียบเคียงจากการกำหนดของสหประชาชาติพบว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยในขั้นต้นแล้ว ทั้งนี้มีประมาณการว่าสัดส่วนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.1 ในปี พ.ศ. 2568 และร้อยละ 26.4 ในปี พ.ศ. 2553 อัตราเพิ่มของประชากรสูงอายุนั้นว่าเร็วกว่าที่เคยเกิดขึ้นในประเทศตะวันตกหลายเท่าในขณะที่ผู้สูงอายุเพิ่มจำนวนขึ้น เด็กและคนวัยแรงงานจะมีจำนวนลดลง สัดส่วนกำลังแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ในประชากรทั้งหมดจะลดลงจากร้อยละ 67.6 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 65.9 และ 61.4 ในปี พ.ศ. 2563 และ พ.ศ. 2573 ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปี ขึ้นไป) จะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.9 เป็นร้อยละ 17.5 และ 25.1 ในระยะเวลาเดียวกัน ทำให้คนวัยแรงงานจะต้องรับภาระการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น ในปี พ.ศ. 2550 แรงงาน 6 คน มีภาระดูแลผู้สูงอายุ 1 คน แต่คาดว่าในปี พ.ศ. 2570 แรงงาน 3 คน จะต้องรับภาระดูแลผู้สูงอายุ 1 คน นอกจากปัญหาผลิตภาพการผลิตที่จะลดลงแล้วการเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์เป็นแรงกดดันที่จะทำให้ผู้สูงอายุไทยเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ นอกจากความเสี่ยงด้านสุขภาพที่สร้างข้อจำกัดในการดำรงชีวิตประจำวันแล้ว ผู้สูงอายุไทยยังมีความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ เพราะไม่มีหลักประกันรายได้มีรายได้ไม่พอเลี้ยงชีพ และมีสัดส่วนสูงที่ตกอยู่ใต้เส้นความยากจนในอนาคต การดูแลผู้สูงอายุโดยลูกหลานซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย อาจทำได้ยากขึ้นอันเนื่องมาจากอัตราพึ่งพิงที่สูงขึ้น และการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุบางส่วนมีความเสี่ยงจะถูกทอดทิ้งในอีกด้านหนึ่ง งานวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป จึงจะอยู่ในภาวะพึ่งพิง ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ขณะที่ผู้สูงอายุในช่วง 60-79 ปี ยังมีศักยภาพพอที่จะทำงานได้ การปรับเปลี่ยนมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้สูงอายุจึงจะมีส่วนสำคัญต่อการเตรียมรับมือกับสถานการณ์สังคมสูงอายุ

จากการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุในปัจจุบัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม หรือ เรียกว่า ลักษณะ 3 ต. ได้แก่ ต.ติดเตียง หมายถึง กลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองในการดำเนินกิจกรรมประจำวันได้ ต.ติดบ้าน หมายถึง กลุ่มผู้สูงอายุที่อาจช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง หรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพียงบางส่วน มีความจำกัดในการดำเนินชีวิต และ ต.ติดสังคม หมายถึง ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ดี ดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระ โดยผู้สูงอายุทั้งในเมืองและในชนบทมีความต้องการให้ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุ เข้าไปเยี่ยมเยียน พร้อมทั้งสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดรายจ่าย มากกว่าการพัฒนาทักษะอาชีพเพื่อการสร้างรายได้แต่เพียงอย่างเดียวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งในปัจจุบันหลายหน่วยงานได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ โดยมีทั้งการดูแลทางด้านร่างกาย การจัดการศึกษา และการจัดสวัสดิการตามสิทธิของผู้สูงอายุ หากแต่การดำเนินงานต่าง ๆ เหล่านี้ยังขาดการบูรณาการร่วมกัน ซึ่งในปัจจุบันมีหน่วยงานระดับกรม คือ กรมกิจการผู้สูงอายุ มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ การจัดสวัสดิการ และการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุ โดยการเสนอนโยบาย การพัฒนางานวิชาการด้านมาตรการ กลไก องค์ความรู้ และนวัตกรรมในการปฏิบัติงานการส่งเสริมและสนับสนุนในเชิงวิชาการและการปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีกลไกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชมรมผู้สูงอายุเป็นแกนหลักในการดำเนินงานในรูปแบบ “หุ้นส่วนในงานพัฒนาด้านผู้สูงอายุ” ตลอดจนการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน โดยมีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ และศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรมด้านผู้สูงอายุในกำกับเป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้และพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร (ศูนย์ต้นแบบ) เพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2559) ซึ่งภารกิจดังกล่าวถือเป็นภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุโดยตรง และรัฐบาลยังได้ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลการจ้างงานผู้สูงอายุ และจากข้อมูล พบว่ามีผู้สูงอายุมาลงทะเบียนแล้ว จำนวน 500 คน (เริ่มดำเนินการในเดือนสิงหาคม 2559) นอกจากนี้ การสร้างเครือข่าย

ผู้สูงอายุยังมีการดำเนินงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รวมไปถึงการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุต้นแบบ และมีการขยายผลภายใต้งบประมาณส่วนต่าง ๆ รวมทั้งจังหวัด ดังนั้น จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึง การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ ที่ยังขาดการนำร่องอย่างเป็นระบบ ได้แก่ การฉายภาพแบบองค์รวม การมีหลักสูตร และการขับเคลื่อนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษากระบวนการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุที่มีอยู่ให้สามารถ ตอบสนองต่อการพัฒนาของผู้สูงอายุให้มากที่สุด คือ กล่าวคือการดำเนินงานในโครงการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้น ที่กระบวนการพัฒนาและการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อการเตรียมความพร้อมคนในชุมชนเข้าสู่วัยสูงอายุ ภายใต้หลักคิด ใช้หลักสมดุของ 3 เสา คือ เสาหลักสุขภาพ เสาหลักการมีส่วนร่วม เสาหลักการมีหลักประกัน ใช้หลักพัฒนาทั้ง 3 กลุ่มวัย คือ กลุ่มวัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ วัยผู้สูงอายุ ทำให้ทั้งสามวัยได้พึ่งพาอาศัยกันได้ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของ 3 ภาคหลัก คือ ประชาชน นักวิชาการ และหน่วยงานรัฐ/เอกชน ใช้หลักการเข้าใจธรรมชาติ และดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและคุณค่า ของผู้สูงอายุ ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ active learning and transformative learning ตามหลักการของการจัด การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสภาพปัญหา และความต้องการจากประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสำรวจ การวิเคราะห์ และวางแผนดำเนินการโดยใช้โรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินการของโรงเรียนผู้สูงอายุที่เหมาะสมในประเทศไทย
3. เสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนผู้สูงอายุในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เข้าร่วมวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยสามารถเป็นแกนนำให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานวิจัยได้อย่างแท้จริง ได้แก่

1. กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้ใหญ่บ้าน แกนนำหมู่บ้านชุมชน กลุ่มแม่บ้าน รวมจำนวน 56 คน
2. กลุ่มเป้าหมายรอง ประกอบด้วย บุคคลระดับนโยบาย คือนายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ประจำอำเภอ กำนัน เจ้าอาวาส โต๊ะอิหม่ามและบุคคลระดับ ปฏิบัติ คือ ผู้แทนจากเทศบาล โรงพยาบาลจังหวัด โรงพยาบาลอำเภอ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) กศน. ชมรมผู้สูงอายุ รวมจำนวน 30 คน

กระบวนการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการเพื่อเตรียมความพร้อม ของนักวิจัย นักวิจัยพื้นที่ และเตรียมพื้นที่วิจัย ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน P-A-O-R cycle ของ Kemmis and McTaggart คือ 1) การวางแผน (Planning) เพื่อศึกษาสถานการณ์การเตรียมความพร้อมของชุมชน เพื่อที่จะเข้าสู่สังคมสูงอายุ การออกแบบโครงการหรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ 2) ดำเนินการ ตามแผนที่ได้จากขั้นตอนการวางแผน (Action) 3) การสังเกตผลการพัฒนา (Observation) 4) การสะท้อนผลการพัฒนา (Reflection) และระยะที่ 3 ระยะประเมินผลโดยการประเมินผลการดำเนินงานและถอดบทเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง มีความน่าเชื่อถือและครบถ้วนมากที่สุด ได้แก่ การสังเกต การสนทนา การบันทึกภาคสนาม การสัมภาษณ์ การใช้แผนที่ความคิด การศึกษาเอกสารและข้อมูล ทุติยภูมิ การใช้แบบสอบถาม การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ การจัดเวทีเสวนาและการจัดการความรู้โดยการ เก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละระยะของการศึกษานี้ได้นำเสนอไว้ในส่วนของผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ

ความแตกต่างกันในทั้งขนาดของพื้นที่ จำนวนประชากร สภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะของชุมชนที่เป็นเมือง และ ชนบทผู้วิจัยได้ประสานผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรวมถึง สสอ. และ ผอ. รพ.สต. เพื่อขอความร่วมมือ ประเมินความเป็นไปได้ และสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย

การวางแผน (Planning) การวางแผนงานในแต่ละพื้นที่ที่ใช้การประชุมตามแนวการประชุมแบบมีส่วนร่วม อย่างสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control: AIC) เป็นขั้นของการสร้างความรู้โดยผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามให้กับชุมชนพื้นที่ที่ผสานกับข้อมูลที่ผู้มาประชุมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุ และหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุของชุมชนในปัจจุบัน และร่วมสร้างภาพฝันของชุมชน และเมื่อมองผ่านแนวคิดของโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้ข้อมูลสถานการณ์ของชุมชน

การดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุที่สร้างขึ้นเทศบาลนครเชียงรายโดยใช้อาคารเก่าของเทศบาล ส่วนเทศบาลตำบลทรายมูล ตั้งอยู่ภายในวัดคลอง 1 ในระยะแรกอาจเป็นเพียงการรวมกลุ่มพบปะพูดคุยกันแล้วจึงค่อย ๆ มีรูปแบบชัดเจนขึ้น มีกิจกรรมที่หลากหลายตามความต้องการของผู้สูงอายุ หรืออาจเป็นการขยายกิจกรรมจากที่มีการดำเนินการอยู่แล้ว เช่น ศูนย์บริการทางสังคมแบบมีส่วนร่วม (ศาลาสว่างสุข) ศูนย์สามวัยธนาคารความดี เป็นต้น โรงเรียนผู้สูงอายุสามารถมีรูปแบบและกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ ความต้องการของผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุจะกำหนดตารางกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ไว้ชัดเจน ระยะเวลาเปิดเรียนอาจเป็นตลอดปีหรือเปิดเป็นช่วงเวลาตามหลักสูตรที่จัดอบรม ที่เทศบาลนครเชียงรายจัดกิจกรรมทุกวัน ส่วนที่เทศบาลตำบลทรายมูล จะจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 วัน สิ่งที่ทำให้เกิดประโยชน์ของโรงเรียนผู้สูงอายุ พบว่า

1. โรงเรียนผู้สูงอายุเป็นพื้นที่เรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ให้ดำรงสืบทอดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

2. โรงเรียนผู้สูงอายุเป็น “เวที” ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม เป็นแรงผลักดันให้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในชุมชน

3. ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินงานจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ มีดังนี้

- ประชุมประชาคมเพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากพื้นที่
- คัดเลือก และแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานโรงเรียนผู้สูงอายุ
- จัดทำแผนขั้นตอนในการดำเนินงาน
- จัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ
- ขับเคลื่อนการดำเนินงาน
- ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลงานวิจัยนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นกระบวนการการสร้างความตระหนักต่อการเตรียมชุมชนของตนเอง ในการรับมือกับสังคมสูงอายุในกระบวนการประชาคมเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชนและเกิดกระบวนการเรียนรู้ของผู้สูงอายุและชุมชน การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำเป็นต้องเกิดการเรียนรู้ในตนเองแล้วเกิดการตระหนักและการตัดสินใจเลือกแนวทางการพัฒนาของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วทำในประชาชนทั่ว ๆ ไป แต่ในโครงการนี้มีผู้สูงอายุเป็นแกนหลักสำคัญต้องคำนึงถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ ซึ่งมีศักยภาพที่ลดลงกว่าบุคคลทั่วไป ทั้งนี้สอดคล้องกับผลกับการศึกษาของ ยุวดี รอดจากภัย, กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และ ไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์ (2560) ที่เสนอให้ออกแบบการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบ

มีส่วนร่วม (participatory learning) ซึ่งประกอบด้วย การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (experiential learning) และกระบวนการกลุ่ม (group process) สนับสนุนว่าการเรียนรู้ในผู้สูงอายุ ใช้การเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นที่จะต้องให้ความเคารพต่อความต้องการ ต้องให้เกียรติและเรียนบนฐานของศักยภาพที่มีอยู่แล้วโดยผ่านการเรียนรู้เชิงกระบวนการ ขณะที่ จริญญา วงษ์พรหม และคณะ (2558) แนะนำให้การเรียนรู้ของชุมชนต้องมีลักษณะเรียนรู้เชิงประสบการณ์และจะต้องมีการเรียนรู้เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบในต่างประเทศพบว่า การทำงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในผู้สูงอายุเป็นการลงทุนแบบหนึ่งที่ว่าแม้ว่าจะไม่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เหมือนการปฏิบัติอย่างฉาบฉวย แต่การวิจัยเชิงปฏิบัติการได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของผู้สูงอายุที่เป็นปัจเจกบุคคล โดยบุคคลเหล่านี้จะได้พัฒนาศักยภาพตนเองไปสู่การพัฒนาสังคมในระยะยาวคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในส่วนของความร่วมมือของภาคีองค์กรต่าง ๆ นั้น งานวิจัยที่ผ่านมาสนับสนุนบทบาทของภาคีวิชาการ มีการเสริมกระบวนการเรียนรู้และสรุปบทเรียนร่วมกับผู้สูงอายุและชุมชน รวมถึงการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ สอดคล้องกับงานของ ลภัสรา วลัยกมลลาศ และศุภวัฒนากร วงศ์วนวิ (2556) ที่สนับสนุนแนวคิดว่าการดูแลผู้สูงอายุเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกภาคส่วนในพื้นที่เพื่อให้การเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่สังคมสูงอายุประสบผลสำเร็จ ขณะที่ ดวงเดือน รัตนมงคลกุล และคณะ (2559) ได้เสนอว่า ผลการวิจัยพบว่า ทั้ง 2 พื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการแตกต่างกันไปตามบริบทและวิถีชุมชนผ่านการเรียนรู้ในกระบวนการทำงานร่วมกันกับคนในชุมชน ภายใต้บริบทวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชนและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่ค้นพบจากงานวิจัย ได้แก่

1. มีผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ทุ่มเท เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะสร้างสรรค์กิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของความสำเร็จในการดำเนินงานของโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผู้สูงอายุ (เทศบาลนครเชียงราย) หรือผู้นำทางด้านจิตใจ เช่น พระภิกษุเพราะมีผลโดยตรงต่อการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นทั้งแก่ผู้สูงอายุ ที่เป็นสมาชิกของโรงเรียน หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่มาของความร่วมมือและการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน (อบต.ทรายมูล)
2. มีเป้าหมายชัดเจนและมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนถือเป็นการกำหนดทิศทางการทำงานที่สร้างความเข้าใจร่วมกันในหมู่คณะกรรมการหรือแกนนำ จะเป็นพลังที่เข้มแข็งในการทำงานร่วมกันและการจัดให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำถือเป็นกลไกในการเชื่อมโยงความเป็นกลุ่ม และความเป็นชุมชนของผู้สูงอายุให้เกิดขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ในการขับเคลื่อนงานโรงเรียนผู้สูงอายุให้บรรลุผล (เทศบาลนครเชียงราย)
3. มีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน กลไกที่ทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การประชุมประจำเดือน การสร้างเวทีในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการร่วมกันดำเนินงาน
4. มีเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง การสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เข้มแข็ง ใน 2 ระดับ คือ การสร้างเครือข่ายทางสังคมภายในกลุ่มหรือในหมู่สมาชิกของโรงเรียนผู้สูงอายุด้วยกัน เช่น ในรูปแบบคณะกรรมการ และการให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน องค์กรภายนอก เพื่อประสานพลังในการทำงานร่วมกัน
5. มีการเรียนรู้และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยการทบทวนตนเองและสรุปบทเรียนในการทำงานเป็นระยะ เรียนรู้จุดแข็ง จุดอ่อน ข้อที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้น และนำมาพัฒนากระบวนการทำงานอย่างต่อเนื่อง
6. มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนุนเสริม การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่น งบประมาณ บุคลากร สถานที่ การประสานเครือข่าย เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะผลักดันให้การเคลื่อนงานของโรงเรียนผู้สูงอายุเกิดขึ้นได้และดำเนินการไปอย่างราบรื่น (เทศบาลนครเชียงราย)

การเรียนรู้ทำให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม สุขภาพดี ป้องกันโรคมองเสื่อม ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ทำให้ไม่เหงา และมีความสุข นอกจากนี้ผู้สูงอายุวัยต้นยังมีโอกาสได้เรียนรู้เพื่อทำอาชีพใหม่หรือพัฒนาอาชีพเดิมให้ดีขึ้น จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับการบริการจากโรงเรียนผู้สูงอายุยังเป็นสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเข้าถึงมากกว่ากระทรวงศึกษาธิการที่มีความล่าช้าในการดำเนินงานเรื่องนี้ หน่วยงานทางการศึกษายังไม่บริการการศึกษาสำหรับผู้สูงอายุอย่างจริงจัง ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับกระทรวงสาธารณสุขจะเห็นว่าการปฏิรูประบบเป็นรูปธรรมมากกว่า เช่น มีบัตรทองที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึง ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาให้เกิดผลโดยเร็วหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดสำหรับผู้สูงอายุยังไม่เข้มข้นและจำนวนชั่วโมงของการเรียนรู้ ก็ยังไม่เพียงพอที่จะเรียนรู้สาระที่จำเป็นได้ครบถ้วน สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงเดือน รัตนมณฑลกุล และคณะ (2559) ที่พบว่า การดำเนินโครงการพบการขับเคลื่อนผ่านกิจกรรมทั้งสามวัย คือ วัยเด็ก วัยผู้ใหญ่ และวัยสูงอายุ และการประสานความร่วมมือขององค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง วิจัยนี้ได้เสนอแนะการเตรียมชุมชนสังคมสูงอายุแบบบูรณาการ ออกมาเป็นแนวคิด “สามเสา-สามวัย-สามประสาน” ภายใต้บริบทวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชนและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิต นอกจากนั้นแล้ว ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ, สุธีร์ ธรรมมิกบวร และสุรสม กฤษณะจุฑา (2560) ที่พบว่า ต้องมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้สูงอายุออกจากบ้านมาพบปะผู้อื่น คลายเหงา สร้างความรื่นเริงเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน

ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดการศึกษาในโรงเรียนผู้สูงอายุ ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากรขาดแคลนเจ้าหน้าที่ประสานงาน ปัญหาการสื่อสาร เป็นต้น ส่วนปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จประกอบด้วย ชุมชน หรือองค์กรมีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการจัดการปัญหาด้วยตนเองมีวิทยากรหรือบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถในการจัดกระบวนการและถ่ายทอดเนื้อหาสาระที่ถูกต้อง ชุมชนใช้กระบวนการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการเนื้อหาหลักสูตรมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ มีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานระดับท้องถิ่น ชุมชนและองค์กรอื่น ๆ บริบทของชุมชนมีลักษณะเป็นเครือญาติที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน และที่สำคัญคือผู้เข้าร่วมโครงการเห็นความสำคัญและต้องการเข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นการเปลี่ยน “ปัญหาและความท้าทาย” ให้เป็น “ศักยภาพและโอกาส” ในการสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนให้กับประเทศอย่างเป็นรูปธรรม เช่น เปลี่ยนจาก “ปัญหาการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ” ให้เป็น “สังคมผู้สูงอายุที่มีพลัง (active aging)”

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากผู้สูงอายุของประเทศไทยมีจำนวนมาก ลำพังหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้พอเพียงและมีคุณภาพ จำเป็นจะต้องมีองค์กรประสานงานระหว่างกระทรวงเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ (Inter-Ministerial Committee for Promoting the Learning of Older Persons)

2. รัฐบาลต้องส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยเตรียมความพร้อมประชากรตั้งแต่อ่อนเข้าสู่วัยสูงอายุ พัฒนาศูนย์กลางการบริหารและจัดการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุอย่างมืออาชีพ จัดทำหลักสูตรมาตรฐานสำหรับผู้สูงอายุ และเพิ่มงบประมาณให้กับกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้เพียงพอที่จะสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องมุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2559). *คู่มือโรงเรียนผู้สูงอายุ*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- ดวงเดือน รัตนมงคลกุล และคณะ. (2559). การพัฒนาต้นแบบเตรียมชุมชนสูงอายุแบบบูรณาการ: สามเสา สามวัยสามประสาน. *วิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 11(2), 116-126.
- ปิ่นวดี ศรีสุพรรณ สุธีร์ ธรรมมิกबर และสุรสม กฤษณะจุฑะ. (2560). โรงเรียนผู้สูงอายุกับการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในชุมชนอีสาน. *สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร*, 14(1), 133-162.
- ยุวดี รอดจากภัย, กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ และไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์. (2560). รูปแบบการพัฒนาชุมชนและครอบครัวต้นแบบเพื่อดูแลผู้สูงอายุ. *วิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 12(1), 92-101.
- รุ่ง แก้วแดง และคณะ. (2561). *รายงานการวิจัยเปรียบเทียบเพื่อพัฒนานโยบายเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- ลภัสรดา วลัยกมลลาศ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. (2556). การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลปากบาง อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ใน *รายงานการประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 เรื่อง “การวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมไทย”*. (หน้า 119-124). อาคารศูนย์กีฬาและกิจการนักศึกษา อาคารสุรashtraธานีและอาคารยู-พลาซ่า มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, จังหวัดสงขลา, 10 พฤษภาคม 2556.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2555). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการจัดการศึกษา/การเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ. *ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 40(1), 14-28.

การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียน
ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
The Study of Development Approaches for Teacher Assistants
in Bangkok and Metropolitan Areas

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์

Suwat Viwattananon

Email: 617Suwat@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้วยการสัมภาษณ์ตัวอย่างจากผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 32 คน และใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อเสนอแนะจากครูผู้ช่วย ครู และผู้บริหารโรงเรียนในระหว่างปี 2558-2560 จำนวน 395 คน ในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑลสังกัดกรุงเทพมหานคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการเลือกตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นแบบสะดวก ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาครูผู้ช่วยโดยรวมไม่ชัดเจน ครูที่เลี้ยงไม่ได้ในเทศ คณะกรรมการประเมินส่วนใหญ่ไม่เคยพบครูผู้ช่วย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เคยพัฒนาและประเมินครูผู้ช่วย โรงเรียนจัดทำเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วน แนวทางการพัฒนาโรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ กิจกรรมการสอนงานและพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ครูผู้ช่วย; การพัฒนา

Abstract

The study of development approaches for teacher assistants in Bangkok and Metropolitan areas aimed at studying about problems and ways how to help develop teacher assistants in Bangkok and Metropolitan areas by interviewing samples 32 school administrators, teachers and Basic Education Board members, using 395 of 5- rating-scale questionnaires with open-ended questions from teacher assistants, teachers and school administrators from 2015 to 2017 in Bangkok and Metropolitan areas, Local Administrative Organization and Office of the Basic Education Commission by using the convenient selection non-probability sample selected method. The result indicated that the overall of developing teacher assistants was unclear and mentor teachers have not been supervising. Also, most of evaluators have never met the teacher assistants and eminent persons have never developed and evaluated the teacher assistants. For possible development approaches, the schools should allow the teacher assistants having completed and accurate documents and continually held practical workshops in coaching activities and being mentoring.

Keywords: Teacher Assistants; Development

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยปทุมธานี

บทนำ

การศึกษาของประเทศถือได้ว่าเป็นการบริการอย่างหนึ่งของรัฐ (public service) การศึกษาจึงถูกกำหนดเป็นเครื่องมือ เพื่อใช้พัฒนาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ การศึกษาในฐานะกลไกพื้นฐานของการพัฒนาคน จึงเป็นสิ่งที่สังคมหวังพึ่งพาให้เป็นเครื่องเตรียมคนและสังคมให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของสังคม รัฐบาลและบุคลากรการศึกษาจึงเป็นทั้งกระบวนการผลิตซึ่งช่วยเปลี่ยนแปลงมนุษย์ให้มีคุณภาพดีขึ้นเป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) และเป็นทั้งรูปหนึ่งของการบริโภคหรือบริการซึ่งจะช่วยให้มนุษย์มีความสุขพัฒนาตนเองไปสู่คุณภาพชีวิตและชนชั้นทางสังคมที่ดีกว่า ฉะนั้นการจัดการศึกษาในบทบาทหน้าที่ของรัฐและผู้เกี่ยวข้องจึงต้องจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพจึงจะทำให้บุคคลเป็นทรัพยากรที่มีค่า เพื่อพัฒนาประเทศโดยจัดอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2543, หน้า 168; อมรวิรัช นาคทรพร, 2540, หน้า 11; ชัยอนันต์ สมทวนิช, 2541, หน้า 268; อารัง อุดมไพจิตรกุล, 2543, หน้า 20, 75) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยได้ระบุไว้ในมาตรา 9(4) มาตรา 52 จะเห็นได้ว่าการพัฒนาศักยภาพของครู เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนจึงต้องพัฒนาบุคลากรของตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอันจะก่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีต่อไปประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 กำหนดว่าผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งในตำแหน่งครู ผู้ช่วยผู้สอนเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มเป็นเวลาสองปี ก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู ทั้งนี้การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ. 0206.2/ว20 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 กำหนดให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม จำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นประธานกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1 คน เป็นกรรมการและข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งดำรงตำแหน่งครูที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่เตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มทุก 3 เดือนเป็นเวลา 2 ปี รวม 8 ครั้ง ด้วยการให้คำปรึกษา แนะนำ รวมทั้งประเมินผลการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้บรรลุผล ตามความมุ่งหมาย

การพัฒนาครูอาจารย์ประจำการจึงเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญและจำเป็นของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้นและยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของครูอาจารย์และความก้าวหน้าในวิชาชีพอีกด้วย การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและบุคลากรจะมีความสุขกับการปฏิบัติงานในหน้าที่อีกด้วย ซึ่ง ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ (2550, หน้า 43) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคลากรมีดังนี้ด้านสังคมเพื่อสร้างความรับผิดชอบ คุณธรรมและสังคม ขจัดและระงับการดำเนินงานและกิจกรรม ที่ผิดทั้งด้านคุณธรรมและสังคมด้านองค์การเพื่อให้หน่วยงานมีประสิทธิภาพการดำเนินงาน การจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นวิธีการที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างหน่วยงาน องค์กรได้ตามวัตถุประสงค์ด้านหน้าที่ เพื่อให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบที่ช่วยรักษาระดับการตอบสนองความต้องการขององค์กรได้อย่างเหมาะสมและด้านบุคคล เพื่อให้บุคลากรได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายของการปฏิบัติงานและหน่วยงานหรือองค์กรในระยะยาว การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาจึงมุ่งเน้นที่กลุ่มครู ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในองค์กรหรือโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, หน้า 72) จึงได้ให้ความหมายว่าการพัฒนาครูเป็นกระบวนการในการพัฒนาและส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจ มีทักษะในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการทำงานที่ดีขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาครูมีความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของงานดังที่ พรชัย เจดามาน (2556, หน้า 108) ได้สรุปความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่า มีความสำคัญต่อตนเองช่วยสร้างและเพิ่ม

คุณค่าให้กับตนเองช่วยลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานช่วยเสริมสร้างความรู้ เจตคติ ทักษะในการปฏิบัติงานช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าความสำคัญต่อผู้บริหารช่วยลดและแก้ไขปัญหาช่วยประหยัดเวลาในการสอนงานช่วยให้การปกครองควบคุมได้อย่างเหมาะสมช่วยให้มีเวลาในการปฏิบัติงานและมีความสำคัญต่อองค์กรทำให้ระบบมีประสิทธิภาพ ทำให้ประหยัดลดความสิ้นเปลืองทำให้ได้ความรู้ ความคิด นวัตกรรมใหม่ทำให้อุทิศเวลาโดยรวมเกิดการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูอาจารย์โดยทั่วไปนั้นจะใช้กิจกรรม การศึกษา ซึ่งจะเป็นการเน้นที่ตัวบุคคล การพัฒนาจะเป็นการเน้นให้ตรงเป้าหมาย นโยบายขององค์กรและ การฝึกอบรมจะเป็นการเน้นให้สามารถปฏิบัติงานในปัจจุบันได้ตามต้องการสรุปได้ว่าการพัฒนาครูเป็นกระบวนการที่สำคัญอันจะส่งเสริมให้ครู มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถเพิ่มขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูทุกคนต้องได้รับการพัฒนาทั้งครูบรรจุใหม่และครูประจำการผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อทราบปัญหาการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนที่ดำเนินการพัฒนาตามแนวทางหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และได้แนวทางการพัฒนาเพื่อเป็นข้อมูลพิจารณาในการวางแผนการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษาเป็น ครูผู้ช่วย ครู ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จาก 896 โรงเรียน

1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1.2.1 สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวอย่าง จำนวน 32 คน

1.2.2 ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และข้อเสนอแนะจากครูผู้ช่วย ครู และผู้บริหารโรงเรียนในระหว่างปี 2558-2560 ตัวอย่าง จำนวน 395 คน จำแนกเป็นครูผู้ช่วย ครู ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร 141 คน และเขตปริมณฑล 254 คน (สังกัดของกรุงเทพมหานคร 61 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 321 คน) จากการเลือกตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นแบบสะดวก (convenience) จากโรงเรียนที่ผู้วิจัยเดินทางไปนิเทศน์ศึกษาฝึกประสบการณ์

2. เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างสำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสารและตำราเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรและหลักเกณฑ์วิธีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มของครูผู้ช่วยตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด ทั้งนี้ เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคำถามปลายเปิดสำหรับสอบถาม ครูผู้ช่วย ครู และผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพัฒนาครู ทั้งนี้ เมื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ .91

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระหว่างปีการศึกษา 2558-2560

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แล้วสรุปเป็นประเด็น

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายและสังเคราะห์เนื้อหาของข้อเสนอแนะ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค

5.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า การพัฒนาครูผู้ช่วยโดยรวมไม่ชัดเจน ขาดการนิเทศ ครูผู้ช่วยขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีประสบการณ์ ไม่สามารถสอนตามกระบวนการได้ ไม่เข้าใจขั้นตอน มีปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้ และการจัดทำข้อทดสอบ ครูจัดทำโดยการคัดลอก ครูที่เลี้ยงไม่ได้ นิเทศขาดความรู้ ความชำนาญ ขาดความเชื่อมั่นไม่สามารถแนะนำเป็นตัวอย่างที่ดีได้ การประเมินครูผู้ช่วย จำนวน 8 ครั้ง ในเวลา 2 ปี ไม่จริงจัง ขาดการติดตามต่อเนื่อง ไม่เคร่งครัดในการตรวจสอบ คณะกรรมการประเมินส่วนใหญ่ไม่เคยพบครูผู้ช่วยลงชื่อในแบบรายงานเพื่อให้ครบตามที่รูปแบบกำหนด คะแนนที่ได้ก็กำหนดโดยครูผู้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ การจัดทำเรื่องขอบรรจุแต่งตั้งของโรงเรียนจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับแนวทางการประเมินกำหนด กรรมการที่มาจกส่วนผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เคยพัฒนาประเมินครูผู้ช่วยและส่วนใหญ่ไม่เคยพบครูผู้ช่วยแนวทางการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มครูผู้ช่วยตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ที่เริ่มเป็นต้นมาการดำเนินงานของโรงเรียนไม่ได้เปลี่ยนแปลงพัฒนา จัดทำเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วนเท่านั้น บางโรงเรียนมีครูผู้ช่วยและครูบรรจุใหม่จำนวนมากและมากกว่าจำนวนครูเก่าจึงไม่ได้พัฒนาเตรียมความพร้อมครูผู้ช่วยตามที่ต้องการ

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า แนวทางการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูผู้ช่วยอย่างเข้มโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวางแผนดีกว่าทุกด้าน ส่วนการปฏิบัติจะอยู่ลำดับสุดท้ายเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการวางแผน โดยโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมความพร้อมพัฒนาครูผู้ช่วย ผู้บริหารโรงเรียนได้พบครูผู้ช่วยเพื่อทำความรู้จักแนะนำตนเองบุคลากรและแนะนำโรงเรียนและโรงเรียนได้แนะนำครูผู้ช่วยให้นักเรียนได้รู้จัก อยู่ในระดับดีมาก โรงเรียนจัดมอบเอกสารเพื่อการแนะนำโรงเรียนหรือแนวทางการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้กับครูผู้ช่วย อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการปฏิบัติ โดยครูที่เลี้ยงจัดหาเอกสารคู่มือตำราหรือตัวอย่างที่จำเป็นมาให้ครูผู้ช่วยได้ดูเป็นแบบอย่างตลอดทั้งการแนะนำการใช้สื่อนวัตกรรม ตลอดทั้งทักษะในการจัดการเรียนรู้ เช่น การวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ การวัดประเมินผลและการรายงาน อยู่ในระดับน้อย

ด้านการสังเกตโดยครูที่เลี้ยงประเมินพฤติกรรมการพัฒนาและตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ช่วย อยู่ในระดับปานกลาง คณะกรรมการเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูผู้ช่วยร่วมกัน ประเมินพัฒนาการเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับน้อย

ด้านการสะท้อนกลับ โดยครูที่เลี้ยงและโรงเรียนแจ้งผลการประเมินการเตรียมความพร้อมและพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติและบุคลิกภาพทั้งการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานให้ครูผู้ช่วยทราบอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัญหาการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล การพัฒนาครูผู้ช่วยโดยรวมไม่ชัดเจน มีปัญหาในการจัดทำแผนการเรียนรู้ และการจัดทำข้อทดสอบ ขาดการติดตามต่อเนื่อง ไม่เคร่งครัดในการตรวจสอบ การดำเนินงานของโรงเรียนไม่ได้เปลี่ยนแปลงพัฒนา บางโรงเรียนมีครูผู้ช่วยและครูบรรจุใหม่จำนวนมากและมากกว่า จำนวนครูเก่าจึงไม่ได้พัฒนาเตรียมความพร้อมครูผู้ช่วยตามที่ต้องการ

ส่วนแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวางแผนดีกว่าทุกด้าน รองลงมา คือ ด้านการสังเกต และด้านการสะท้อนกลับ ส่วนการปฏิบัติจะอยู่ลำดับสุดท้าย

จากการสังเคราะห์ข้อเสนอแนะ การเตรียมความพร้อมและพัฒนาครูผู้ช่วยอย่างเข้ม โดยคณะกรรมการประกอบไปด้วย ตัวแทนคณะกรรมการการศึกษา ผู้บริหารและครู มีความเป็นไปได้เพราะเป็นระบบการพัฒนาจากผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียน แต่ต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจทางการศึกษาและต้องสร้างความเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ระหว่างคณะกรรมการและครูผู้ช่วยผู้รับการพัฒนาและประเมิน แต่สำหรับโรงเรียนที่มีบุคลากรน้อยไม่เพียงพอจะเป็นปัญหาการพัฒนาและจะส่งผลต่อการประเมิน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยรวมไม่ชัดเจน ครูที่เลี้ยงไม่ได้ในเทศ คณะกรรมการประเมินส่วนใหญ่ไม่เคยพบครูผู้ช่วย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เคยพัฒนาและประเมินครูผู้ช่วย โรงเรียนจัดทำเอกสารให้ถูกต้องครบถ้วน อาจอันเนื่องมาจาก โรงเรียนและบุคลากรขาดความพร้อม ความรู้ ความสามารถ ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมและพัฒนา จำนวน 8 ครั้ง ในเวลา 2 ปี และมีเวลาปิดภาคเรียนปีละประมาณ 2-3 เดือน มีระยะเวลาการประเมิน 3 เดือนต่อครั้ง มีความถี่มาก การดำเนินการจึงมีความเป็นไปได้ยาก ประกอบกับกรณีโรงเรียนที่มีครูบรรจุมาเป็นจำนวนมากและในแต่ละปีบรรจุหลายครั้งไม่ตรงกัน จึงมีความเป็นไปได้ที่โรงเรียนจะไม่สามารถดำเนินการได้ในขั้นตอนการพัฒนาประกอบกับผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกย่อมไม่มีเวลาร่วมในการพัฒนาและประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (2560, หน้า 129-134) การขาดผู้ในเทศที่เชี่ยวชาญ มีความอาวุโสเป็นแบบอย่างที่ดีที่สอดคล้องกับ เจษฎา ทะเสนอสถ (2547, บทคัดย่อ; ภัฏธิมาภรณ์ แสตรัมย์, 2559, หน้า 141-143) ที่ได้ศึกษาวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะขาดกิจกรรมการนิเทศและขาดครูที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความเชี่ยวชาญในการนิเทศภายในและขาดครูที่อาวุโสที่จะเป็นแบบอย่างได้เช่นกัน

2. แนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยโรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกิจกรรมการสอนงาน (coaching) และพี่เลี้ยง (mentoring) อย่างต่อเนื่อง อันเนื่องมาจากการพัฒนาทรัพยากรบุคคลมีหลักการที่สำคัญดังที่ พรชัย เจดามาน (2556, หน้า 128) ได้สรุปไว้ว่า ต้องใช้หลักการเสริมสร้างความเชื่อถือและศรัทธา สร้างความสนใจตลอดเวลา ต้องฝึกให้คิด เห็นหลักการเนื้อหาสาระของการพัฒนา สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เกิดการจดจำเรียนรู้ที่คงทน การพัฒนาเพื่อเพิ่มเสริมประสิทธิภาพบุคลากรนั้นมีแนวคิดที่หลากหลาย เช่น การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (understanding) ทักษะ (attitude) พฤติกรรม (behavior) ทักษะ (skill) การพัฒนาครูบรรจุใหม่ ถ้าพิจารณาตามแนวทางการพัฒนา ดังที่กล่าวมาข้างต้นและหลักสูตรของการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มตำแหน่งครูผู้ช่วย ตามที่สำนักงาน ก.ค.ศ. กำหนด รายละเอียดตามหนังสือที่ ศธ 0206.2/ว 20 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 นั้นพอจะสรุปโดยจำแนกออกเป็น 2 เรื่อง คือ การพัฒนาในเรื่องทั่วไป (general development) เป็นการพัฒนาในเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ไม่ว่าผู้รับการพัฒนาจะอยู่ในตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ใด การพัฒนาเฉพาะเรื่อง (specific development) เป็นการพัฒนาในเรื่องที่เป็นเฉพาะตำแหน่ง บทบาท หน้าที่ เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติเป็นงานประจำ ตำแหน่งหรือพื้นฐานของการพัฒนาในระดับต่อ ๆ ไป จากหลักการพัฒนาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วย

ตามแนวทางที่ ก.ค.ศ. กำหนดหากพิจารณาตามแนวทางการพัฒนากับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) นั้น พบว่า มีความสอดคล้องกันโดยมีขั้นตอน 4 ประการ ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็คแทกการ์ด (Kemmis and Mc Taggart, 1998 อ้างถึงใน อุษามาศ ธเนศานนท์, 2553, หน้า 65-66) คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการดำเนินการ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อนกลับหรือทบทวน (Reflection) (PAOR) ซึ่งสรุปได้ดังนี้

การวางแผนกำหนดให้โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการเตรียมความพร้อมและพัฒนาได้พบ มอบเอกสารเพื่อการแนะนำข้อมูลหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน แนะนำให้รู้จักครูที่เลี้ยงชี้แจงแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การประเมิน อันเนื่องมาจากการเป็นกระบวนการแรกของการดำเนินงาน การพัฒนาสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และตามแนวทางการพัฒนา (PAOR) และสอดคล้องกับการวิจัยของโรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (2560, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)

การดำเนินการกำหนดให้คณะกรรมการเตรียมความพร้อมและพัฒนาได้พบครูผู้ช่วย ให้คำแนะนำ ความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน หน้าที่ราชการ บุคลิกภาพ ทักษะในการจัดการเรียนการสอน การอยู่ร่วมกันในสังคม จรรยาบรรณ ตลอดจนทั้งการจัดหา เสนอแนะ เอกสารคู่มือตำรา หรือตัวอย่างที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้ครูผู้ช่วยดูเป็นแบบอย่างอันเนื่องมาจากการเป็นกระบวนการนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติกระบวนการพัฒนาสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และตามแนวทางการพัฒนา (PAOR) และสอดคล้องกับการวิจัยของโรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (2560, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)

การสังเกตกำหนดให้จัดทำแบบประเมินพฤติกรรมพร้อมเกณฑ์การประเมินครูผู้ช่วย คณะกรรมการร่วมกันสังเกต การพัฒนาการ ครูที่เลี้ยงตรวจสอบการจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดทำข้อทดสอบรายวิชา ตลอดจนสังเกตการสอนในชั้นเรียน ฝ่ายบริหารให้คำแนะนำ เสนอแนะ เพื่อปรับปรุงบุคลิกลักษณะ การปฏิบัติตน การปฏิบัติงานแก่ครูผู้ช่วย หลังการประเมินผลอันเนื่องมาจากการเป็นกระบวนการสังเกตการปฏิบัติงานเพื่อให้คำแนะนำกระบวนการพัฒนาสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และตามแนวทางการพัฒนา (PAOR) และสอดคล้องกับการวิจัยของโรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (2560, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)

การสะท้อนกลับหรือทบทวนกำหนดให้แจ้งผลการประเมินให้ครูผู้ช่วยทราบ ครูที่เลี้ยงกับครูผู้ช่วยมีการปรึกษาหารือการปฏิบัติงานกัน ครูผู้ช่วยมีพฤติกรรมบุคลิกภาพการแต่งกายเหมาะสม ให้ความร่วมมือกิจกรรมงานของโรงเรียน จัดส่งงานที่รับผิดชอบทันเวลาครบถ้วน คณะครูและฝ่ายบริหารกล่าวถึงครูผู้ช่วยในเชิงบวก อันเนื่องมาจากการเป็นกระบวนการนำเสนอผลให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้รับการพัฒนาทราบเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานกระบวนการพัฒนาสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากับกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) และตามแนวทางการพัฒนา (PAOR) และสอดคล้องกับการวิจัยของโรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (2560, บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)

จะเห็นได้ว่า แนวทางการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มเป็นเวลา 2 ปี มีการประเมินอย่างต่อเนื่อง 8 ครั้ง ตามแนวทางที่ ก.ค.ศ. กำหนดนั้นเป็นรูปแบบที่ดีมีลักษณะเป็นการพัฒนาตามกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ซึ่งจะส่งผลให้ครูผู้ช่วยมีความพร้อม มีความรู้ ความสามารถ ได้รับคำชี้แนะ สอนงานได้อย่างเหมาะสมจากแนวทางการพัฒนาในทางปฏิบัติการพัฒนาบุคลากรยังไม่สามารถใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งได้ทั้งหมดจะต้องผสมผสานวิธีต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาครูบรรจุใหม่ให้เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของการพัฒนา แต่เมื่อพิจารณาตามความเหมาะสมในการพัฒนาครูบรรจุใหม่ ซึ่งเป็นบุคลากรที่ยังไม่มีประสบการณ์แต่ต้องปฏิบัติงานแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมจึงเป็นการใช้วิธีการสอนงาน (Coaching) โดยหัวหน้างานหรือผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคลากรหรือการปรับตัวและปฏิบัติงานได้มีประสิทธิภาพและวิธีการระบบพี่เลี้ยง (mentoring) โดยให้ผู้มีประสบการณ์ ในการทำงานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำถ่ายทอดความรู้เป็นหลักในการพัฒนาซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของโรงเรียนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 (2560, หน้า 129-134)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกเป็นการเฉพาะ
2. ควรศึกษาการวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูผู้ช่วยในการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการพัฒนาบุคลากรรูปแบบต่าง ๆ
3. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาครูผู้ช่วยโดยกระบวนการ PLC ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กัญธิมาภรณ์ แสตรัมย์. (2559). สภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. ใน รายงานรวมบทความวิจัยสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ประจำปี 2559 เล่มที่ 1 กลุ่มสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และจิตวิทยา. (หน้า 139-144). ปทุมธานี: หอประชุมมหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- เจษฎา ทะเสนอด. (2547). การพัฒนาครูด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านพนาหนองหินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). เพลิน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เอ็ดสัน เพรส โปรดักส์.
- ธำรง อุดมไพจิตรกุล. (2543). เศรษฐศาสตร์การศึกษา: สำหรับผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรชัย เจตามาน. (2556). การจัดการทรัพยากรมนุษย์โดยใช้หัวใจและมันสมอง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุทรไพศาล บิวเตอร์.
- โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์สิงห์เสนี) 2. (2560). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูบรรจุใหม่ในการจัดการเรียนการสอนโดยการ Coaching และ Mentoring โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์สิงห์เสนี) 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สินธนา ก๊อปปี้ เซ็นเตอร์.
- ศรเนตร อารีโสภณพิเชษฐ์. (2550). พัฒนากลยุทธ์ความร่วมมือด้านการวิจัยทางสังคมศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). รายงานผลการวิจัยการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารงานบุคคลสู่การขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: อัดสำเนา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2543). จากระบวนทัศน์สู่การประเมิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ปาริชาติเครื่องเขียน.
- อมรวิรัช นาคทรพร. (2540). ความฝันของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตะวันออก.
- อุษามาศ ธนศานนท์. (2553). รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนางานโรงเรียนอนุบาลตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนอนุบาลบ้านดั่นกล้า จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

รูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 A Moral Leadership Model for Educational Administrators in the 21st Century

กมลทิพย์ ทองกำแหง

Kamoltip Thongkamhaeng

Email: krukoil@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เรียบเรียงจากข้อเขียนเรื่อง Moral Leadership: A Model for Educational Leaders in the 21st Century โดย Paul M. Quick (2013) และ ความยุติธรรมกับความเกื้อกูลในจริยศาสตร์สตรีนิยม โดย วัชรระ งามจิตต์เจริญ (2548) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจรูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมโดยการสังเคราะห์แนวคิดต่างๆ และนำเสนอรูปแบบใหม่สำหรับผู้บริหารทางการศึกษา บทความนี้มีทั้งหมดหกส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นบทนำ ส่วนที่สองเป็นการนำเสนอวัฒนธรรม, บรรยากาศ และสังคมในโรงเรียน ส่วนที่สามเป็นการนำเสนอหลักสามประการสำหรับผู้บริหารทางการศึกษา ส่วนที่สี่เป็นบทบาทของผู้บริหาร ส่วนที่ห้าเป็นการนำไปปฏิบัติสำหรับผู้บริหารการศึกษา และส่วนท้ายสุดเป็นบทสรุปซึ่งมีสาระสำคัญ คือ ผู้บริหารการศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางการศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำซึ่งรูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ การที่ผู้นำจะต้องมีความสามารถในการนำผู้ใต้บังคับบัญชาไปในทางที่ถูกต้องและคำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรและสังคมเป็นหลัก โดยมีหลักสามประการในการบริหารองค์กร ซึ่งประกอบด้วย (1) ความเป็นของแท้ ความน่าเชื่อถือได้ (authenticity) (2) ความสมดุล (balance) และ (3) ระบบการคิด (system thinking) หลักสามประการนี้จะเป็นส่วนสำคัญในการบริหารองค์กรให้เจริญก้าวหน้าไปได้

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; ผู้บริหารการศึกษา; ศตวรรษที่ 21

Abstract

This article based on the research paper of Moral Leadership: A Model for Educational Leaders in the 21st Century by Paul M. Quick (2013) and Justice and Care in Feminist Ethics by Watchara Ngamjitjaroen (2548). Furthering the understanding of and studying the literature on moral leadership models is the purpose of this article. A review the literature was synthesizing concepts and offering a new paradigm for educational administrators. Thus, this article has divided into six parts. The first section of this paper is introduction. The second section presents a discussion of school culture, climate and community. The third section introduces the three principles for educational administrators and the fourth section describes a model for principal actions. The fifth section implications for educational administrators are presented. Finally, conclusion. The significance of this article is that educational administrators, who are considered as educational leaders,

are required to have moral leadership. It is a form of leadership which is probably appropriate for educational administration in this 21st century. This means the leaders should be able to lead their subordinates in a right direction and chiefly consider benefits of organization and society. The three principles for educational administration consist of 1. Authenticity 2. Balance and 3. Systems Thinking. These principles are key essentials that likely enable educational administration to forge ahead.

Keywords: Moral Leadership; Educational Administrators; 21st Century

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดเวลา ผู้บริหารการศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะนำพาให้องค์กรดำเนินไปในแนวทางที่ดี ซึ่งบทบาทของผู้นำทางการศึกษานั้นมีมากมาย ผู้นำต้องเป็นผู้แนะนำ ครูอาจารย์ ที่ปรึกษา และบางครั้งเป็นผู้ปกครอง วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้นำนั้นนำไปใช้การบริหารจึงมีหลากหลาย ได้แก่ การนำ การให้คำปรึกษา การให้กำลังใจ การแบ่งปัน และการสอน วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ต้องเริ่มจากการที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน จากนั้น ออกแบบโครงสร้างสำหรับวิสัยทัศน์นั้นให้บังเกิดผล ทั้งนี้ต้องเต็มใจให้ความช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาและทุกคนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งการที่ผู้บริหารการศึกษาจะมีคุณสมบัติเหล่านี้ได้นั้น พวกเขาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทุกคนคำนึงถึงความอยู่รอด มีการแข่งขัน การตลอดเวลา

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามโดยใช้อิทธิพลในการนำนั้นไปในทางที่ถูกต้อง คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรและสังคมเป็นหลัก เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่ามีมาตรฐานทางด้านจริยธรรมซึ่งขึ้นอยู่กับความแตกต่างของแต่ละสังคมและวัฒนธรรม นั้นหมายถึงผู้นำเชิงจริยธรรมจะต้องใช้อำนาจในหน้าที่ของตนในการสร้างคุณให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและองค์กรไม่ใช่อำนาจไปในทางที่เกิดประโยชน์แก่ตนเพียงผู้เดียว จะต้องพยายามประสานผลประโยชน์ด้วยความยุติธรรม ไม่เอื้อประโยชน์แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ต้องรับรู้ปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชาและสร้างวิสัยทัศน์ที่เอื้อต่อความต้องการและแนวคิดของพวกเขา มีความจริงใจต่อหลักการที่ดีขององค์กร

รูปแบบภาวะผู้นำทางจริยธรรมในศตวรรษที่ 21 ควรจะเป็นดังต่อไปนี้ ผู้นำต้องมีมุมมองใหม่ของภาวะผู้นำในศูนย์กลางขององค์การการเรียนรู้อย่างชัดเจน และสำคัญกว่าภาระงาน ในองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้นำเป็นผู้ออกแบบ ผู้ดูแล และครูผู้สอน ผู้นำมีหน้าที่รับผิดชอบการสร้างองค์กรซึ่งทำให้คนพัฒนาศักยภาพอย่างไม่หยุดเพื่อทำความเข้าใจความสลับซับซ้อน วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และพัฒนาการแบ่งปันโลกทัศน์ นั้นหมายถึงการมีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ (Senge, 1990, p. 340)

ในศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้นำทางการศึกษาต้องเป็นต้นแบบทางจริยธรรม ผู้บริหารการศึกษาต้องตอบคำถามที่ว่า ในฐานะคนดูแลองค์กร ผู้นำทางการศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างไร อะไรคือการฝึกปฏิบัติที่เอื้อต่อการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมทางการศึกษา การฝึกปฏิบัตินี้จะส่งผลอย่างไรต่อผู้เรียน การฝึกปฏิบัตินี้ได้สอนผู้เรียนทั้งหลาย ให้แสดงออกลักษณะเฉพาะที่ตั้งใจไว้หรือก็คือคำถามที่ผู้นำทางการศึกษาต้องถามตัวเองว่าในฐานะที่ผู้นำต้องนำองค์กรทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การหาคำตอบคำถามที่สำคัญนี้ย่อมมีความคิดริเริ่มและด้วยวิธีการอันชาญฉลาดจะส่งผลในการเพิ่มแบบอย่างคุณธรรมและจริยธรรมที่ยากลำบากซึ่งเราต้องเผชิญหน้าในวันนี้

งานทางด้านจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา คือ ความพยายามมีภาวะผู้นำ ผู้บริหารการศึกษาไม่ได้เป็นเพียงแค่ผู้รับผิดชอบความสำเร็จของทุกรายละเอียดในสถานศึกษา แต่ต้องสามารถส่งผลอย่างหลากหลายกับสถาบันอื่น ๆ ทั้งปัจจุบันและอนาคต เรียกได้ว่าเป็นผู้นำแห่งอนาคต ดังที่ Berreth & Berman (1997, p. 25) กล่าวว่า “ผู้นำจำเป็นต้องแสดงให้เห็นว่า รุนใหม่เห็นว่ามีความเป็นไปได้ที่จะอยู่ในค่านิยมเดียวกัน ให้การสนับสนุนเด็ก ๆ และมีความ

รับผิดชอบต่อสังคม” ผู้บริหารการศึกษาต้องตื่นตัวตลอดเวลาในทุกการกระทำที่พวกเขาแสดงออกมาเกี่ยวกับค่านิยมต่างๆที่พวกเขาสันนิษฐานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษาในการแสดงออกซึ่งการกระทำที่ทุกคนกำลังเฝ้ามองอยู่โดยเฉพาะผู้เรียน

วัฒนธรรม บรรยากาศ และสังคมในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นหน่วยย่อยในสังคมขนาดใหญ่ มีโครงสร้างที่มีบรรทัดฐานและธรรมเนียมปฏิบัติที่มีกรอบของผลกระทบ บุคคล และองค์ประกอบทางจริยธรรมของประสบการณ์โรงเรียน (Nucci, 2001, p. 141) ผู้บริหารการศึกษาคือกุญแจสำคัญในโรงเรียน ที่จะสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน บรรยากาศที่ดีในโรงเรียนคือ ความรู้สึกทางจริยธรรมที่มีต้นกำเนิดมาจากค่านิยมที่ผู้บริหารที่สนับสนุนและแสดงออกมาอย่างจริงจัง บรรยากาศที่ดีอย่างมีนัยสำคัญนี้จะส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมในองค์กร ซึ่งวัฒนธรรมในองค์กรจะถูกกำหนดโดยการฝึกฝน การแสดงออกทั้งทางตรงและทางอ้อมของทั้งสองฝ่ายที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การได้มาซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ นี้ควรจะต้องให้เป็นระบบและกำหนดขึ้นอย่างชัดเจนให้ทุกฝ่ายได้รับรู้อย่างทั่วถึงกันภายในโรงเรียน จึงทำให้บรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียนส่งผลกระทบต่อลักษณะของสังคมในโรงเรียนที่ควรจะเป็น ความหมายของสังคมโรงเรียนจะถูกนิยามโดยการสร้างความสัมพันธ์ภายในโรงเรียน ค่านิยม ความยั่งยืน และการบริหาร สรุปได้ว่าผู้บริหารต้องตั้งคำถามว่าโรงเรียนได้มุ่งความสนใจไปยังพฤติกรรมพื้นฐาน บังคับใช้โดยกฎและข้อบังคับหรือมีความสามารถที่จะกำหนดค่านิยมของการมีส่วนร่วมในประชาธิปไตย และการมองโลกในแง่ดี มีความสัมพันธ์ที่ไปในทิศทางเดียวกันกับสมาชิกในสังคมอยู่หรือไม่

ความรับผิดชอบของการบริหารการศึกษา คือ การสร้างความรู้สึกรู้สึกของสังคมในโรงเรียนตามแนวทางของผู้บริหาร ดังนั้น การแสดงออกของผู้บริหารต้องสร้างประสบการณ์ภายในโรงเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งจะส่งผลให้เป็นตัววางบรรทัดฐานและเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของสถาบัน ซึ่งได้มาจากบรรยากาศ วัฒนธรรม และสิ่งที่พื้นฐานและสังคม ดังที่ Schaps (1998, p. 6) กล่าวว่า “ความรู้สึกของสังคมโรงเรียนเป็นเงื่อนไขที่สำคัญยิ่งสำหรับจริยธรรมในสังคมโรงเรียน การพัฒนาอารมณ์ และแรงจูงใจในการเรียนของเด็กนักเรียน” เพราะความเข้าใจเรื่องความรู้สึกของสังคมมีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนาเด็กนักเรียน ผู้บริหารการศึกษาต้องมุ่งความสนใจกับกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้สึกของสังคมภายในโรงเรียน ระบบราชการ นโยบาย และกระบวนการนั้นยังไม่เพียงพอ ผู้นำต้องสร้างและแบบแผนและธรรมเนียมปฏิบัติซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นตัวแทนค่านิยมของสังคมโรงเรียนแบบแผนและธรรมเนียมปฏิบัตินี้จะสร้างค่านิยม โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้นำซึ่งจะกลายเป็นพื้นฐานของบรรยากาศ วัฒนธรรมและรากฐานของสังคมโรงเรียนแบบแผนและธรรมเนียมปฏิบัติจะเป็นแนวปฏิบัติให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้องในสังคมโรงเรียน

หลักการสำหรับผู้นำทางการศึกษา

เนื่องจากผู้บริหารการศึกษามีหน้าที่บริหารจัดการโรงเรียน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถมีค่านิยมในตนเอง และความสามารถที่จะถ่ายทอดความรู้นั้นไปปฏิบัติได้ เรียกได้ว่าเป็นการบูรณาการค่านิยม เป้าหมาย และการกระทำเพื่อให้ได้หลักการพื้นฐานในการบริหาร ผู้บริหารต้องอุทิศตนอย่างมีนัยสำคัญและการอุทิศตนนั้นต้องแสดงออกมาให้เห็นเป็นพฤติกรรม (Evans, 1996, p. 185) สำหรับผู้บริหารการศึกษานั้นในการที่จะเป็นต้นแบบทางจริยธรรม บทเรียนแรกนั้นพวกเขาต้องมีความเชื่อว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ถ้าตัวผู้บริหารไม่แสดงออกอย่างชัดเจนแล้ว พวกเขาก็จะถูกตั้งคำถามว่ามีความเชื่อจริงหรือไม่ ผู้นำที่แท้จริง คือ คนที่มีความน่าเชื่อถือ การที่จะทำให้พวกเขาน่าเชื่อถือได้นั้นเกิดจากพวกเขาทำสิ่งที่เขาพูด ทำตามพันธสัญญา ให้สัญญาและ เป็นคนไว้วางใจได้ (Evans, 1996, p. 184)

สำหรับผู้นำทางการศึกษา หลักการสำคัญแรกของภาวะผู้นำทางจริยธรรม คือ ความเป็นของแท้ ความน่าเชื่อถือได้ (authenticity) หมายถึง การแสดงความเชื่อซึ่งเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องรักษาคำพูด พูดแล้วต้องทำให้ได้ ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารที่มีความเชื่อในแนวคิดของ Kohlberg เรื่อง “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” (Power, Higgins, and

Kohlberg, 1989a, 1989b cited in Nucci, 2001, p. 158) ผู้บริหารอาจจะออกแบบโครงสร้างการบริหารที่มีการตัดสินใจร่วมกันและมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างเป็นประชาธิปไตย แสดงการกระทำในความเชื่อของพวกเขาในการแบ่งปันความร่วมมือ ซึ่งโครงสร้างนี้จะสื่อสารอย่างหนักแน่นเกี่ยวกับผู้นำไปยังองค์กรของพวกเขา และสิ่งสำคัญกว่านั้น การสื่อสารในบรรยากาศ วัฒนธรรม และ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะเป็นพื้นฐานของค่านิยมในองค์กร

หลักการที่สอง คือ ความสมดุล (balance) ซึ่งหมายถึง ความสมดุลระหว่างจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร (ethics of care) และจริยธรรมแห่งความชอบธรรม (ethics of justice) จริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร ตามทฤษฎีนี้ การกระทำจะถูกตัดสินเมื่อกระทำโดยมีพื้นฐานมาจากความเอื้ออาทร ไม่ถือว่าทุกคนเท่าเทียมกัน แต่ถือความเท่าเทียมกันเป็นเป้าหมายของการเอื้ออาทรต่อกัน (วัชร งามจิตรเจริญ, 2548, หน้า 10) ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ทฤษฎีนี้ยกย่องบ่อยครั้งที่ผู้นำทางการศึกษานั้นวางแนวทางของตนเองไว้กับคนที่ได้รับคนที่ได้รับการให้ความสนใจ โดยที่ไม่ใส่ใจกับคนที่ไม่มีบทบาทหน้าที่มากนักในการตัดสินใจ ส่วนจริยธรรมแห่งความชอบธรรม (ethics of justice) จะเน้นที่เหตุผล กฎ และหลักการที่มีลักษณะเป็นสากล และมีความเสมอภาคเหมือนกันทุกคน (วัชร งามจิตรเจริญ, 2548, หน้า 3-4) ดังนั้นแล้วผู้นำทางการศึกษาต้องหาหนทางทำอย่างไรให้สัมฤทธิ์ผลโดยการแสดงออกอย่างมีสติในความตั้งใจที่จะหาความสมดุลระหว่างจริยธรรมทั้งสองรูปแบบ เหตุผลทางจริยธรรมมุ่งตรงไปที่ปัญหาการปกครองอย่างไม่ยุติธรรม การแสวงหาค่านิยมการดูแลความสัมพันธ์ไม่สามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข้อตกลง ผู้บริหารการศึกษาต้องหาความเกี่ยวข้องที่ยึดหยุ่นนั้นเป็นสัญลักษณ์ของเครือข่ายให้ได้ พวกเขาต้องพิจารณาว่าความสัมพันธ์อันหลากหลายในโรงเรียนนี้จะบริหารจัดการอย่างไร ความรับผิดชอบทางจริยธรรมของผู้บริหารการศึกษาจะต้องมุ่งความสนใจไปที่ความสัมพันธ์พื้นฐานและการทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดในสังคม โดยที่จำลองการออกแบบบรรยากาศ ซึ่งแต่ละคนรู้สึกเป็นอิสระจากการถูกกดขี่ ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และกฎสำคัญ คือ การบัญญัติความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม เชื่อมต่อแนวคิดทั้งสองนี้จากนั้นจึงนำไปเป็นทดสอบเป็นต้นแบบทางจริยธรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษา

หลักการที่สามซึ่งเป็นลำดับสุดท้าย คือ ระบบการคิด (system thinking) Senge และคณะ (2000, p. 78) กล่าวว่า “ความมีชีวิตของระบบการคิดกำหนดให้วิธีการมองปัญหาและเป้าหมายมีหลายทางเลือก ไม่ใช่การแยกเป็นกรณี แต่เป็นการมองส่วนประกอบของโครงสร้างที่ใหญ่กว่าระบบ คือ การรับรู้เข้าใจส่วนประกอบทั้งหมดเป็นภาพเดียวกัน เพราะว่าทุกอย่างส่งผลกระทบถึงกันและกัน การมีระบบการคิด (system thinking) นี้จะทำให้เกิดการมองภาพรวม คือ การเชื่อมต่อของจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร (ethics of care) กับเหตุผลทางจริยธรรม (ethics of justice) ในแบบผู้นำที่แท้จริง เป็นที่น่าเชื่อถือ (authenticity) เพื่อส่งผลกระทบต่อสังคมโรงเรียน เป็นการเข้าถึงจากมุมมองของระบบ มีความเข้าใจคำพูดและการกระทำของผู้นำ และความรู้สึกรู้ใจของความสัมพันธ์ที่ส่งผลกระทบต่อระบบทั้งหมด องค์ความรู้นี้ผลักดันให้ผู้บริหารการศึกษาได้พิจารณาบทบาทในการที่จะบริหารองค์กรโดยทุกสิ่งต้องมีการตัดสินใจร่วมกัน ความสนใจของผู้นำบนมุมมองระบบที่จะต้องขึ้นอยู่กับผู้อื่นด้วยแสดงถึงความยินยอมการติดต่อและความสัมพันธ์ระหว่างกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสังคมเดียวกัน การทำงานที่ใกล้ชิดกับผู้อื่นและการสร้างความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์จะเป็นกุญแจหลักในการบริหารองค์กร

ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องยึดหลักการสามประการนี้ อันได้แก่ (1) ความเป็นของแท้ความน่าเชื่อถือได้ (authenticity) (2) ความสมดุล (balance) (3) ระบบการคิด (system thinking) มาเป็นหลักในการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทบาทของผู้บริหาร

ถึงแม้ว่าจะไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนสำหรับผู้บริหารการศึกษาที่จะนำไปปฏิบัติสำหรับหลักสามประการ ผู้นำแต่ละคนจึงต้องแสดงออกตามรูปแบบของตัวเองเพราะทุกคนมีศักยภาพที่ต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์เป็นลำดับแรก เริ่มต้นจากบทบาทของพวกเขาโดยการฝึกฝนการสร้างความสัมพันธ์ เข้าไปพูดคุยกับ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดเกี่ยวกับหน้าที่ต่างๆในโรงเรียน โดยจำไว้ว่าหลักการสำคัญอันดับหนึ่งคือ “ความน่าเชื่อถือ” ขณะที่ผู้บริหารที่แท้จริงต้องให้คำมั่นสัญญากับสมาชิกของสังคมเพราะผู้บริหารคือต้นแบบทางพฤติกรรมสำหรับผู้อื่น โดยสร้างค่านิยมที่จะเริ่มส่งผลกระทบต่อบรรยากาศและวัฒนธรรมในโรงเรียน โดยค่านิยมลำดับแรกๆที่ควรจะเป็น คือ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

นอกจากนี้ผู้บริหารการศึกษาต้องคำนึงถึงเรื่ององค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคม มีการตั้งคำถามในเรื่องจุดกำเนิดของโครงสร้างและการปฏิบัติในสังคมว่า โครงสร้างและการปฏิบัติเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นอย่างไร วัตถุประสงค์คืออะไร มีประโยชน์หรือไม่ และก่อให้เกิดผลที่ไม่ได้คาดหวังไว้หรือไม่ ดังนั้นบทเรียนที่ผู้นำต้องเรียนรู้เพื่อเริ่มต้นสร้างแบบแผนของกระบวนการปฏิบัตินี้ โดยลำดับแรกนั้นผู้บริหารการศึกษาต้องมีความอยากรู้อยากเห็นและชวนขยายหาความรู้ ต่อมาคือคำนึงถึงคุณภาพของการเรียนรู้ในสังคมซึ่งเป็นสำคัญที่สุด (Senge, & et al., 2000, p. 417) กล่าวคือ การเรียนรู้และการรับรู้ที่ไม่ได้ตั้งใจนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมหรือกล่าวได้ว่าเป็นพื้นฐานของระบบมีข้อสังเกตอย่างหนึ่งของลักษณะของกระบวนการ กระบวนการจะสำเร็จได้จากระดับการยอมรับสำหรับแนวปฏิบัติที่เป็นอยู่ เหมือนกับว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของบรรยากาศ วัฒนธรรม และสังคมในปัจจุบัน

ขั้นตอนต่อไปของกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งนั้นผู้บริหารการศึกษาต้องชัดเจนและเปิดเผยตั้งแต่เริ่มต้นจะได้ไม่เกิดความสับสนในขั้นตอนต่อไป และทุกอย่างจะเป็นไปตามที่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ในจุดนี้ความจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงคือการตรวจสอบอย่างแท้จริง ซึ่งผู้บริหารทางการศึกษาที่แท้จริงจะเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในช่วงเวลานี้ การปฏิบัติทั้งหลายที่ถูกค้นพบว่าเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือล้าสมัยกำลังจะถูกแทนที่ โดยผู้บริหารทางการศึกษาต้องให้ความสนใจอย่างเข้มข้นไปที่การสังเคราะห์หลักการต่าง ๆ ดังที่ Senge และคณะ กล่าวว่า (2000, p. 414) “เมื่อต้องเผชิญกับความสลับซับซ้อน การประชุมผู้ร่วมงานที่เหมาะสมในระบบและสร้างบรรยากาศที่ดีในการระดมความคิดเห็นร่วมกันและการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ต้องทำ”

การตัดสินใจเกี่ยวกับอะไรที่จำเป็นต้องทำให้เสร็จสิ้นโดยใครและเมื่อไหร่ที่ต้องถูกตัดสินใจจากบริบทแวดล้อมของจริยธรรมแห่งความเอื้ออาทร (ethics of care) และจริยธรรมแห่งความชอบธรรม (ethics of justice) และจากมุมมองของระบบ ทำอย่างไรการเปลี่ยนแปลงนี้จะช่วยเหลือผู้เรียนทั้งหมดให้พัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลอย่างเต็มที่ และวิธีการไหนและอย่างไรที่จะเพิ่มขีดความสามารถของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีใครบ้างที่มีศักยภาพลดลง ทุกคนและทุกการรับรู้ได้รับความเคารพหรือไม่ อะไรคือผลประโยชน์ระยะยาวและลำดับขั้นตอนของการกระทำในระบบทั้งหมดเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์จะส่งผลกระทบทางบวกและทางลบภายในสังคมหรือไม่ และสุดท้ายต้นทุนและผลประโยชน์คืออะไรบ้างจากวัตถุประสงค์ที่เปลี่ยนแปลงไป คำถามทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารการศึกษาต้องตัดสินใจ ถ้าหากว่าผู้บริหารทางการศึกษาจัดการส่วนประกอบของงานพื้นฐานของพวกเขาให้เสร็จสิ้นจะสร้างความน่าเชื่อถือว่าการตัดสินใจได้มาถึงจุดที่ผู้บริหารการศึกษามีคุณสมบัติครบถ้วนแล้วเพราะว่าพวกเขาได้ปฏิบัติตามกระบวนการ ดังที่ Ron Heifetz (cited in Senge, & et al., 2000, p. 414) ว่า คำจำกัดความของภาวะผู้นำ คือ “ความสามารถในการขับเคลื่อนผู้คนให้จัดการกับปัญหาที่ยุ่งยาก” ภาระหน้าที่ของผู้บริหารทางการศึกษา คือ การสำรวจตลอดเวลา การประเมินผลโครงสร้างและการปฏิบัติงานในปัจจุบัน การก่อตั้งโครงสร้างและการฝึกฝนใหม่ ๆ ซึ่งจะสร้างความมุ่งหวังบรรยากาศ วัฒนธรรม สังคมในโรงเรียน การทำความเข้าใจว่านี่คือขั้นตอนของการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและการประเมินผลซ้ำ ๆ จะทำให้สังคมดำเนินไปที่คำถามที่ตั้งไว้ และการปฏิบัตินี้ทำให้มั่นใจว่าสังคมจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในแนวทางที่มุ่งหวังตามเป้าหมายที่จะทำให้เกิดผลประโยชน์ที่ดีที่สุดแก่ผู้เรียนทั้งหลาย

ขณะที่ผู้บริหารการศึกษาให้ความใส่ใจหลักสามประการของภาวะผู้นำทางจริยธรรม ซึ่งได้แก่ ลักษณะที่เชื่อถือได้ ความสมดุล และระบบการคิด พวกเขาต้องสอนบทเรียนเหล่านี้ให้กับทุกคนภายในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนทั้งหลาย ผู้บริหารการศึกษากำลังพัฒนาสังคม ดังที่ Berreth & Berman (1997, p. 25) กล่าวว่า “ผู้ใหญ่ที่ดีต้องเป็นตัวอย่างด้านคุณค่าทางจริยธรรมในงานของพวกเขากับผู้ร่วมงานและผู้เรียน พฤติกรรมที่เป็นต้นแบบโดยการพัฒนาได้ประมวลผลความประพฤติสำหรับงานของเขาและการปฏิบัติระหว่างพวกเขากับผู้อื่น” ภาระหน้าที่นี้ไม่ได้กล่าวเกินจริง

มันเป็นพื้นฐานที่จำเป็นมากต่อวงการการศึกษา ซึ่งบ่อยครั้งที่ผู้บริหารทางการศึกษาใส่ใจกับหลักสูตร การจัดทำนโยบาย และโครงสร้างระบบราชการอื่น ๆ ที่ไม่จำเป็นต่อโครงสร้างของการศึกษา โดยลืมไปว่าการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนให้กลายเป็นคนที่ดีที่สุดที่พวกเขาสามารถจะเป็นได้นั้นต้องทำความเข้าใจบริบทแบบองค์รวม สิ่งนี้อาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารการศึกษาแต่ละคนต้องมีความคิด รู้ลึก และแสดงออกซึ่งความพยายามที่จะทำให้ผู้เรียนมีความหมายในชีวิตของพวกเขา ดังนั้นแล้วระบบการศึกษาต้องใส่ใจกับรูปแบบของเด็กทั้งหมดและสังคมการเรียนรู้ต้องเป็นโครงสร้างในทางที่ว่าเป็นการแสดงถึงค่านิยมในการปฏิบัติทั้งหมดในโรงเรียนที่สังคมให้การสนับสนุน สำหรับผู้เรียนจะทำตามตัวอย่างที่ผู้ใหญ่ในสังคมวางไว้

การใส่ใจแบบองค์รวมนั้นต้องเป็นแนวทางทางความคิดสำหรับผู้บริหารทางการศึกษาในฐานะต้นแบบ พวกเขาทั้งหลายต้องเป็นตัวอย่างในความสมดุลในทุกอย่างที่พวกเขากระทำ การช่วยเหลือผู้อื่นในกระบวนการ เตรียมตัวเพื่อสำหรับความผิดพลาด ชี้แนะแต่ละคนไปสู่เส้นทางที่เหมาะสม สำหรับผู้บริหารการศึกษาในฐานะต้นแบบทางจริยธรรมต้องเป็นคนมีความคิดริเริ่ม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเฉลียวฉลาด มีความช่างสงสัย อันเป็นแนวทางนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

การค้นหาแกนหลักของโรงเรียน อย่างมองไปที่ทฤษฎีหรือพันธกิจเพียงอย่างเดียว ให้มองดูว่าคนในองค์กรใช้เวลาของพวกเขาอย่างไร พวกเขาติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างไร พวกเขาวางกรอบความคิดอย่างไร จงมองหาความขัดแย้งระหว่างคำพูดและการปฏิบัติ การลงมือมากกว่าพูด มีความพยายามที่จะปรึกษาหารืออย่างซื่อตรงสม่ำเสมอ การวินิจฉัยโรงเรียนนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับคำสัญญาแต่ขึ้นกับการรักษาสภาพไว้ (Sizer & Sizer, 1999, p. 18)

การนำไปปฏิบัติสำหรับผู้บริหารการศึกษา

Paul M. Quick. (2013, pp. 136-137) กล่าวว่า ความสำเร็จของภาวะผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และแปลงวิสัยทัศน์นั้นให้ออกมาเป็นรูปธรรม
2. เป็นสัญลักษณ์ของค่านิยมในสถาบันที่ตนเป็นผู้นำ
3. เป็นสัญลักษณ์แห่งกระบวนการเรียนรู้ในตำแหน่งของตนเองขณะที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่
4. เป็นต้นแบบที่ดีสำหรับผู้เรียน คนในองค์กรและคณะ
5. ถ่ายทอดบทเรียนที่สนับสนุนและปฏิบัติแก่คนรอบข้าง
6. มีส่วนร่วมอย่างมีสติกับทุกการตัดสินใจและการกระทำ

บทสรุป

การรักษาดูแลโรงเรียนขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาซึ่งภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมอันประกอบด้วย การนำหลักสามประการซึ่งได้แก่ 1) ความเป็นของแท้ ความน่าเชื่อถือได้ (authenticity) 2) ความสมดุล (balance) และ 3) ระบบการคิด (system thinking) การนำองค์ประกอบดังกล่าวมาปรับใช้ในการบริหารโรงเรียนจึงถือว่าเป็นรูปแบบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมสำหรับผู้บริหารทางการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับการมีภาวะผู้นำในองค์กร ผู้บริหารในฐานะต้นแบบทางจริยธรรมต้องทำงานเพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศ วัฒนธรรม และสังคมในการทำงานซึ่งเป็นแบบอย่างสำหรับค่านิยมที่ผู้นำสนับสนุน ถึงแม้ว่าการใช้หลักสามประการของภาวะผู้นำ ซึ่งประกอบด้วย ความน่าเชื่อถือ ความสมดุล และระบบการคิด จะนำพาให้ผู้บริหารทางการศึกษาสร้างองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ ผู้บริหารการศึกษาต้องแสดงออกอย่างชัดเจนในกระทำการแนะนำ หรือการนำทางแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้นำที่แท้จริงต้องมีความเข้าใจว่าการกระทำสำคัญกว่าคำพูด และต้องฝึกฝนสิ่งที่เขาสั่งสอนด้านจริยธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะทำสิ่งใดย่อมได้สิ่งนั้น และการฝึกฝนนี้จะสร้างให้ผู้บริหารการศึกษามีประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้บริหารนำไปใช้ในการบริหารองค์กร ผู้บริหารการศึกษาจะพบว่า

บรรยากาศ วัฒนธรรม และสังคมจะเป็นตัวสะท้อนโดยตรงจากภาวะผู้นำของผู้นำ ความสัมพันธ์ของผู้นำจะออกแบบโครงสร้างที่ผู้สนับสนุน และตัดสินใจว่าสิ่งที่กระทำจะส่งผลกระทบต่อทุกอย่างภายในโรงเรียน ทั้งนี้ทั้งนั้น ผู้นำต้องมีความตั้งใจอย่างมีสติที่จะแสดงการกระทำที่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดในสำหรับนักเรียน (authenticity) ขณะที่การเป็นต้นแบบเป็นสิ่งสำคัญของการดูแลและความสัมพันธ์ (balance) และมีความเข้าใจในการตัดสินใจในระบบทั้งหมดอย่างเป็นลำดับของ (system thinking) การทำสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้บริหารการศึกษาที่มีโอกาสร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์กรได้เป็นอย่างดี ซึ่งรับประกันได้ว่าโรงเรียนจะได้รับผลสะท้อนกลับไปยังเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งใจไว้ การช่วยเหลือเด็กรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพด้วยความตระหนกอย่างเต็มเปี่ยม ให้มีความเข้าใจว่าจะเชื่อมต่อกับโครงข่ายความสัมพันธ์ของโลกในยุคปัจจุบันซึ่งผู้เรียนอาจจะไม่ได้ตระหนักสิ่งเหล่านี้ควรเป็นเป้าหมายของผู้บริหารทางการศึกษาทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะบุคคลที่เป็นต้นแบบในการแสดงออกทางคุณธรรมและจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- วัชรระ งามจิตรเจริญ. (2548). ความยุติธรรมกับความเกื้อกูลในจริยศาสตร์สตรีนิยม. *วารสารศิลปศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 5(2), 1-36.
- Berreth, D., & Berman, S. (1997). The moral dimensions of schools. *Educational Leadership*, 54(8), 24-27.
- Evans, R. (1996). *The human side of school change: Reform, resistance, and the real-life problems of innovation*. San Francisco, Calif.: Jossey-Bass.
- Nucci, L.P. (2001). *Education in the moral domain*. NY: Cambridge University Press.
- Quick, P.M. (2013). *Moral Leadership: A Model for Educational Leaders in the 21st Century*. Retrieved August 8, 2016, from <https://digitalcommons.fiu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1044&context>
- Schaps, E. (1998). Risks & rewards of community building. *Thrust for Educational Leadership*, 28(1), 6-9.
- Senge, P.M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.
- Senge, P.M., McCabe N.C., Lucas T., Smith B., Dutton J., Kleiner A. (2000). *Schools that learn: A fifth discipline fieldbook for educators, parents, and everyone who cares about education*. NY: Doubleday.
- Sizer, T.R., & Sizer, N.F. (1999). *The students are watching: Schools and the moral contract*. Boston: Beacon Press.

**การประเมินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวุ้นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพ
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีกับชุมชนแหลมทองพัฒนา**

เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 1/2559

โดยใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์ก แพทริก

**Evaluation of Training Program for Making Coconut Milk Jelly and Deletable
Imitation Fruits for Career Promotion follows the Sufficiency Economy of
Dusit Thani College and Laemthongpattana Community, Suanluang
District, Bangkok, for the Academic Year 1/2016 by Using
the KirkPatrick's Evaluation Model**

เมธพร อินคำ

Methaporn Income

E-mail: methaporn.in@dtc.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินปฏิกิริยาตอบสนองด้านความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวุ้นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 2) ประเมินการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการทำวุ้นกะทิและลูกชุบของผู้เข้าร่วมโครงการ 3) ประเมินพฤติกรรมการนำความรู้การทำวุ้นกะทิและลูกชุบไปใช้ 4) ประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่มีต่อองค์กรและผู้เข้าอบรม โดยใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 20 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ประเมินปฏิกิริยาความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวุ้นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ภายหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการมีระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 2 ด้าน ซึ่งด้านสิ่งอำนวยความสะดวกผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านสถานที่สำหรับการจัดอบรม มีความเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและอย่างทั่วถึง และอาหารว่างมีความเหมาะสม ส่วนด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากรผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านการตอบข้อซักถามของวิทยากรในการฝึกอบรม 2) ประเมินทักษะการทำวุ้นกะทิและลูกชุบของผู้เข้าร่วมโครงการ ภายหลังการอบรมพบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีทักษะการทำวุ้นกะทิและลูกชุบทุกคน 3) ประเมินพฤติกรรมการนำความรู้การทำวุ้นกะทิและลูกชุบไปใช้พบว่าผู้เข้าร่วมอบรมนำสูตรการทำวุ้นกะทิไปทำรับประทานในครัวเรือน 4) ประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่มีต่อองค์กรและผู้เข้าอบรม ผู้เข้าร่วมบางส่วนได้นำสูตรการทำวุ้นกะทิที่เข้าร่วมอบรมไปเผยแพร่ และนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ซึ่งผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ทำให้วิทยาลัยมีความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีเมื่อขอความร่วมมือในการทำโครงการอื่น ๆ อีก

คำสำคัญ: รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก; การประเมินโครงการ

Abstract

The objectives of this research were to evaluate: 1) Evaluate the various satisfaction reactions in the program of coconut milk jelly and deletable imitation fruits to promote career sufficiency economy. 2) Evaluate the skill of coconut milk jelly and deletable imitation fruits of participants. 3) Evaluate behavior of knowledge to make coconut milk jelly and deletable imitation fruits to use. 4) Evaluate the results of the project to the organization and participants. by using the Kirkpatrick's evaluation model. There were 20 participants. Data were collected using questionnaires and semi-formal interviews. Data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. research result, 1) Evaluate the various satisfaction reactions. The program of training of coconut milk jelly and deletable imitation fruits to promote career sufficiency economy. After the training workshop, the overall satisfaction level was at the highest level in both. In terms of facilities, the participants were most satisfied with the venue for the training. Has promotion in advance and thoroughly. And snacks are appropriate. In terms of staff/trainers, the participants were at the highest level of satisfaction. The participants were most satisfied with the responses of the trainers' questions. 2) Evaluate the skill of making coconut milk jelly and deletable imitation fruits of participants. After the training, participants had the skills everybody. 3) Evaluate the behavior of knowledge to make coconut milk jelly and deletable imitation fruits to use it to find the participants to make coconut milk jelly recipes to cook in the household. 4) Evaluate the results of the project to the organization and participants. Some participants took the formula to make coconut milk jelly to attend the training and publish the knowledge to the profession. As a result of this workshop, the College has a good relationship and cooperation with the community as well as other projects.

Keywords: Kirkpatrick's Evaluation Model; Program Evaluation

บทนำ

การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา สถาบันพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและในด้านที่สถาบันมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม โดยให้บริการทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หน่วยงานอิสระ หน่วยงานสาธารณะชุมชน และสังคมโดยกว้าง รูปแบบการให้บริการทางวิชาการมีความหลากหลาย เช่น การอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรของสถาบันเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการให้คำปรึกษา ให้การอบรม จัดประชุมหรือสัมมนาวิชาการ ทำงานวิจัยเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ หรือเพื่อชี้แนะสังคม การให้บริการทางวิชาการนอกจากเป็นการทำประโยชน์ให้สังคมแล้ว สถาบันยังได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์อันจะนำมาสู่การพัฒนาหลักสูตรมีการบูรณาการเพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการจัดการเรียนการสอน และการวิจัย การพัฒนาตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งงานของนักศึกษาและเป็นการสร้างรายได้ของสถาบันจากการให้บริการ

การบริการวิชาการแก่สังคมเป็นหนึ่งในภารกิจสนองนโยบายของรัฐในการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งวิทยาลัยดุสิตธานีเป็นแหล่งรวมความรู้ด้านอุตสาหกรรมบริการ โดยมีการดำเนินงานตามพันธกิจหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวิจัย ด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคม และด้านทานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยดุสิตธานีได้ให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนและสังคมอย่างมากด้วยเหตุนี้วิทยาลัยดุสิตธานีมีโครงการบริการวิชาการแก่สังคม ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์วิทยาลัยดุสิตธานีและนักศึกษา สาขาการจัดการครัวและศิลปะ

การประกอบอาหารร่วมกับสำนักงานเขตสวนหลวง และชุมชนแหลมทองพัฒนา ในพื้นที่เขตสวนหลวง จัดโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนอย่างมีส่วนร่วมให้กับสมาชิกของชุมชนแหลมทองพัฒนา โดยมีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ชุมชน ได้แก่ การสาธิตการทำขนมไทย จำนวน 2 เมนู คือ ทำวุ้นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีอาชีพเสริมหรือเป็นอาชีพหลัก ซึ่งเป็นการนำความรู้ความเชี่ยวชาญของบุคลากรในสาขาการจัดการครัวและศิลปะการประกอบอาหารของวิทยาลัย ถ่ายทอดให้กับสมาชิกของชุมชนแหลมทองพัฒนา ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่เขตสวนหลวง ซึ่งอยู่ใกล้กับสถานที่ตั้งของวิทยาลัยดุสิตธานี เพื่อให้ชุมชนดังกล่าวสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน

การประเมินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวุ้นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีกับชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 1/2559 ใช้แนวคิดและรูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick, 1998) โดยเป็นการประเมินโครงการฝึกอบรมที่เน้นการให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติให้ผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการทำวุ้นกะทิและลูกชุบ นอกจากนั้นโครงการนี้ยังหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เข้าร่วมจะนำความรู้และการฝึกปฏิบัติในครั้งนี้ไปทำรับประทานกันในครัวเรือนและสร้างนำไปสร้างเพื่อให้เกิดเป็นอาชีพและมีรายได้เสริมในอนาคต ซึ่งเคิร์กแพทริกได้เสนอรูปแบบการประเมินผลโครงการฝึกอบรม ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินผลโครงการฝึกอบรม โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ระดับ (Kirkpatrick, 1998: 19) คือ (1) การประเมินปฏิกิริยา (reaction evaluation) (2) การประเมินการเรียนรู้ (learning evaluation) (3) การประเมินพฤติกรรม (behavior evaluation) และ (4) การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับองค์กร (results evaluation) (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2555)

ดังนั้น การประเมินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวุ้นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีกับชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 1/2559 โดยใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์ก แพทริก เพื่อเป็นการประเมินประสิทธิภาพของโครงการ และได้ข้อสรุปนำไปใช้วิเคราะห์กิจกรรมหรือโครงการที่ได้ดำเนินการไปว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร ซึ่งการประเมินผลการฝึกอบรมจะจัดเก็บข้อมูล 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้สึกอย่างไรต่อการฝึกอบรม 2) การประเมินการเรียนรู้ เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจและทักษะอะไรบ้าง 3) การประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการฝึกอบรม เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าผู้เข้าฝึกอบรมได้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่ 4) การประเมินผลลัพธ์ที่เกิดต่อองค์กรเป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่าโครงการฝึกอบรมได้ก่อให้เกิดผลดีต่อหน่วยงานอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจว่าจะดำเนินการโครงการนี้ต่อไปอีกหรือไม่

วัตถุประสงค์การประเมิน

1. เพื่อประเมินปฏิกิริยาตอบสนองด้านความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของโครงการการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวุ้นกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อประเมินการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการทำวุ้นกะทิและลูกชุบของผู้เข้าร่วมโครงการ
3. เพื่อประเมินพฤติกรรมการนำความรู้การทำวุ้นกะทิและลูกชุบไปใช้
4. เพื่อประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่มีต่อองค์กรและผู้เข้าอบรม

ขอบเขตของการประเมิน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินนี้ใช้รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (objective based model) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) โดยการประเมินจะประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

- 1.1 ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (reaction evaluation)

- 1.2 ประเมินการเรียนรู้ (learning evaluation)
- 1.3 ประเมินพฤติกรรม (behavior evaluation)
- 1.4 ประเมินผลลัพธ์ (result evaluation)

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ผู้เข้าร่วมอบรม (participant) ในโครงการจำนวน 20 คน จากชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ค่านิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการประเมินของเคิร์ก แพทริก หมายถึง แนวทางการประเมินการฝึกอบรมหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์กร เน้นการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ประเมินปฏิกิริยาตอบสนองด้านความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของโครงการ 2) ประเมินการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการทำงานกะติและลูกชุปของผู้เข้าร่วมโครงการ 3) ประเมินพฤติกรรมการนำความรู้การทำงานกะติและลูกชุปไปใช้ และ 4) ประเมินผลลัพธ์ของโครงการที่มีต่อองค์กรและผู้เข้าอบรม

2. การประเมินปฏิกิริยาตอบสนองด้านความพึงพอใจด้านต่าง ๆ หมายถึง การประเมินปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการอบรมว่ามีความรู้สึกร้อยไรต่อโครงการโดยจะประเมินด้านสิ่งอำนวยความสะดวก วิทยากรและเจ้าหน้าที่

3. การประเมินการเรียนรู้ หมายถึง การประเมินผู้เข้าร่วมการอบรมมีความรู้ ความสามารถในการทำงานกะติและลูกชุป

4. การประเมินพฤติกรรม หมายถึง การประเมินเพื่อให้ทราบถึงผู้เข้ารับการอบรมได้มีการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมทำงานกะติและลูกชุปไปใช้

5. การประเมินผลลัพธ์ หมายถึง การประเมินเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ได้จากการที่ผู้อบรมนำความรู้ไปใช้ทำงานกะติและลูกชุปที่เกิดขึ้น และผลที่เกิดขึ้นกับองค์กร

วิธีการประเมิน

การประเมินนี้ใช้รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (objective based model) โดยประยุกต์ใช้แนวคิดการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick) ประกอบด้วย 4 ประเด็น ตามกรอบแนวทางการประเมินโครงการ ดังนี้

กรอบแนวทางการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์	ประเด็นการประเมิน/ มุ่งชี้วัด	แหล่งข้อมูล	วิธีการ/เครื่องมือ	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
1. ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (reaction evaluation)	ความพึงพอใจต่อการอบรมการทำงานกะติและลูกชุป	ผู้เข้าอบรม	- แบบสอบถาม (rating scale) - แบบสอบถามปลายเปิด	- ความถี่ - ร้อยละ - ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	- ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป)
2. ประเมินการเรียนรู้ (learning evaluation)	ความสามารถในการทำงานกะติและลูกชุป	ผู้เข้าอบรม	แบบสังเกต	ร้อยละ	80% ของผู้เข้าร่วมอบรมสามารถทำงานกะติและลูกชุปได้

กรอบแนวทางการประเมินโครงการ (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ประเด็นการประเมิน/มุ่งชี้วัด	แหล่งข้อมูล	วิธีการ/เครื่องมือ	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การตัดสิน
3. ประเมินพฤติกรรม (behavior evaluation)	การนำความรู้ที่ได้จากการอบรมทำวันกะทิและลูกชุบไปใช้	ผู้เข้าอบรม	แบบสัมภาษณ์กึ่งทางการ * ติดตามผล 1 เดือนหลังสิ้นสุดโครงการ	สรุปข้อมูลโดยการบรรยาย	ผู้เข้าอบรมมีนำความรู้จากการทำวันกะทิและลูกชุบไปใช้
4. ประเมินผลลัพธ์ (result evaluation)	ผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมที่ได้จากการที่ผู้อบรมนำความรู้ไปใช้ทำวันกะทิและลูกชุบ	ผู้เข้าอบรม	แบบสัมภาษณ์กึ่งทางการ * ติดตามผล 1 เดือนหลังสิ้นสุดโครงการ	สรุปข้อมูลโดยการบรรยาย	มีผลกระทบทางบวกเกิดขึ้นหลังการนำความรู้ไปใช้

แหล่งข้อมูล/ผู้เข้าร่วมการอบรม

แหล่งข้อมูลชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ผู้เข้าร่วมการอบรม (participant) คือ ผู้เข้าอบรมจากชุมชนแหลมทองพัฒนาเขตสวนหลวง จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินครั้งนี้ได้แก่

1. ประเมินปฏิกิริยาตอบสนองด้านความพึงพอใจ (reaction evaluation) ใช้แบบสอบถาม จำนวน 16 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านวิทยากรและเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบ rating scale มี 5 ตัวเลือก ได้แก่ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

พึงพอใจมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
พึงพอใจมาก	ให้ 4 คะแนน
พึงพอใจปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
พึงพอใจน้อย	ให้ 2 คะแนน
พึงพอใจน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

2. ประเมินการเรียนรู้ (learning evaluation) ใช้แบบบันทึกการให้คะแนนการทำวันกะทิและลูกชุบโดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ซึ่งการให้คะแนนการประเมินวันกะทิและลูกชุบใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปบุคคลในการประเมินผู้เข้าร่วมอบรม ซึ่งผู้ที่ผ่านเกณฑ์การอบรมที่จะได้รับประกาศนียบัตรจะต้องได้คะแนนตั้งแต่ 10 คะแนนขึ้นไป

3. ประเมินพฤติกรรม (behavior evaluation) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และเข้าไปเยี่ยมผู้เข้าอบรมโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งทางการ

4. ประเมินผลลัพธ์ (result evaluation) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์และเข้าไปเยี่ยมผู้เข้าอบรมโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งทางการและสอบถามจากผู้ดำเนินการจัดโครงการต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนแหลมทองพัฒนา

กระบวนการสร้างเครื่องมือในการประเมิน

กระบวนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการประเมินครั้งนี้ ได้แก่

1. ประเมินปฏิกิริยาตอบสนองด้านความพึงพอใจ (reaction evaluation) ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจแบบ Rating Scale มี 5 ตัวเลือก ผู้ประเมินได้สร้างแบบสอบถามออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านวิทยาการและเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ประเมินได้สร้างตามวัตถุประสงค์การประเมินแล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวให้ฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยดุสิตธานีเพื่อพิจารณาข้อคำถามว่ามีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด และข้อคำถามนั้นตรงกับสิ่งที่มุ่งการประเมินหรือไม่แล้วทำการแก้ไขก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประเมินการเรียนรู้ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกะทึและลูกซุบ (learning evaluation) ใช้แบบบันทึกการให้คะแนนการทำงานกะทึและลูกซุบโดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ซึ่งการให้คะแนนการประเมินวันกะทึและลูกซุบใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปคัสเกล ในการประเมินผู้เข้าร่วมอบรม ซึ่งการให้คะแนนแบบรูปคัสผู้ประเมินได้ร่างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปคัสขึ้นแล้วนำแบบรูปคัสนั้นให้วิทยากรในการอบรมร่วมพิจารณาเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเกณฑ์การให้คะแนน

3. ประเมินพฤติกรรม (behavior evaluation) และประเมินผลลัพธ์ (result evaluation) ใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งแบบสัมภาษณ์นี้ ผู้ประเมินกับฝ่ายวิชาการวิทยาลัยดุสิตธานีได้ร่วมกันทำประเด็นสัมภาษณ์หลังการฝึกอบรมเพื่อให้สิ่งที่สัมภาษณ์ตรงกับสิ่งที่มุ่งประเมินหลังการอบรมโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งทางการ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามแบบประเมินแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรม SPSS ในวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ค่าร้อยละค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction Evaluation) ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจแบบ rating scale มี 5 ตัวเลือก ผู้ประเมินได้สร้างแบบสอบถามออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและด้านวิทยาการและเจ้าหน้าที่โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยที่ 4.51 - 5.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยที่ 3.51 - 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ยที่ 2.51 - 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยที่ 1.51 - 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ยที่ 1.00 - 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมอบรม

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลของประเมินโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำงานกะทึและลูกซุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีกับชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ประจำปีการศึกษา 1/2559 โดยใช้รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าอบรม

ตาราง 1

ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าอบรม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	0	0.00
หญิง	20	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0.00
20 - 29 ปี	2	10.00
30 - 39 ปี	3	15.00
40 - 49 ปี	6	30.00
50 - 59 ปี	5	25.00
60 ปีขึ้นไป	4	20.00
การศึกษา		
ประถมศึกษา	3	15.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	20.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	15.00
ปวช.	4	20.00
ปวส./อนุปริญญา	2	10.00
ปริญญาตรี	4	20.00
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00
อาชีพ		
รับจ้าง	5	25.00
ค้าขาย	5	25.00
แม่บ้าน	5	25.00
รับราชการ	2	10.00
พนักงานบริษัทเอกชน	3	15.00
อื่น ๆ (ระบุ).....	0	0.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000	2	10.00
5,000 – 10,000	1	5.00
10,001 – 15,000	6	30.00
15,001 – 20,000	4	20.00
20,001 – 25,000	4	20.00
25,001 – 30,000	1	5.00
มากกว่า 30,000 บาทขึ้นไป	2	10.00

จากตาราง 1 พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าอบรมพบว่า ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 และผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีอายุ 40-49 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคืออายุ 50-59 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และมีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ในด้านระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 การศึกษาระดับ ปวช. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และระดับปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 รองลงมาคือระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ในด้านอาชีพของผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 ประกอบอาชีพค้าขาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และประกอบอาชีพแม่บ้าน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 รองลงมาประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และประกอบอาชีพรับราชการจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนรายได้ต่อเดือนของผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่มีรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือมีรายได้ต่อเดือน 15,001-20,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และมีรายได้น้อยกว่า 5,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ดังตารางที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1. ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (reaction evaluation) เพื่อประเมินปฏิกิริยาความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีซึ่งผู้ประเมินได้เก็บแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้เข้าร่วมการอบรมได้ผลดังนี้

ตาราง 2

การวิเคราะห์ผลความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและลูกชุบ เพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานี

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
1. สถานที่สำหรับการจัดอบรมมีความเหมาะสม	4.60	0.60	มากที่สุด
2. วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดโครงการมีความเหมาะสมเพียงพอ	4.50	0.69	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

ความคิดเห็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
3. ระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม	4.55	0.60	มากที่สุด
4. มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า และอย่างทั่วถึง	4.60	0.60	มากที่สุด
5. เอกสารในการอบรมมีความเหมาะสม	4.45	0.60	มากที่สุด
6. อาหารว่างมีความเหมาะสม	4.60	0.60	มากที่สุด
รวม	4.55	0.62	มากที่สุด
ด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากร			
1. วิทยากรมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด	4.50	0.61	มากที่สุด
2. การตอบข้อซักถามของวิทยากรในการฝึกอบรม	4.75	0.55	มากที่สุด
3. ใช้คำพูด น้ำเสียง ชัดเจน	4.65	0.59	มากที่สุด
4. อธิบายขั้นตอนในการทำวันกะทิและลูกชุบได้ อย่างละเอียด	4.50	0.61	มากที่สุด
5. การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่	4.52	0.62	มากที่สุด
รวม	4.58	0.60	มากที่สุด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.58 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 โดยผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านสถานที่สำหรับการจัดอบรมมีความเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและอย่างทั่วถึง และอาหารว่างมีความเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 รองลงมาเป็นด้านระยะเวลาในการอบรมมีความเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เอกสารในการอบรมมีความเหมาะสมซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60

ด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากรผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.55 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 โดยผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านการตอบข้อซักถามของวิทยากรในการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 รองลงมาเป็นด้านใช้คำพูด น้ำเสียงชัดเจนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 และในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วิทยากรมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดและอธิบายขั้นตอนในการทำวันกะทิและลูกชุบได้อย่างละเอียด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61

2. ประเมินการเรียนรู้ (learning evaluation) ใช้แบบบันทึกการให้คะแนนการทำวันกะทิและลูกชุบ โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้สังเกตการณ์ซึ่งการให้คะแนนการประเมินวันกะทิและลูกชุบใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูปิกสเกลในการประเมินผู้เข้าร่วมอบรม ซึ่งผู้ที่ผ่านเกณฑ์การอบรมที่จะได้รับประกาศนียบัตรจะต้องได้คะแนนตั้งแต่ 10 คะแนน ขึ้นไป ผลจากแบบบันทึกคะแนนของเจ้าหน้าที่ของผู้เข้าอบรมพบว่าผู้เข้าร่วมการอบรมทั้ง 20 คน ได้คะแนนในการทำวันกะทิและลูกชุบผ่านเกณฑ์ทั้ง 20 คน

3. ประเมินพฤติกรรม (behavior evaluation) ใช้สัมภาษณ์โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและลูกชุบ เพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีกับชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 1/2559 ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมอบรมหลังจากที่ได้อบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและการลูกชุบไปแล้วเป็นเวลาหนึ่งเดือน ผู้ประเมินได้เข้าไปติดตามผลหลังการฝึกอบรม จากการเข้าไปพบและโทรศัพท์ไปติดต่อสอบถามผู้เข้าร่วมว่าได้นำความรู้จากการฝึกอบรมการทำวันกะทิและการลูกชุบไปทำรับประทานเป็นอาหารว่างในครัวเรือนหรือนำไปประกอบเป็นอาชีพบ้างหรือไม่ จากการสอบถามพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่ นำความรู้ที่ได้รับการอบรมมาทำวันกะทิเพื่อรับประทานเป็นอาหารว่างร่วมกันในครอบครัวเพราะวัตถุดิบและอุปกรณ์

ในการทำค่อนข้างง่าย ขั้นตอนในการทำไม่ยุ่งยาก ซึ่งผู้เข้าร่วมบางคนได้นำสูตรการทำวันกะทิที่เข้าร่วมอบรมไปแบ่งเพื่อน ๆ เพื่อทำทานกันในครัวเรือน ส่วนลูกซุบไม่ค่อยได้รับความนิยมในการทำเพราะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากในการทำ ส่วนในการทำขายนั้นยังไม่มีการทำขาย

4. ประเมินผลลัพธ์ (result evaluation) ใช้สัมภาษณ์โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและลูกซุบ เพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยดุสิตธานีกับชุมชนแหลมทองพัฒนา เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานครประจำปีการศึกษา 1/2559 ผลจากการสัมภาษณ์เป็นดังนี้ หลังจากโครงการเสร็จสิ้นพบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมในครั้งนี้พบว่า ผู้เข้าร่วมบางคนได้นำสูตรการทำวันกะทิที่เข้าร่วมอบรมไปแบ่งเพื่อน ๆ เพื่อทำทานกันในครัวเรือน และมีผู้เข้าอบรม 1 คน ได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพ ซึ่งผู้เข้าอบรมคนนี้ประกอบอาชีพค้าขายของชำ เวลาว่างก็ทำวันกะทิออกมาทำขายเพิ่มในร้าน ส่วนผลในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการเสร็จสิ้นลงทำให้วิทยาลัยมีความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีเมื่อขอความร่วมมือในการทำโครงการอื่น ๆ อีกด้วย อาทิเช่น โครงการอบรมการทำสบู่ในชุมชนเพื่อสร้างอาชีพ

อภิปรายผล

1. การประเมินปฏิกิริยาความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของโครงการการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและลูกซุบ เพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าด้านสิ่งอำนวยความสะดวกผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยที่ผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านสถานที่สำหรับการจัดอบรมมีความเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและอย่างทั่วถึง และอาหารว่างมีความเหมาะสม ส่วนด้านเจ้าหน้าที่/วิทยากรผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้เข้าร่วมอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านการตอบข้อซักถาม ของวิทยากรในการฝึกอบรม ซึ่งจากผลการวิจัยการประเมินปฏิกิริยาความพึงพอใจด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีมากที่สุดโดยประเด็นที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ วิทยากรการตอบข้อซักถามของวิทยากรในการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ศันสนีย์ อุดมอ่าง (2554) ได้ทำการศึกษาการประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตทองม้วนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ผู้เข้าอบรมพึงพอใจต่อการอบรมในระดับมากที่สุด ได้แก่ วิทยากรมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด ส่วนข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมโครงการในครั้งนี้คืออยากให้ทำกิจกรรมในลักษณะแบบนี้อีกแต่ทำในเมนูอื่น ๆ นอกเหนือจากเมนูดังกล่าว แสดงว่า โครงการที่จัดอบรมขึ้นมีประโยชน์และสร้างความพึงพอใจให้แก่ชุมชนจริง ๆ

2. การประเมินการเรียนรู้ด้านการพัฒนาทักษะการทำวันกะทิและลูกซุบของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่าผู้เข้ารับการอบรมทุกคนสามารถทำวันกะทิและสามารถทำลูกซุบได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้ ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมได้รับประกาศนียบัตรผ่านการฝึกอบรมการทำวันกะทิและลูกซุบทุกคนซึ่งผู้ได้เข้าร่วมอบรมทุกได้ใบประกาศนียบัตรทุกคน เพราะวิทยากรและนักศึกษาที่เข้าร่วมการอบรมช่วยกันดูทุกขั้นตอนในการอบรมจึงทำให้ผู้เข้าอบรมทำวันกะทิและลูกซุบได้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. การประเมินพฤติกรรมการนำความรู้การทำวันกะทิและลูกซุบไปใช้ ผู้ประเมินได้เข้าไปติดตามผลหลังการฝึกอบรม จากการเข้าไปพบและโทรศัพท์ไปติดต่อสอบถามผู้เข้าร่วมพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่นำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาทำวันกะทิเพื่อรับประทานเป็นอาหารว่างร่วมกันในครอบครัวเพราะวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการทำค่อนข้างง่าย ขั้นตอนในการทำไม่ยุ่งยาก ส่วนลูกซุบไม่ค่อยได้รับความนิยมในการทำเพราะมีขั้นตอนที่ยุ่งยากในการทำ ซึ่งการประเมินในส่วนนี้พบว่ามีปัญหาในการติดตามผู้เข้าร่วมการอบรมเวลาเข้าไปที่ชุมชนผู้เข้าร่วมการอบรมบางท่านติดธุระไม่สามารถติดตามได้ แต่ผู้ประเมินติดตามได้แก้ไขโดยการโทรหาผู้เข้าร่วมการอบรมที่ติดธุระแล้วทำการสอบถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้การประเมินในส่วนนี้บรรลุผลสำเร็จได้

4. การประเมินผลลัพธ์ของผู้เข้าอบรมในด้านต่าง ๆ จากการทำวันกะทิและลูกชุบจากการติดตามผลหลังจากโครงการเสร็จสิ้นพบว่า จากการสอบถามผู้เข้าร่วมการอบรมในครั้งนี้พบว่า ผู้เข้าร่วมบางคนได้นำสูตรการทำวันกะทิที่เข้าร่วมอบรมไปแบ่งเพื่อน ๆ เพื่อทำทานกันในครัวเรือนและมีผู้เข้าอบรม 1 คน ได้นำความรู้ไปประกอบอาชีพ ซึ่งผู้เข้าอบรมคนนี้ประกอบอาชีพค้าขายของชำ เวลาว่างก็ทำวันกะทิออกมาทำขายเพิ่มในร้าน ส่วนผลในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการเสร็จสิ้นลงทำให้วิทยาลัยมีความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีเมื่อขอความร่วมมือในการทำโครงการอื่น ๆ อีกด้วย อาทิเช่น โครงการอบรมการทำสบู่ในชุมชนเพื่อสร้างอาชีพซึ่งการประเมินในส่วนนี้พบว่ามีปัญหาล้ายกับพฤติกรรมกรรมการนำความรู้การทำวันกะทิและลูกชุบไปใช้ นั่นคือ การประเมินในการติดตามผู้เข้าร่วมการอบรมเวลาเข้าไปที่ชุมชนผู้เข้าร่วมการอบรมบางท่านติดธุระไม่สามารถติดตามได้ แต่ผู้ประเมินติดตามได้แก้ไขโดยการโทรหาผู้เข้าร่วมการอบรมที่ติดธุระแล้วทำการสอบถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้การประเมินในส่วนนี้บรรลุผลสำเร็จ

จากผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน ของโครงการการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทำวันกะทิและลูกชุบเพื่อส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้และทักษะในการทำวันกะทิและลูกชุบซึ่งสามารถนำไปทำเป็นอาหารว่างในการรับประทานในครอบครัวและในการประกอบอาชีพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและ ผู้เข้าร่วมการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดซึ่งทำให้วิทยาลัยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและทำให้วิทยาลัยได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างดีเมื่อขอความร่วมมือในการทำโครงการอื่น ๆ ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานระหว่างชุมชนและวิทยาลัยอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2555). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2559). *วิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คันสนีย์ อุตมอ่า. (2554). *การประเมินโครงการการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการผลิตทองม้วนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง*, ค้นเมื่อ 15 กันยายน 2558, จาก https://research.pcru.ac.th/service/pro_data/files11/54-039.pdf.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. ศูนย์ทดสอบและประเมินเพื่อพัฒนาการศึกษาและวิชาชีพ. ค้นเมื่อ 15 กันยายน 2558, จาก <http://svr3.edu.chula.ac.th/testcenter/login.php>.
- ยุวธิดา ม่วงเจริญ และสุรัชย์ มีชาญ. (มกราคม-เมษายน 2558). การประเมินการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านภาควิชากุมารเวชศาสตร์. *Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 1059-1074.
- ULUM, O. G. (2015). Program valuation through Kirkpatrick's framework. *Pacific Business Review International*, 8(1), 106-111.
- Kirkpatrick, D.L. (1998). *Evaluating training programs: The four levels (...)*. San Francisco, CA: Bervett-Koehler.

การศึกษาประสิทธิผลของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไยในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม ในผู้สูงอายุ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

The Study of Effectiveness of Using Knee Poultice from Longan's Seed to Relieve Osteoarthritis of the Knee Among Elderly People of PhanomSarakhm, Chachoengsao

จรัสเดช ไชยทอง^{1*}, อัมพกา ตุ่มกา² ศศิธร ยอดแยม³ และ ธวัชชัย วรพงศธร⁴

*ผู้รับผิดชอบบทความ

Jaratdet Chaithong^{1*}, Ampaka Toomka², Sasithon Yodyaem³

and Thavatchai Vorapongsathorn⁴

Email: kanaea2008@hotmail.com^{1*}

*Corresponding author

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไย ในผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อม ในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมจากการพอกเข่าด้วยเมล็ดลำไย วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่าในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลพนมสารคาม และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในอำเภอพนมสารคาม จำนวน 50 ราย ดำเนินการทดลองโดยการพอกยาจากเมล็ดลำไยบริเวณเข่า 6 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ต่อเนื่องทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ โดยใช้เวลา 6 วัน ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินอาการปวดเข่า โดยใช้แบบประเมินความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (Oxford Knee Score) 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลังพอกเข่า รวมทั้งให้ผู้สูงอายุทำแบบทดสอบความพึงพอใจ หลังจากการใช้ยาพอกจากเมล็ดลำไย

ผลการวิจัยพบว่า อาการปวดเข่าหลังการรักษาด้วยการใช้ยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไยในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม มีคะแนนสูงกว่าคะแนนอาการปวดเข่าก่อนการรักษา (อาการปวดเข่าลดลง) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $p < 0.01$ และการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจในประสิทธิผลของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไย ในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในเรื่องผลการรักษา และความปลอดภัยในการใช้นวัตกรรมยาพอกเข่าอยู่ในระดับมากที่สุด ผลจากการศึกษานี้ มีข้อเสนอแนะให้นำวิธีการรักษานี้ ไปประยุกต์ใช้ในการรักษาผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมในท้องที่อื่นในอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำสำคัญ: ข้อเข่าเสื่อม; ยาพอกเข่า; เมล็ดลำไย

^{1*}แพทย์แผนไทย

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลเกาะขนุน

²แพทย์แผนไทย

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลเขาหินซ้อน

³แพทย์แผนไทย

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลบ้านม่วงโพรง

⁴อาจารย์พิเศษ

บัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The objectives of this research were to study the effectiveness of using knee poultice from longan seeds to relieve Osteoarthritis of the knee among elderly in Phanom Sarakham district, Chachoengsao province, and to study the elderly's satisfaction in treatment with knee poultice from longan's seed. This study was quasi-experimental research. The samples were 50 elderly people with knee pain who live in the responsibility area of Phanom Sarakham hospital and Phanom Sarakham health promoting hospitals. Longan seed poultice was used to poultice around the knee 6 times with 30 minutes per each time. The treatment was performed in 6 days continuously in every Monday, Wednesday and Friday. The samples were asked to evaluate severity of knee Osteoarthritis using the Oxford Knee Score in 2 times: before and after using logan seed poultice. After 6 days of using the poultice, the participants also were asked to answered the satisfaction test.

The findings, after using poultice, revealed that the Oxford Knee Score was higher than that before using poultice with statistical significantly at $p < 0.01$; meaning that severity of knee Osteoarthritis was effectively relieved. Also, the knee Osteoarthritis elderly most satisfied with logan seed poultice treatment, especially on the safety of using innovative knee poultice. The results from this study have suggestion that logan seed poultice could be applied to treat the knee Osteoarthritis elderly in another local areas of Phanom Sarakham, district, Chachoengsao province.

Keywords: Osteoarthritis, Knee Poultice, Longan Seeds

บทนำ

ขณะนี้ โรคข้อเสื่อมกำลังคุกคามสุขภาพของประชากรทั่วโลก องค์การอนามัยโลก (WHO) ระบุว่า ปัจจุบันประชากรทั่วโลกป่วยเป็นโรคข้อ โรคกระดูกพรุน โรคกระดูกสันหลัง และโรคที่เกิดจากความผิดปกติของกล้ามเนื้อกว่า 40 ล้านคน คาดว่าในปี พ.ศ. 2563 จำนวนผู้ป่วยจะเพิ่มขึ้นเป็น 570 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นกว่า 14 เท่าตัว และร้อยละ 50 เป็นโรคที่เกิดในกลุ่มผู้ที่มีอายุมากกว่า 65 ปี จากการประเมินสถานการณ์ในประเทศไทย พบว่า โรคนี้น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง ทั่วประเทศพบผู้ป่วยโรคข้อปีละกว่า 6 ล้านคน และในจำนวนนี้ครึ่งหนึ่ง เป็นผู้สูงอายุ ประมาณว่าขณะนี้ผู้สูงอายุไทยที่มีเกือบ 8 ล้านคน ร้อยละ 50 หรือประมาณเกือบ 4 ล้านคนป่วย เป็นโรคข้อ อาการที่พบได้บ่อย คือ อาการปวดจากข้อเสื่อม เข่าเสื่อม เข่าโก่ง เข่าเก หากไม่ได้รับการรักษากระดูกจะถูกทำลายจนถึงขั้นพิการได้ (Thai Health Organization, 2012) ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยมีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศและมีผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่าร้อยละ 43.9 ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากข้อเข่าเสื่อม ซึ่งผู้ที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อมจะเกิดความเจ็บปวด มีข้อเข่าผิดรูป เดินได้ไม่ปกติ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ ได้ไม่สะดวก มีความทุกข์ทรมานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โรคข้อเข่าเสื่อม เป็นอุปสรรคในการเข้าสังคม (Karakete & et al., 2017)

ในทฤษฎีทางการแพทย์แผนไทยแบ่งโรคข้อเข่าเสื่อม ออกเป็น 2 ชนิด คือ ลมจับโป่งน้ำเข่าและลมจับโป่งแห้งเข่า โดยลมจับโป่งน้ำเข่ามีอาการปวดมาก บวม แดง ร้อน มีน้ำในข้อเข่ามาก ขณะที่บวมและอักเสบจะมีความร้อนขึ้นเสมอ ซึ่งสามารถทำให้เป็นไข้ได้ เรียกว่าไข้จับโป่ง ส่วนลมจับโป่งแห้งเข่า มีอาการบวม แดง ร้อนที่เข่าเล็กน้อย มีสภาวะเข่าติด ขาโก่ง น่องยอ ๆ ไม่ได้ ขณะที่เข่ามีอาการบวมและอักเสบ จะมีความร้อนขึ้นเสมอ ซึ่งสามารถทำให้เป็นไข้ได้เช่นกัน และสามารถพบเสียงกรอบแกร็บที่เข่าร่วมด้วย (Koupniratsaikul, 2017, Hengkrawit, 2017, Limtiyayothin & et al., 2007)

อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. 2561 มีประชากรผู้สูงอายุ จำนวน 12,135 คน และจากการคัดกรองโดยบุคลากรสาธารณสุข พบว่ามีผู้สูงอายุที่มีอาการปวดเข่าทั้งหมด 1,502 คน คิดเป็นร้อยละ 12.57 จากผู้ป่วยที่มารับบริการที่โรงพยาบาลพนมสารคาม และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพบว่าส่วนใหญ่มาด้วยอาการปวดเข่ามีปัญหาในการเดิน โดยเฉพาะเวลาเดินขึ้น-ลงบันได และมีเสียงกร๊อบแกร็บในเข่า (Phanom Sarakham Hospital, 2018)

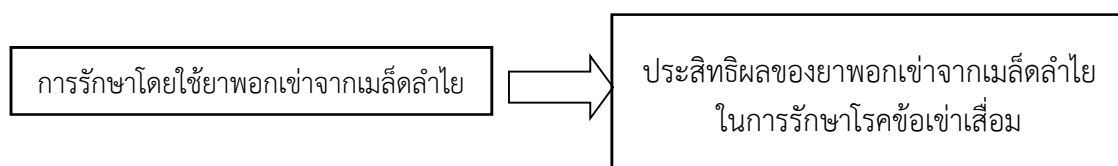
Winijkate khamnuan, A. & et al. (2001a) และทีมวิจัยจากคณะแพทยศาสตร์ และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ศึกษานวัตกรรมจากสารสกัดเมล็ดลำไย ในการรักษาผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม ซึ่งพบว่าสารสกัดจากเมล็ดลำไย มีฤทธิ์ต้านการสลายเซลล์กระดูกอ่อน โดยสามารถยับยั้งการสลายสารองค์ประกอบพื้นฐานของกระดูกอ่อน ได้แก่ สารไกลโคไซด์ อะมิโนไกลแคน และกรดไฮยาลูโรนิกที่ป้องกันการสลายเซลล์ของการกระดูกอ่อนได้ดี และมีสารสกัดยับยั้งเอนไซม์แมทริกซ์เมทัลโลโปรทีเนสที่สลายกระดูกอ่อน โดยมีการนำสารสกัดเมล็ดลำไยไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปใช้ได้หลายรูปแบบ (Angkasit & et al, 2017; Sributsarakam, 2012, Winijkate khamnuan & et al, 2001a; Winijkate khamnuan, 2001b)

จากปัญหาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทย โดยประยุกต์วิธีการรักษาในรูปแบบของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไย ซึ่งยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องนี้มาก่อน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไยในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ในอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาประสิทธิภาพในครั้งนี้ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการรักษาผู้สูงอายุที่เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมในท้องถิ่นอื่นในอำเภอพนมสารคามได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไยในผู้สูงอายุที่เป็นข้อเข่าเสื่อมในพื้นที่อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่เป็นข้อเข่าเสื่อมจากการพอกเข่าด้วยเมล็ดลำไย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้มีรูปแบบการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่ม วัดก่อนและหลังการทดลอง (pretest-posttest one group design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุ จำนวน 1,502 คน ที่มีอาการปวดเข่า มาใช้บริการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงพยาบาลอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. 2561 (Phanom Sarakham Hospital, 2018)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอาการปวดเข่า อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลพนมสารคาม และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในอำเภพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในปี พ.ศ. 2561 คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้สูงอายุ ที่มีอาการปวดเข่า ตามเกณฑ์ ได้แก่ ไม่เคยผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า ข้อเข่าไม่อักเสบมีสติสัมปชัญญะดี สามารถพูด ฟัง และเข้าใจ ภาษาไทยได้ ไม่มีปัญหาด้านการสื่อสาร เป็นผู้ป่วยที่มารับบริการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและโรงพยาบาลอำเภพนมสารคาม จำนวน 50 คน คัดเลือกโดยใช้วิธีแบบเจาะจง (purposive method) และตามความสมัครใจของตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ มี 4 ชนิด คือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
2. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
3. แบบวัดประเมินความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม
4. แบบวัดความพึงพอใจ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ได้แก่ ยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไย (longan seed poultice) (ภาพที่ 1) เพื่อใช้รักษาอาการปวดจากโรคข้อเข่าเสื่อม

ภาพ 1 ยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไย

ที่มา: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาหินซ้อน อำเภพนมสารคาม

2. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 8 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะท่าทาง/การทำงาน ข้อเข่าข้างที่ปวด และดัชนีมวลกาย (BMI)

3. แบบวัดประเมินความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม

งานวิจัยนี้ได้ใช้แบบประเมินความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (Oxford Knee Score) (Department of Health, Ministry of Public Health, 2015) ซึ่งเป็นแบบประเมินที่พัฒนาโดยกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2557 มีข้อคำถาม จำนวน 12 ข้อ แต่ละข้อมีจำนวน 5 คำตอบ มีลำดับ คำคะแนน 0-4 คะแนน คำคะแนน 0 หมายถึง มีอาการนั้นมากที่สุด และค่าคะแนน 4 หมายถึง ไม่มีอาการนั้นเลยหรือเป็นปกติ

โดยคะแนนรวมทั้งหมด มีตั้งแต่ 0-48 คะแนน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

0-19 คะแนน	หมายถึง เป็นโรคข้อเข่าเสื่อมระดับรุนแรง
20-29 คะแนน	หมายถึง มีอาการโรคข้อเข่าเสื่อมระดับปานกลาง
30-39 คะแนน	หมายถึง เริ่มมีอาการข้อเข่าเสื่อม และ
40-48 คะแนน	หมายถึง ยังไม่พบอาการผิดปกติ

4. แบบวัดความพึงพอใจ

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม โดยใช้ยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไย แบบวัดมี 7 ข้อ ประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสม ความรู้ ความเข้าใจในนวัตกรรมยาพอกเข่า ความปลอดภัย ประโยชน์ และความพึงพอใจในยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไย

ขั้นตอนในการทดลองและเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บข้อมูลเป็นขั้นตอนดังนี้

1. คณะผู้วิจัย เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ไม่เป็นโรคติดต่ออันตรายร้ายแรง มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลพนมสารคาม และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในอำเภอพนมสารคาม ที่มารับบริการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม ในโรงพยาบาลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวบรวมได้ทั้งสิ้น 50 ราย
2. สอบถามความสมัครใจ และชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ให้กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินยอมให้ความร่วมมือ จึงดำเนินการขั้นตอนในการรักษาต่อไป
3. คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบประเมินระดับความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (Oxford Knee Score) ในครั้งแรกก่อนการพอกเข่าด้วยยาจากเมล็ดลำไย
4. ทำการพอกยาจากเมล็ดลำไย โดยพอกบริเวณเข่าทั้ง 2 ข้าง 6 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ทุกวันจันทร์ พุธ และ ศุกร์ ใช้เวลาทดลอง 6 วัน (ภาพที่ 2 และ 3)

ภาพ 2 การพอกเข่าด้วยยาจากเมล็ดลำไยในผู้สูงอายุเพศหญิง
ที่มา: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกาะขนุน อำเภอพนมสารคาม

ภาพ 3 การพอกเข้าด้วยยาจากเมล็ดลำไยในผู้สูงอายุเพศชาย

ที่มา: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านม่วงโพรง อำเภอนมสารคาม

5. ให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบประเมินระดับความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (Oxford Knee Score) ในครั้งที่สอง หลังการพอกเข้าด้วยยาจากเมล็ดลำไย

6. ให้กลุ่มตัวอย่าง ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ หลังจากการพอกเข้าด้วยยาจากเมล็ดลำไย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำเร็จรูป โดยใช้สถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไป และข้อมูลความพึงพอใจ และใช้สถิติ paired t-test สำหรับเปรียบเทียบระดับความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (Oxford Knee Score) ก่อนและหลังจากการพอกเข้าด้วยยาจากเมล็ดลำไย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากตาราง 1 พบว่า ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80 และเพศชาย มีเป็นส่วนน้อย คิดเป็นร้อยละ 20 อายุส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 60-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 66 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 71-80 ปี คิดเป็นร้อยละ 26 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86 ด้านการประกอบอาชีพ พบว่าไม่ได้ทำงานร้อยละ 30 และรับจ้างร้อยละ 28 สำหรับลักษณะท่าทาง หรือการทำงาน ส่วนใหญ่จะอยู่ในท่าเดิมนาน ๆ คิดเป็นร้อยละ 42 และรองลงมา คือ การก้มเงยบ่อย ๆ คิดเป็นร้อยละ 36 อาการปวดเข่าส่วนใหญ่จะปวดทั้งสองข้าง คิดเป็นร้อยละ 74 และในส่วนของดัชนีมวลกาย ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 25-29.9 คิดเป็นร้อยละ 32 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์อ้วนระดับ 2 (College of Sciences and Sport Technology, Mahidol University, 2018)

ตาราง 1

จำนวน และร้อยละ ของข้อมูลทั่วไป จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะท่าทาง/การทำงาน ข้อเข้าข้างที่ปวด และดัชนีมวลกาย

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	10	20
	หญิง	40	80
อายุ	60-70 ปี	33	66
	71-80 ปี	13	26
	81-90 ปี	3	6
	91 ปีขึ้นไป	1	2
ระดับการศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษา	1	2
	ประถมศึกษา	43	86
	มัธยมศึกษา	4	8
	อนุปริญญา	0	0
	ปริญญาตรี	2	4
	สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
อาชีพ	ไม่ได้ทำงาน	15	30
	รับจ้าง	14	28
	เกษตรกร	6	12
	ค้าขาย	11	22
	ข้าราชการ	2	4
	อื่นๆ	2	4
ลักษณะท่าทาง/การทำงาน	งานที่ต้องใช้แรง	11	22
	อยู่ในท่าเดิมนานๆ	21	42
	ก้มเงยบ่อยๆ	18	36
ข้อเข้าข้างที่ปวด	ซ้าย	7	14
	ขวา	6	12
	ทั้งสองข้าง	37	74

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ดัชนีมวลกาย*		
≤ 18.5	1	2
18.6-22.9	15	30
23-24.9	10	20
25-29.9	16	32
≥ 30	8	16
รวม	50	100.0

* Reference from College of Sciences and Sport Technology, Mahidol University, 2018.

2. ผลการประเมินความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (Oxford Knee Score)

ก่อนการรักษาข้อเข่าเสื่อมด้วยยาพอกเข่าจากสารสกัดเมล็ดลำไย กลุ่มผู้ป่วยมีคะแนนเฉลี่ยความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมเท่ากับ 32.22 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ เริ่มมีอาการข้อเข่าเสื่อม และภายหลังการรักษาข้อเข่าเสื่อมด้วยยาพอกเข่าจากสารสกัดเมล็ดลำไย ผู้ป่วยมีคะแนนเฉลี่ยความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมเพิ่มขึ้นเป็น 47.66 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ ไม่พบอาการผิดปกติ โดยสรุปผลการเปรียบเทียบความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อมระหว่างก่อนและหลังพอกเข่าด้วยยาพอกจากสารสกัดเมล็ดลำไยในผู้สูงอายุ พบว่า หลังการรักษา มีคะแนนสูงกว่าก่อนการรักษา คือ มีอาการปวดเข่าลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.01$ (ตาราง 2)

ตาราง 2

เปรียบเทียบความรุนแรงของโรคข้อเข่าเสื่อม (Oxford knee score) ระหว่างก่อนและหลังพอกเข่าด้วยยาพอกเข่าจากสารสกัดเมล็ดลำไยโดยใช้สถิติ paired t-test

การทดลอง	จำนวน ตัวอย่าง	$\bar{x}$	S.D.	t	p value
ก่อนการรักษา	50	32.22	13.882		
หลังการรักษา	50	47.66	6.342	-7.539	.000

3. ความพึงพอใจในประสิทธิผลของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไยในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากที่สุดในเรื่องความปลอดภัยในการใช้นวัตกรรมยาพอกเข่า ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 12.00) มีความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อนวัตกรรมยาพอกเข่า ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 12.79) รองลงมาคือ มีความเหมาะสมของนวัตกรรม ที่นำมาใช้ในการลดอาการปวดข้อเข่า ($\bar{x} = 3.96$ S.D. = 11.49) สำหรับความพึงพอใจที่มีต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้นวัตกรรมยาพอกเข่า อยู่ในลำดับที่ 6 ($\bar{x} = 3.66$, S.D. = 13.29) โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในประสิทธิผลของยาพอกเข่าจากเมล็ดลำไยในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อม อยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.87 จากคะแนนเต็ม 5 ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 13.29) (ตาราง 3)

ตาราง 3

ความพึงพอใจในประสิทธิผลของยาพอกเข้าจากเมล็ดลำไย ในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ

ลำดับ	ความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.
1	มีความปลอดภัยในการใช้นวัตกรรมยาพอกเข้า	4.20	12.00
2.	มีความพึงพอใจโดยรวมที่มีต่อนวัตกรรมยาพอกเข้า	4.10	12.79
3.	มีความเหมาะสมของนวัตกรรม ที่นำมาใช้ในการลดอาการปวดข้อเข่า	3.96	11.49
4.	มีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรในห้องถิ่น	3.84	11.14
5.	มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพ ไม่ฟุ่มเฟือย	3.70	12.31
6.	ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้นวัตกรรมยาพอกเข้า	3.66	13.29
7.	มีความรู้ความเข้าใจต่อนวัตกรรมยาพอกเข้า	3.62	9.62
รวมเฉลี่ย		3.87	0.91

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่บรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อที่ตั้งไว้ คือ ยาพอกเข้าที่ใช้เมล็ดลำไย มีประสิทธิผลในการลดอาการปวดของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคข้อเข่าเสื่อม และผู้ป่วยโดยภาพรวม มีความพึงพอใจในประสิทธิผล และความปลอดภัย ของยาพอกเข้าจากสารสกัดเมล็ดลำไย ในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องประสิทธิผลของยาพอกเข้าที่ช่วยลดอาการปวดของผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคข้อเข่าเสื่อม นั้น ยังมีผู้สูงอายุบางท่านที่ใช้ยาพอกเข้าแล้วเห็นผลน้อย ปัญหาดังกล่าว อาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น อายุที่มากขึ้น ลักษณะท่าทางการทำงาน มีภาวะความอ้วนมาก ระยะเวลาในการพอกเข้าที่น้อยเกินไป รวมทั้งอาจมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาแทรกแซงระหว่างการพอกเข้า จึงทำให้ประสิทธิผลของยาพอกเข้าลดลง หรือเป็นไปได้ตามที่คาดหวังไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลของยาพอกเข้าจากสารสกัดเมล็ดลำไย ในการรักษาโรคข้อเข่าเสื่อมในผู้สูงอายุ ในระยะสั้น เพื่อให้เห็นประสิทธิผลของยาพอกเข้าได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรวางแผนการศึกษาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับปริมาณของยาพอกเข้า ปรับระยะเวลาในการรักษาแต่ละครั้ง หรืออาจจะเพิ่มวิธีการนวด หรือการกดจุดร่วมด้วย มีการติดตามผลการรักษาอย่างต่อเนื่องหลังจากกลับบ้านไปแล้ว รวมทั้งมีคู่มือแนะนำให้กลุ่มผู้สูงอายุมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ถูกต้องเพื่อลดอาการปวดเข่า และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุขสบาย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังหลายท่านด้วยกันที่ไม่สามารถระบุนามได้ครบหมด ขอขอบคุณ ดร.ภญ.มณฑกา อีร์ชัยสกุล และทีมงาน ที่ให้การดูแลและให้คำแนะนำในการเขียนโครงร่างวิจัย ขอขอบพระคุณกลุ่มงานแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มงานแพทย์แผนไทย บุคลากรในอำเภอนวมสารคามทุกท่าน ที่สนับสนุนเมล็ดลำไย ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ให้ความสนับสนุนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจตลอดเวลาในการทำงานวิจัยจนสำเร็จ

References

- Angkasit, P., Lampang, D., Apichartpongchai, R., Yimyam, N., Promwpong, T. (1999). *The botanical of Longan*. Retrieved May 2, 2018, from <http://www.longancenter.mju.ac.th/main/>.
- College of Sciences and Sport Technology, Mahidol University. (2018). Body Mass Index: BMI. [Cited 2018 May 20]. Available from: <https://ss.mahidol.ac.th>.
- Department of Health, Ministry of Public Health. (2015). *Elderly health record*. Bangkok: Chao Chom Restaurant, Suan Sunandha Rajabhat University.
- Hengkrawit, S. (2017). Prevention and postponement of the early elderly from Osteoarthritis knee in in Nakhon Prathom Province. *Journal of Health Science*, 26(1), 105-110.
- Karaket, S., Suyarach, N., Jaidee, P., Kasmek, S., Prompao, S., Panita Prawang, P., et al. (2017). Comparative study of pain level before and after cool herbal mud treatment with Thai massage in elderly with knee pain. *Chaingrai Medical Journal*, 9(2), 115-124.
- Koupinratsaikul, V. (2017). *Taking care of Osteoarthritis patient*. *Elderly Medicine*. Retrieved May 2, 2018, from <http://www.si.mahidol.ac.th>.
- Limtiyayothin, A. et al. (2007). *Royal Thai massage manual*. Bangkok: Thai Medical Association.
- Phanom Sarakham Hospital. (2018). *Annual Statistical Report in 2018*. Phanom Sarakham District, Chachoengsao Province.
- Sributsarakam, A. (2012). Value of Longan not only sweetness. Herb Information Office, Faculty of Pharmacy, Mahidol University. *Herb Information Newsletter* in 2012, 30, 1.
- Thai health Organization. (2012). *Thailand found 4 million elderly Osteoarthritis patients*. Retrieved June 12, 2018, from <https://www.thaihealth.or.th/Content/3567.html>.
- Winijkate khamnuan, A. (2001a). *Valued Thai Longan to Longaniod, product of wisdom*. Retrieved April 30, 2018, from <http://www.dailynews.co.th/agriculture/161610>.
- Winijkate khamnuan, A. et al. (2001b). *Longaniod product reviews*. Retrieved April 30, 2018, from <http://parunnews.wordpress.com/2012/08/02/longanoid/>.

บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5 กระบวนการคิดและการเขียนร้อยแก้ว

ชาตรี พร้อมเพรียง

Chatree prompriang

Email: Masterporshe@gmail.com

บทนำ

หนังสือบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5 กระบวนการคิดและการเขียนร้อยแก้วนี้ เป็นหนังสืออุเทศภาษาไทยชุด บรรทัดฐานภาษาไทย ซึ่งมีจำนวน 6 เล่ม โดยหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเล่มที่ 5 จากจำนวนทั้งสิ้น 6 เล่ม ซึ่งผู้รวบรวมและเรียบเรียงได้สังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการคิด ประเภทโวหาร และการเขียนประเภทต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจนถึงระดับอุดมศึกษา จึงจะกล่าวได้ว่าหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์แก่ครู นักเรียน และผู้ที่สนใจทั่วไปในการนำไปใช้เป็น “บรรทัดฐานทางภาษาไทย” ในการจัดการเรียนการสอนหรือเสริมสร้างองค์ความรู้ทางทักษะภาษาให้แก่ตนเอง

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับครู อาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักวิชาการต่าง ๆ รวมไปถึงบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจศึกษาในด้านการเขียน โดยหนังสือเล่มนี้สามารถที่จะนำไปใช้ในการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง และใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้รวบรวม และเรียบเรียงได้นำเสนอเนื้อหาไว้อย่างเป็นระบบขั้นตอน ชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย มีตัวอย่างประกอบที่น่าสนใจ และทันสมัยเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการอ้างอิงและจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็นบรรทัดฐานในด้านการใช้ภาษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

หนังสือบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5: กระบวนการคิดและการเขียนร้อยแก้วเล่มนี้เป็นหนังสือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า อ้างอิงสำหรับครูภาษาไทย และบุคคลที่มีความสนใจทางด้านภาษาไทย ซึ่งสามารถพิจารณาเลือกใช้เนื้อหาและนำไปใช้อ้างอิงในการสอนภาษาไทย นอกจากนี้ผู้สนใจยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เนื้อหา เพื่อใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคลได้อีกด้วย

สาระสำคัญ

หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5: กระบวนการคิดและการเขียนร้อยแก้วเล่มนี้ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญ คือ กระบวนการคิดและการเขียน และการให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนในประเภทต่าง ๆ ที่สามารถนำไป ใช้ในการอ้างอิงและจัดการเรียนการสอนได้ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 บท ดังนี้

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นของการเขียนกับกระบวนการคิด ตลอดจนกล่าวถึงความสำคัญของการเขียน การเขียนกับการอ่าน ความคิดและการนำเสนอความคิด ภาษากับความคิด ความคิดกับการเขียน และการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล

บทที่ 1 การเขียนกับกระบวนการคิด

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับจุดเริ่มต้นของการเขียนกับกระบวนการคิด ตลอดจนกล่าวถึงความสำคัญของการเขียน การเขียนกับการอ่าน ความคิดและการนำเสนอความคิด ภาษากับความคิด ความคิดกับการเขียน และการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล

บทที่ 2 ประเภทโวหาร และการใช้ภาษาในงานเขียน

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับประเภทของงานเขียน คำศัพท์เกี่ยวกับการเขียน งานเขียนเบื้องต้น โวหาร ที่ใช้ในงานเขียนประเภทต่าง ๆ และนำเสนอเกี่ยวกับการใช้ภาษาในการเขียน โดยมีการยกตัวอย่างประกอบทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้อย่างชัดเจน

บทที่ 3 การเขียนย่อหน้าและการเขียนเรียงความ

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับการเขียนย่อหน้า โดยกล่าวถึง ความหมายและความสำคัญของการเขียนย่อหน้า ลักษณะของย่อหน้าที่ดีและการสร้างย่อหน้า ในส่วนของการเขียนเรียงความนั้นได้กล่าวถึง ความหมายและลักษณะของเรียงความ ขั้นตอนการเขียนเรียงความ การเรียบเรียง การตรวจแก้ไขและการเขียนเรียงความในประเภทต่าง ๆ ซึ่งในการเขียนย่อหน้า และการเขียนเรียงความนี้ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบอย่างชัดเจน และมีความน่าสนใจสามารถนำไปใช้เป็นตัวอย่างในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

บทที่ 4 การเขียนบันทึก และการเขียนรายงานการประชุม

ในบทนี้จะนำเสนอถึงการเขียนบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการเขียนบันทึกที่เป็นงานส่วนบุคคล การเขียนบันทึกในงานธุรกิจ หรือไม่ว่าจะเป็นการเขียนบันทึกในการติดต่อปฏิบัติงานและในราชการ และในส่วนของ การเขียนบันทึกการประชุม นั้น ผู้เขียนได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการประชุม การรายงานการประชุม วิธีการจดบันทึกการประชุม รวมไปถึง การเขียนรายงานการประชุมอีกด้วย ในบทนี้ถือว่ามีความสำคัญสำหรับครู หรือบุคคลทั่วไปที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่สามารถศึกษาและนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติในการจดบันทึกและการเขียนรายงานการประชุมได้

บทที่ 5 การเขียนจดหมายราชการ และจดหมายธุรกิจ

ในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับการเขียนจดหมายราชการ รูปแบบ ส่วนประกอบและประเภทของจดหมายราชการ รวมไปถึงการใช้ภาษาในการเขียนจดหมายราชการว่าควรใช้ภาษาอย่างไรที่มีความเหมาะสมกับจดหมายประเภทนั้น ๆ นอกจากนี้ผู้เขียนยังกล่าวถึงการจำแนกของจดหมายของหนังสือราชการอีกด้วย และในส่วนของ การเขียนจดหมายธุรกิจ นั้น ผู้เขียนได้นำเสนอถึงรูปแบบและประเภทของจดหมายธุรกิจในบางประเภท รวมถึงถึงลักษณะสำคัญของการใช้ภาษาในจดหมายธุรกิจอีกด้วย

บทที่ 6 การเขียนประชาสัมพันธ์ โฆษณา และประกาศ

ในบทสุดท้ายนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอเกี่ยวกับการเขียนประชาสัมพันธ์ โดยนำเสนอถึงองค์ประกอบและรูปแบบของการเขียนประชาสัมพันธ์ รวมไปถึงการใช้ภาษาในการประชาสัมพันธ์ นอกจากการเขียนที่กล่าวมาข้างต้นแล้วผู้เขียนยังได้นำเสนอการเขียนโฆษณา โดยกล่าวถึงประวัติของการใช้คำโฆษณา วัตถุประสงค์ และลักษณะของภาษาที่ใช้ในการเขียนโฆษณาทั้งที่เป็นวจนภาษาและอวจนภาษา รวมไปถึงการเขียนประกาศ โดยผู้เขียนได้นำเสนอถึงการเขียนประกาศอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงมารยาทในการเขียนประกาศอีกด้วย

ในเนื้อหาทั้ง 6 บทนั้นผู้เขียนได้มีการลำดับเนื้อหา ยกตัวอย่างประกอบได้อย่างกระชับ ชัดเจน สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

คุณค่า

หนังสืออุเทศภาษาไทย ชุด บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5: กระบวนการคิดและการเขียนร้อยแก้วนั้นน่าจะมีประโยชน์ และมีความน่าสนใจเป็นอย่างมากสำหรับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และบุคคลผู้มีความสนใจในด้านการเขียนในประเภทต่าง ๆ ซึ่งหนังสือเล่มนี้ถือว่ามีคุณค่าที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายด้าน ดังนี้

1. คุณค่าต่อตัวผู้ศึกษา หนังสือเล่มนี้ได้ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนกับกระบวนการคิด อีกทั้งยังให้ความรู้และตัวอย่างในงานเขียนประเภทต่าง ๆ แก่ผู้ศึกษาที่สามารถจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. คุณค่าต่อการจัดการศึกษา หนังสือเล่มนี้นับว่ามีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในวิชาภาษาไทยเป็นอย่างมาก เพราะสามารถนำไปใช้ในการอ้างอิงในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครู และนักเรียนรวมถึงใช้ในการอ้างอิงในการทำรายงาน การเขียนตำรา รวมทั้งเป็นตัวอย่างในการจัดเรียนการสอนในวิชาภาษาไทยได้เป็นอย่างดีอีกด้วย
3. คุณค่าในด้านการพัฒนาสังคม หนังสือบรรทัดฐานภาษาไทยเล่มนี้นับว่ามีคุณค่าต่อการพัฒนาสังคมไทยเป็นอย่างมากในด้านของการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ที่สามารถนำไปใช้เป็น “บรรทัดฐานทางภาษาไทย” ได้อย่างสมเจตนาธรรมณ์

หนังสือบรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5: กระบวนการคิดและการเขียนร้อยแก้วเล่มนี้ จึงนับได้ว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าและประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาอีกเล่มหนึ่ง ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่ครูภาษาไทย นิสิต นักศึกษา นักเรียน ตลอดจนผู้ที่สนใจศึกษาได้เป็นอย่างดี

รายการอ้างอิง

กาญจนา นาคสกุล และคณะ. (2561). *บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 5 กระบวนการคิดและกระบวนการเขียนร้อยแก้ว*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินพิจารณาบทความ

ลงในวารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

Professor Michael Marquardt, Ph.D.

Professor Susan Walsh, Ph.D.

Assistant Professor Patricia Arttachariya, Ph.D.

ศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์

ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์

ศาสตราจารย์ ดร.ศรียา นิยมธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี

ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช

ศาสตราจารย์ ดร.เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉวีวิณัฏ์ สิทธิศิริอรธ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนกนารถ บุญวัฒนะกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิจิต เชียรชนะ

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.นันทยา น้อยจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.นารถา ปิณฑานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพัฒน์ ลักษณะพิสูทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ ศรีชัยสวัสดิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.รชงพร โกมลเสวิน

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตติกรณ์ จงวิศาล

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีสมร สุริยาศิน

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ นพรัก

รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา เชื้อทอง

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพร ทิพย์คง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ อมรวิชช์ศักดิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.อรัญญา ตัญคำภีร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิขานนท์

รองศาสตราจารย์อนุกุล พลศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิกา ตั้งประภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.หญิง ดร.พนมพร พุ่มจันทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณระพี สุทธิวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิษฐ์ ญัฏประเสริฐ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักรินทร์ ขนประชา

George Washington University

University of West Florida

มหาวิทยาลัยอีสต์แฮมซิง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยพะเยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะหะกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา
อาจารย์ ดร.กัมปนาท บริบูรณ์
อาจารย์ ดร.กัณฐก เกษะประเสริฐ
อาจารย์ ดร.รังรอง สมมิตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐ วัฒนพานิช
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลินี บุญยรัตพันธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ยศระวี วายทองคำ
รองศาสตราจารย์ พ.ต.ท. ดร.ศิริพงษ์ เสภาภาน
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ อิงอาจ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์พันธุ์ วรพงศธร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิดา ภาสวณิช
รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา วิเศษสาธ
รองศาสตราจารย์ ดร.อริสา สำรอง
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ
รองศาสตราจารย์ จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ
รองศาสตราจารย์ ร.ท. ฐิรัช หงษ์ยันตรชัย
รองศาสตราจารย์ พิษญา ช่างจัตุรัส
รองศาสตราจารย์ รสสุคนธ์ พหลเทพ
รองศาสตราจารย์ ศศิธร แม้นสงวน
รองศาสตราจารย์ สุนทร แม้นสงวน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ ลักษณะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาติยะ พัฒนาศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน จันทร์เจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นดาว ชลวิทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล กฤษณกุลหาสน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร วัจนะ

ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา
ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา
ภาควิชาพลานามัย
ภาควิชาพลานามัย
ภาควิชาจิตวิทยา
ภาควิชาจิตวิทยา
ภาควิชาการศึกษาต่อเนื่องและอาชีวศึกษา
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาจิตวิทยา
ภาควิชาภูมิศาสตร์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาพลานามัย
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาภูมิศาสตร์
คณะพัฒนาศาสตร์พัฒนาศาสตร์
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
ภาควิชาการประเมินและการวิจัย
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คำแนะนำสำหรับการส่งบทความ

วารสารรามคำแหง ฉบับศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

➤ ประเภทของเรื่องที่ตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ
2. บทความวิจัย
3. บทความปริทัศน์

➤ การเตรียมเรื่อง

1. บทความวิชาการ หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นเรื่องที่มีความน่าสนใจ เป็นศาสตร์ความรู้ใหม่โดยกล่าวถึงความ เป็นมาของปัญหา มีการใช้ทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลจากตำราหนังสือ วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อประกอบ การวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข

1.1 เขียนเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (Microsoft Word) บนกระดาษขนาด A4 การตั้งค่าหน้ากระดาษ

ด้านบน (TOP)	4 ซม.
ด้านล่าง (Bottom)	4 ซม.
ด้านซ้าย (Left)	3 ซม.
ด้านขวา (Right)	3 ซม.

ใช้ตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 15 pts เว้นช่อง 1 บรรทัด (single-spacing) พิมพ์หน้าเดียว จำนวน 10-15 หน้า และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสืออื่นมาก่อน

1.2 ชื่อผู้เขียนและคณะ พร้อมระบุสถาบันหรือสถานที่ทำงาน

2. บทความวิจัย หมายถึง การนำเสนอผลงานวิจัยโดยกล่าวถึงบทนำ วัตถุประสงค์ของงานวิจัย วิธีดำเนินงาน วิจัยผลการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป เอกสารอ้างอิง กิตติกรรมประกาศ

2.1 รูปแบบการเขียนรายงานและบทความวิจัย ใช้รูปแบบเดียวกับประเภทบทความวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น ความยาว 10-15 หน้า และต้องไม่เคยลงพิมพ์ในวารสาร หรือหนังสืออื่นมาก่อน โดยจัดโครงเรื่อง ดังต่อไปนี้

ชื่อเรื่องงานวิจัยและบทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
ชื่อผู้วิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
บทนำ
คำสำคัญ
วัตถุประสงค์ของงานวิจัย
สมมติฐาน (ถ้ามี)
วิธีการดำเนินงานวิจัย
ผลการวิจัย
สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผลการวิจัย
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
กิตติกรรมประกาศ
เอกสารอ้างอิง (เฉพาะผู้ที่อยู่ในเรื่อง)

2.2 การเขียนอ้างอิง ให้ใช้แบบ APA เป็นหลัก

วารสารและนิตยสาร ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ออก(ฉบับที่), เลขหน้าทั้งหมด

หนังสือ ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่สารนิเทศ). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. ค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี, จาก URL

การเขียนเอกสารอ้างอิงให้เรียงลำดับตามอักษร ก - ฮ ของชื่อ นามสกุลผู้แต่งและ A - Z ของชื่อผู้แต่ง (ผู้แต่งชาวต่างชาติให้เขียนด้วยนามสกุลขึ้นต้น)

3. บทความปริทัศน์ หมายถึง งานเขียนที่เรียบเรียงขึ้น โดยมุ่งอธิบาย วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความคิดหรือโนทัศน์ (concept) หนึ่ง ๆ ที่ปรากฏในศาสตร์หรือสาขาวิชาหนึ่ง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความกระจ่างแจ้ง หรือได้แนวทางในการศึกษาต่อไป

➤ ภาพประกอบเรื่อง

หากมีภาพประกอบให้ส่งภาพถ่ายขาวดำ ภาพสี หรือภาพลายเส้น เขียนคำอธิบายแยกออกไปจากภาพ

➤ การส่งต้นฉบับการแจ้งผลและการแก้ไขบทความ

1. ส่งทางไปรษณีย์ ที่สำนักงานคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ EOB 501 ชั้น 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โดยส่งเป็นเอกสารที่พิมพ์ลงในกระดาษขนาด A4 จำนวน 3 ชุด และ CD 1 ชุด พร้อมด้วยหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อและEmail

2. ส่งทาง Email ที่ Journal.edu.ru@gmail.com

3. ส่งทางเว็บไซต์ <http://www.edu.ru.ac.th/>

➤ การแจ้งผล

เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์แล้วกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาตามที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ หรือ E-Mail ที่ท่านเจ้าของบทความระบุไว้ในแบบฟอร์ม หากสมควรแก้ไขบทความ เจ้าของบทความต้องทำการแก้ไขบทความให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ ในการแก้ไขอาจมีมากกว่า 1 ครั้ง ขึ้นอยู่กับผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาผลงานเจ้าของบทความจะต้องทำการแก้ไขและส่งบทความตามกำหนดเวลา (สามารถดาวน์โหลดข้อมูลเพิ่มเติม <http://www.edu.ru.ac.th/>)

ตัวอย่างการจัดเตรียมต้นฉบับบทความเพื่อตีพิมพ์

↑ 4 ซม. ↓	
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) (ภาษาอังกฤษ) TH Sarabun PSK 18 point	
ชื่อ นามสกุล (ภาษาไทย) สังกัดคณะ , มหาวิทยาลัย, ประเทศ TH Sarabun PSK 15 point	
ชื่อ นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Email:..... สังกัดคณะ , มหาวิทยาลัย, ประเทศ (ภาษาอังกฤษ) TH Sarabun PSK 15 point	
บทคัดย่อ (TH Sarabun PSK 15 point)	
3 ซม.	3 ซม.
เนื้อหา..... 	
คำสำคัญ : ; ; ;	
Abstract (TH Sarabun PSK 15 point) เนื้อหา..... 	
Keywords: ; ; ;	
↑ 4 ซม. ↓	

➤ **วิธีการส่งบทความในรูปแบบออนไลน์**

1. ลงทะเบียนในระบบเพื่อส่งต้นฉบับบทความผ่านเว็บไซต์ <http://www.edu.ru.ac.th/>
2. กองบรรณาธิการตรวจสอบความถูกต้อง
3. ส่งต้นฉบับคืนให้กับผู้เขียนเพื่อปรับปรุงแก้ไขในรูปแบบการพิมพ์
4. ส่งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
5. แก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิภายใน 15 วัน นับจากวันที่ส่ง แล้วส่งบทความฉบับสมบูรณ์ให้กองบรรณาธิการในรูปแบบออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ <http://www.edu.ru.ac.th/>
6. บรรณาธิการส่งหนังสือตอบรับบทความตีพิมพ์เผยแพร่ให้กับผู้เขียน
7. ออกแบบรูปเล่ม จัดพิมพ์ เผยแพร่วารสาร

➤ **สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม**

กองบรรณาธิการวารสารรามคำแหง ฉบับคณะศึกษาศาสตร์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ห้องคณบดี
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

เว็บไซต์คณะศึกษาศาสตร์ <http://www.edu.ru.ac.th>

เว็บไซต์วารสาร <http://www.edujournal.ru.ac.th>

โทร. 02-310-8310 , Email: journal.edu.ru@gmail.com

สำนักพิมพ์

พิมพ์ที่...สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University Press.

๒๐๘๖ ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

โทร. ๐-๒๓๑๐-๘๗๕๗-๙ www.rupress.ru.ac.th สฟ. ๑๙๑๕๗